

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної економіки**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 Соціальні та поведінкові науки
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 051 «Економіка»**

Форма навчання: Дистанційна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему «Стратегічне партнерство України з Польщею в умовах європейської
інтеграції»

здобувачки Кушнір Ірини Михайлівни

(підпис)

Наукова керівниця: к.е.н., доцент Громенкова С. В.

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувачка кафедри: д.е.н., професор Столярчук Я.М.

(підпис)

Київ 2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної економіки**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

05 Соціальні та поведінкові науки

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

051 «Економіка»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант) освітньо-
професійної програми «Міжнародна
економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри

(підпис) Цимбал Л.І.
(ініціали, прізвище)

«_____» _____ 2023 р.

(підпис) Столярчук Я.М.
(ініціали, прізвище)

«_____» _____ 2023 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачці вищої освіти Кушнір Ірині Михайлівні

дистанційної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної магістерської роботи

**на тему: «Стратегічне партнерство України з Польщею в умовах європейської
інтеграції»**

Тему затверджено наказом ректора Університету від «02» червня 2022 р. № 520-ст

Кваліфікаційна магістерська робота виконується на матеріалах:

Наукові дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців з питань регіональної інтеграції та світового економічного розвитку, аналітичні дослідження, статистичні матеріали, матеріали наукових конференцій, законодавча база України.

План кваліфікаційної магістерської роботи

Розділ 1 | Стратегічне партнерство, як вид міжнародної співпраці

(назва розділу)

Розділ 2	Сучасний етап стратегічної співпраці України з Польщею
<i>(назва розділу)</i>	

Розділ 3	Перспективи розвитку стратегічного партнерства України та Польщі в умовах євроінтеграційних процесів
<i>(назва розділу)</i>	

Об'єкт дослідження:	Міждержавне стратегічне партнерство України та Польщі.
Предмет дослідження:	Основні напрямки та механізми реалізації стратегічних партнерських відносин України та Польщі в умовах європейської інтеграції.
Мета кваліфікаційної магістерської роботи:	Дослідити розвиток стратегічної співпраці між Україною та Польщею, визначити перспективні напрями розвитку партнерства та розширення економічної взаємодії двох країн в умовах європейської інтеграції.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	
Проаналізувати теоретичні аспекти стратегічного партнерства, як типу міждержавних відносин	
Дослідити етапи та передумови розвитку стратегічного партнерства України та Польщі	

У розділі 2	
Здійснити аналіз нормативно-правової бази, на основі яких діє співпраця сторін	
Проаналізувати розвиток двосторонніх торговельно-економічних відносин України та Польщі	
Розглянути вплив повномасштабного російського вторгнення на поточний стан міждержавних відносин України та Польщі	

У розділі 3	
Проаналізувати євроінтеграційний шлях України та можливості розвитку співпраці, пов'язані з ним	
Дослідити польський шлях євроінтеграції та виявити аспекти, що будуть корисними для України	
Виділити перспективи розвитку стратегічного партнерства України та Польщі	

Завдання підготувала наукова керівниця:

(підпис) Громенкова С.В.
(ініціали, прізвище)
 «10» червня 2022 р.

Завдання одержала здобувачка:

(підпис) Кушнір І.М.
(ініціали, прізвище)
 «10» червня 2022 р.

Реферат

Кваліфікаційна магістерська робота містить 88 сторінок, 7 таблиць, 19 рисунків, перелік джерел посилання з 119 найменувань, додатки.

«Стратегічне партнерство України з Польщею в умовах європейської інтеграції»

Об'єктом дослідження є міждержавне стратегічне партнерство України та Польщі.

Предметом дослідження є основні напрямки та механізми реалізації стратегічних партнерських відносин України та Польщі в умовах європейської інтеграції.

Мета дослідження. Дослідити розвиток стратегічної співпраці між Україною та Польщею, визначити перспективні напрями розвитку партнерства та розширення економічної взаємодії двох країн в умовах європейської інтеграції.

На основі мети дослідження було виділено певні *завдання*:

- Проаналізувати теоретичні аспекти стратегічного партнерства, як типу міждержавних відносин;
- Дослідити етапи та передумови розвитку стратегічного партнерства України та Польщі;
- Здійснити аналіз нормативно-правової бази, на основі яких діє співпраця сторін;
- Проаналізувати розвиток двосторонніх торговельно-економічних відносин України та Польщі;
- Розглянути вплив повномасштабного російського вторгнення на поточний стан міждержавних відносин України та Польщі;
- Проаналізувати євроінтеграційний шлях України та можливості розвитку співпраці, пов'язані з ним;
- Дослідити польський шлях євроінтеграції та виявити аспекти, що будуть корисними для України;

- Виділити перспективи розвитку стратегічного партнерства України та Польщі.

Практична значущість отриманих результатів дослідження полягає розробці комплексу рекомендацій щодо розвитку стратегічної співпраці України та Польщі, які можуть бути використані на практиці для поглиблення двосторонніх економічних контактів, а також для прискорення євроінтеграційного руху України.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи 2022.

Рік захисту роботи 2023.

Ключові слова: стратегічне партнерство, євроінтеграція, міжнародна економіка, міждержавні відносини, Європейський Союз.

Відгук
на кваліфікаційну магістерську роботу
здобувача факультету Міжнародної економіки і менеджменту
освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»
Кушнір Ірини Михайлівни
на тему: «Стратегічне партнерство України з Польщею в умовах
європейської інтеграції»

1. Актуальність теми: Україна як досить молода держава продовжує розбудову партнерських відносин з країнами світу. На державному рівні визначено країни – стратегічні партнери, серед яких особливе місце займає найближчий сусід, член Європейського Союзу - Польща. Питання розвитку стратегічного партнерства є достатньо новими у вітчизняній науковій літературі, тому їх розгляд як в теоретичній, так і в практичній площині має велику значущість та актуальність.
2. Позитивні риси кваліфікаційної магістерської роботи: В кваліфікаційній магістерській роботі ґрунтовно розглянуті теоретичні аспекти стратегічного партнерства країн як виду міжнародної співпраці, представлена ретроспектива становлення та розвитку партнерських відносин України та Польщі, проаналізовано економічну складову співпраці двох країн, особливу увагу приділено трансформації та поглибленню взаємодії України та Польщі з початком повномасштабної агресії РФ. В роботі проаналізовано досвід євроінтеграції Польщі, сформульовані напрямки подальшої співпраці країн у контексті євроінтеграційного курсу України та подолання викликів сьогодення.
3. Наявність самостійних розробок автора: Автором на засадах проведеного аналізу обґрунтовано перспективні напрямки співпраці України та Польщі, зокрема щодо наближення України до критеріїв членства у ЄС.
4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: Теоретичні висновки автора є послідовними і комплексними, рекомендації, що наведені, можуть представляти певний практичний інтерес.
5. Наявність недоліків: В роботі достатньо фрагментарно представлені перспективні напрямки розвитку торгово-економічних зв'язків України та Польщі.
6. Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: Загалом, робота може бути допущеною до захисту в ЕК з оцінкою «46» балів.

Науковий керівник: к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки
Громенкова С.В.

_____ (підпис)

“ ” _____ 20__ р.

Рецензія

на кваліфікаційну магістерську роботу
здобувачки другого (магістерського) рівня вищої освіти
Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана
спеціальності 051 Економіка, освітньої програми «Міжнародна економіка»

Кушнір Ірини Михайлівни

Тема «Стратегічне партнерство України з Польщею в умовах європейської інтеграції»

Актуальність теми кваліфікаційної роботи і доцільність її розроблення. Тема європейської інтеграції є надзвичайно важливою для України, особливо в умовах стрімкої глобалізації та наявного військового та політичного тиску від сусідньої держави. Досвід Польщі, як стратегічного партнера та дійсного члена Європейського Союзу допоможе нашій державі швидше досягти поставлених цілей у цьому напрямку. Наразі досліджень і публікацій окремо щодо різних аспектів стратегічного партнерства та євроінтеграції опубліковано досить велику кількість, проте відсутні дослідження, що розглядають стан міждержавних відносин України та Польщі у період після 24 лютого 2022 року та вплив війни на процеси євроінтеграції України.

Якість проведеного дослідження. Проведене дослідження є якісним. Використаний практичний матеріал достовірний та актуальний, зроблені висновки обґрунтовані, рекомендації мають практичну значимість.

Позитивні риси кваліфікаційної роботи. Робота написана логічно та структуровано. Поставлені завдання вирішені. Проаналізовано історичний, правовий, економічний та соціальний виміри стратегічного партнерства України та Польщі, можливості їх симетричного розвитку.

Зауваження. Через велику кількість інформації та стрімкий розвиток подій у стратегічних відносинах країни та Польщі після початку повномасштабного вторгнення, у роботі не вдалось розглянути всі аспекти динаміки стратегічного партнерства в економічному вимірі.

Практична значимість висновків і рекомендацій. Розроблені рекомендації можуть бути корисні для прискорення процесів європейської інтеграції для України, та уникнення помилок, які були допущені у Польщі.

Рецензент:

Юрій Слюдовський

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.	6
СТРАТЕГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ВИД МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ	6
1.1 Теоретичні засади стратегічного партнерства	6
1.2 Розвиток стратегічного партнерства в Україні. Передумови та історичні етапи становлення стратегічного партнерства України та Польщі	13
РОЗДІЛ 2.	21
СУЧАСНИЙ ЕТАП СТРАТЕГІЧНОЇ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З ПОЛЬЩЕЮ	21
2.1 Аналіз нормативно-правової бази	21
2.2 Стратегічне партнерство, як рушійна сила торгово-економічного розвитку	33
2.3 Вплив повномасштабного російського вторгнення 24 лютого 2022 на курс політичних та економічних взаємовідносин	57
РОЗДІЛ 3.	66
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	66
3.1 Євроінтеграція України та пов'язані з нею додаткові можливості для розвитку співпраці	66
3.2 Адаптація польського досвіду європейської інтеграції	73
3.3 Перспективи розвитку стратегічного партнерства України з Польщею. Формула симетричного партнерства	79
ВИСНОВКИ.....	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	89
ДОДАТКИ.....	101

ВСТУП

Актуальність теми. Загальним напрямком економічного розвитку сучасного світу є процес глобалізації, який зосереджений у зростанні економічного націоналізму, поглибленні цифровізації економічних процесів, мережовості та фрагментації суспільного виробництва, динамічному розвитку інформатизації, індустрія 4.0, зростання національного протекціонізму та поглиблення асиметрії міждержавного розподілу доходів. Що стосується України, то в поточних умовах вкрай важливим є пошук країн-стратегічних партнерів і розвиток з ними гнучкої та різноманітної системи співпраці в контексті реалізації національних інтересів і забезпечення національного суверенітету.

Загалом відносини Польщі з Україною були напруженими. Цей приклад чудово ілюструє геополітичні складності, культурний контекст і асоціації між народами. На взаємовідносини між країнами впливають численні фактори, зокрема прагнення до тісної співпраці, збереження державного суверенітету. Протягом останнього року партнерство між Україною та Польщею набуває все більшого значення для обох країн. Інтеграція з ЄС стала для Польщі унікальною можливістю прискорити економічний розвиток, покращити політичне життя, запровадити нові соціальні цінності та гарантії в країні. Україна давно обрала шлях до європейської інтеграції, але для досягнення позитивних результатів на цьому шляху, успішного завершення євроінтеграційного процесу залишається ще багато проблем, які необхідно вирішити.

Досвід східного партнера є надзвичайно важливим для України. Дві країни мають довгу історію співпраці, але є й численні конфлікти, які потребують вирішення, до цих питань як науковці, так і громадськість неоднозначно ставляться. Очевидно, що найвище польське керівництво послідовно виступає за Україну, це узгоджується зі стратегією країни щодо Європейського Союзу, який також є пріоритетним для Польщі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням україно-польського співробітництва присвячено чимало наукових публікацій українських авторів,

зокрема видатних учених, дипломатів, політиків, серед яких: А. Зленко, Ю.А. Польські вчені: Е. Орлоф, В. Балюк, Т. Ольшанський, В. Осадчий. Ці науковці сприяли створенню міцного фундаменту дипломатичних відносин між двома країнами, сприяли налагодженню активної співпраці між парламентами України та Польщі, зокрема у напрямку європейської інтеграції, поглиблення стратегічного партнерства, розвитку політичного, економічного, культурного та гуманітарного співробітництва між Україною та Польщею. Проте змістовна складова геополітичних відносин між Україною та Польщею є складною та багатоаспектною, що сприяє подальшому дослідженню українсько-польської співпраці.

Мета дослідження. Дослідити розвиток стратегічної співпраці між Україною та Польщею, визначити перспективні напрями розвитку партнерства та розширення економічної взаємодії двох країн в умовах європейської інтеграції.

На основі мети дослідження було виділено певні **завдання**:

- Проаналізувати теоретичні аспекти стратегічного партнерства, як типу міждержавних відносин;
- Дослідити етапи та передумови розвитку стратегічного партнерства України та Польщі;
- Здійснити аналіз нормативно-правової бази, на основі яких діє співпраця сторін;
- Проаналізувати розвиток двосторонніх торговельно-економічних відносин України та Польщі;
- Розглянути вплив повномасштабного російського вторгнення на поточний стан міждержавних відносин України та Польщі;
- Проаналізувати євроінтеграційний шлях України та можливості розвитку співпраці, пов'язані з ним;
- Дослідити польський шлях євроінтеграції та виявити аспекти, що будуть корисними для України;
- Виділити перспективи розвитку стратегічного партнерства України та Польщі.

Об'єктом дослідження є міждержавне стратегічне партнерство України та Польщі.

Предметом дослідження є основні напрямки та механізми реалізації стратегічних партнерських відносин України та Польщі в умовах європейської інтеграції.

Основними методами наукового дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема системного, статистичного та порівняльного аналізу.

Практична значущість отриманих результатів дослідження полягає у розробці комплексу рекомендацій щодо розвитку стратегічної співпраці України та Польщі, які можуть бути використані на практиці для поглиблення двосторонніх економічних контактів, а також для прискорення євроінтеграційного руху України.

Інформаційна база дослідження являє собою наукові дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців з питань регіональної інтеграції та світового економічного розвитку, аналітичні дослідження, статистичні матеріали, матеріали наукових конференцій, законодавча база України.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи налічує 88 сторінок. Робота містить 7 таблиць, 19 рисунків, додатки. Список використаних джерел налічує 119 позицій.

РОЗДІЛ 1.

СТРАТЕГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ВИД МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ

1.1 Теоретичні засади стратегічного партнерства

Станом на сьогоднішній день, зовнішньополітичні відносини держав характеризуються динамізмом і посиленням взаємозалежності держав, що активізує двосторонні міжнародні відносини. Тренд проголошувати стратегічне партнерство між акторами на міжнародній арені є актуальним. Це головним чином тому, що оголошення про стратегічне партнерство вказує на винятковість або надзвичайну важливість відносин для країни-партнера. Проте залишається багато запитань щодо концепції стратегічного партнерства, її засад та принципів практичного застосування.

Дослідження концепції стратегічного партнерства слід починати з базового розуміння національних інтересів. Поняття національних інтересів досить широке, і вони визначаються в різних сферах: економіці, політиці, суспільстві тощо. [1]

Для забезпечення своїх інтересів як держави, найбільш перспективною формою взаємодії є співробітництво, яке реалізується через участь у різноманітних міжнародних структурах та багаторівневих угодах про дружнє співробітництво. Співробітництво як міжнародна взаємодія використовується в усіх сферах міжнародної діяльності, а термін «партнерство» є синонімом цього поняття. Варто зазначити, що «концепція остаточно сформувалася в результаті подолання наслідків тоталітаризму в країнах Західної Європи після Другої світової війни. По-перше, партнерство трактувалося як ідеологічна основа компромісної політики та економічної політики соціал-демократичних урядів. «Холодна війна», що почалася Створила той морально-політичний контекст, який змусив людей шукати вихід у складному соціальному протистоянні. З часом протистояння змінилося конкуренцією, а потім партнерством усіх сторін, що стало необхідним для соціального миру та компонент економічного процвітання.[2, с.376]

Одним із видів співпраці є стратегічне партнерство. Таке поняття, як «стратегічне партнерство» вже давно посідає важливе місце в практиці процесу міжнародних відносин, який є складним і багатогранним. Цей інструмент реалізації зовнішньої політики передбачає найширший і найприбутковіший спосіб взаємодії всіх сторін у різноманітних секторах і галузях відповідно до геостратегічних інтересів залучених суб'єктів. Порівняно з іншими міжнародними відносинами стратегічне партнерство є особливим, і воно базується на забезпеченні національних інтересів. [3]

За допомогою стратегічного партнерства країни координують свої дії на міжнародній арені з іншими країнами. Саме така взаємодія у використанні інструментів і збіг стратегічних національних інтересів двох чи більше країн у багатьох сферах призводять до особливого типу міждержавного співробітництва між ними. У сучасній міжнародній системі важливість і вплив стратегічного партнерства стає все більш важливим і впливовим, ніж інші форми співпраці, засновані на спільній конфронтації зі спільним ворогом або засновані лише на одній сфері співпраці.

Тому можна сказати, що стратегічне партнерство передбачає такий рівень співпраці між країнами, у тому числі їх спільні дії в інтересах ключових національних інтересів. Основними принципами цього партнерства є довгостроковість, максимальна ефективність і взаємна вигода. Звичайно, це виключає будь-які несправедливі чи дискримінаційні дії однієї країни проти іншої. Мається на увазі, що незалежно від зміни керівництва країни-партнера спільно прийняте рішення потребує виконання одноголосно. Варто зазначити, що «якщо поточні інтереси країни суперечать духу стратегічного співробітництва між ними, не виключена можливість відмови від цих інтересів на користь партнерів (досягнення компромісу). У будь-якому випадку ці дії повинні здійснюватися». існуючими умовами та спільною лінією, якої дотримуються країни на міжнародній арені». [3, с.164]

Щоб розглядати стратегічне партнерство як довгострокову взаємовигідну співпрацю рівноправних суб'єктів міжнародних відносин для вирішення важливих

завдань, необхідно враховувати такі умови: довгостроковість зусиль усіх сторін, спільне та рівноправне розуміння суб'єктів розвитку. цілі та принципи стратегічного партнерства; новітні контракти та закони про співпрацю, які чітко визначають зміст співпраці та механізми її реальної реалізації; створення інституційних механізмів для забезпечення реалізації стратегічного партнерства; спільні цілі щодо розбіжностей тощо. А також, слід брати до уваги відмінності в методах побудови політичної системи та негативні історичні стереотипи сприйняття партнерів можуть стати перешкодою для стратегічного партнерства.

Ідеальними умовами хорошого стратегічного партнерства є спільні кордони, збіг основних характеристик розвитку, взаємодоповнюваність економік двох країн, перспективи вирішення національних ресурсних (стратегічних) проблем, розширення ринків збуту товарів тощо. [4 с.10]

Модель стратегічного партнерства – це цілісна система взаємодій між країнами, спрямована на досягнення спільних цілей, стратегічних завдань та інтересів. На відміну від союзницьких відносин, цей тип співпраці не передбачає жорстокої системи численних зобов'язань усіх сторін (політичних, економічних, гуманітарних чи безпекових). У той же час стратегічне партнерство встановлюється між сторонами, які мають стратегічне значення одна для одної, тому вони можуть впливати на реалізацію національних інтересів усередині країни та навіть ширше на міжнародному рівні.

Аналізуючи реалізацію національного стратегічного партнерства на практиці, можна виділити такі основні варіанти: фактичне, декларативне, прагматичне, представницьке та асиметричне стратегічне партнерство. Звичайно, ці моделі є схематичними і повинні використовуватися лише для загального та цілісного розуміння концепції.

У реальному стратегічному партнерстві після встановлення відносин країни протягом певного часу активно розвиваються на всіх рівнях, прагнуть спільно досягати цілей, задовольняти національні інтереси, взаємно визнавати зобов'язання, обидві сторони готові йти на поступки та компроміси. Якщо стратегічне партнерство носить декларативний характер, то країна укладає угоду

про стратегічне партнерство, але положення угоди не виконуються у встановленому напрямку, або проводиться лише формальна зустріч представників обох сторін, а фактичної зустрічі немає. Прагматичне стратегічне партнерство націй передбачає встановлення відносин виключно з метою розвитку окремої території, репрезентативне – встановлення партнерства в окремих регіонах чи організаціях з метою досягнення власних інтересів і просування власних інтересів і проектів у ті регіони. Асиметричне стратегічне партнерство характеризується встановленням партнерства під керівництвом однієї сторони.

Будь-яке фактичне стратегічне партнерство не може бути класифіковано явно за тією чи іншою моделлю. Для партнера можна використовувати кілька моделей одночасно, або вони можуть використовуватися взаємозамінно, замінюючи одна одну. Справжнє стратегічне партнерство має багато принципів, таких як «високий ступінь співпраці та довіри, прозорі відносини, тобто широка взаємодія в міжнародних справах, не фокусування на третіх країнах, широта партнерства не тільки в економічній сфері, але в політичному полі, в глобальному тісній координації зовнішньополітичних дій з усіма ключовими напрямками двостороннього співробітництва довгострокові відносини є обов'язковими, оскільки це гарантія політичної та військової безпеки. Водночас стратегічні партнери повинні приймати врахувати геополітичні та гео економічні інтереси інших країн-партнерів у деяких ситуаціях».

Водночас для ефективної реалізації партнерства до базової міждержавної угоди необхідно додати довгострокові плани стратегічної співпраці за основними напрямками. Тому стратегічне партнерство можливе лише за умови чіткого виконання взятих на себе зобов'язань. [5]

Ефективна реалізація стратегічного партнерства потребує чіткого визначення основних напрямків взаємодії учасників, шляхів досягнення цілей, етапів реалізації кооперації та попередження факторів, які можуть стати перешкодою реалізації плану. Оскільки стратегічною метою довгострокового співробітництва є взаємна вигода та взаємовигідний результат, обидві сторони

зацікавлені у використанні ресурсів одна одної для спільних цілей, про що йдеться у відповідних документах.

Однак, як свідчить міжнародна юридична практика, загалом сторони не поспішають анонсувати зближення, яке може призвести до злиття чи поглинання, що неодноразово траплялося у світовій історії. У рамках стратегічного партнерства завжди існує певний ризик того, що слабка країна (компанія) намагається співпрацювати з більш сильною та впливовою країною (компанією), а політичні лідери не завжди ретельно вивчають зміст намірів співпраці у різних вимірах. [6]

В умовах сучасних геополітичних змін міжнародної системи та розвитку складних міждержавних відносин характер і зміст світових інтеграційних процесів потенційно переростають у стратегічні партнерства та альянси. Інтеграційний процес особливо важливий на глобальному рівні через перерозподіл світової влади та зростання міжнародної конфронтації. У структурі міжнародних зв'язків суб'єктів спостерігається сильна інтеграція, роль якої відіграють окремі суверенні держави і різні об'єднання, що утворюють групи і блоки держав. Водночас виникає протиріччя, коли інтегровані політичні суб'єкти претендують на встановлення та зміцнення взаємовигідних відносин співпраці з одного боку, тоді як з іншого боку інтеграція в реальних діях може лише потенційно набути значення ситуація створення стратегічного партнерства або альянсу.

Стратегічне партнерство - довгострокове явище, яке потребує плану дій на майбутнє, хоча деякі країни віддають перевагу короткостроковому. Особливо важливо визначити її місце в структурі зовнішніх відносин з урахуванням національних, стратегічних і поточних інтересів, які можуть бути досягнуті через існуючі відносини. Важливу роль грає виявлення можливостей послаблення або подолання впливу на них негативних факторів і посилення тих, що стимулюють розширення цих зв'язків, а також визначення контурів раціональних коопераційних структур, виходячи з типу та напрямку кооперації, поточних та довгострокових пріоритетів розвитку партнерства. [7]

Ці двосторонні відносини часто розглядаються як основа для вирішення різноманітних проблем, але ця логіка має бути переосмислена, принаймні частково.

Стратегічне партнерство не призводить автоматично до співпраці в усіх сферах та її однакової ефективності за будь-яких обставин. Крім того, стратегічне партнерство фокусується на двосторонніх відносинах, але досягнення заявлених цілей часто залежить від участі третіх країн. Важливо розуміти, що стратегічне партнерство є справді стратегічним лише тоді, коли воно виходить за межі економічного блоку відносин. Основна увага повинна бути зосереджена на ефективному вирішенні політичних питань і питань безпеки на систематичній і структурованій основі, включаючи спільну роботу для вирішення геополітичних криз і звичайних транснаціональних загроз. Що стосується перспективи стратегічного партнерства, то основним завданням є створення механізму, який, з одного боку, зможе сформувати довгострокові цілі співпраці, а з іншого – запобігти проблемам у процесі розвитку двосторонніх відносин у рамках стратегічного партнерства.

Для реалізації та підтвердження роботи певних держав у синергії, необхідне документальне підтвердження домовленостей, планів та безпосередньо результатів їх втілення.

Міжнародно-правова реалізація стратегічного співробітництва зазвичай відбувається не як частина загальнополітичного процесу, а у вигляді окремих, несистематичних проявів у вигляді меморандумів, декларацій і хартій, загальних документів, які можна класифікувати як акти м'якого права, без визначення конкретних Напрямів співпраці, але не детальних планів їх реалізації.

Розглядаючи концепцію стратегічного партнерства в цілому, важливо розуміти, коли воно було укладено. Для ефективної реалізації стратегічної співпраці та досягнення спільних цілей важливо, щоб цей момент збігався з накопиченням імпульсу для зростаючих взаємних відносин протягом багатьох років. Фактор часу та своєчасне рішення про укладення угоди про стратегічне партнерство можуть серйозно вплинути на бажання зміцнити відносини та розвивати їх. [2]

Тому термін «стратегічне партнерство» часто зустрічається в риториці представників багатьох країн. Політики широко вживають його, коли необхідно

підкреслити особливе значення відносин або моменту, але в кожному конкретному випадку під цим терміном державний діяч має на увазі різну ступінь взаємозв'язку і розвитку поглядів. Довгострокове та перевірене партнерство стало гнучким механізмом взаємодії країн для вирішення стратегічних завдань, реалізації власних інтересів та підвищення загальної стабільності у світі. На тлі посилення негативних тенденцій у міжнародній системі, загострення глобальної та регіональної конкуренції, загострення конкуренції за ринки збуту та природні ресурси випробовуватимуть міцність стратегічних відносин. Консолідувати інші виклики, з якими стикаються країни-партнери, тоді як нові можливості для нових ландшафтів міжнародного партнерства призведуть до перерозподілу міжнародного балансу сил і швидкого розвитку нових глобальних відносин. [8]

При цьому партнери повинні враховувати деякі обставини, пов'язані з геополітичними та геоекономічними інтересами інших країн-партнерів. Серед елементів, що визначають характер стратегічного партнерства, виділяються високий ступінь співпраці та довіри; прозорість відносин, що передбачає широку взаємодію в міжнародних справах і нейтралітет по відношенню до третіх країн; широта партнерства не тільки в економічній сфері, а й політичній (наприклад, зміцнення регіональної безпеки тощо), тісна координація зовнішньополітичних кроків у всіх ключових сферах світового та двостороннього розвитку, характер відносин з країнами-партнерами є самодостатньою величиною, не піддається спільному впливу; обов'язкові довгострокові відносини, оскільки містять складні політичні та військові гарантії.

Варто враховувати, що сучасний світ стрімко змінюється, постійно з'являються нові сфери та напрямки співпраці між країнами, які доповнюють конотацію стратегічного партнерства. Важливим питанням є постійна увага до того, як стратегічне партнерство насправді впроваджується та реалізується. Реалізація політики та стратегічного партнерства як однієї з її форм завжди були складним процесом, який вимагав, з одного боку, чіткого плану дій, а з іншого – здатності реагувати на зміни обставин у відповідь на зміни навколишнього

середовища. Крім того, рекомендується створити інституційну структуру, яка є достатньо гнучкою для досягнення результатів.

1.2 Розвиток стратегічного партнерства в Україні. Передумови та історичні етапи становлення стратегічного партнерства України та Польщі

Розвиток міждержавних відносин на основі стратегічного партнерства за період незалежності української держави складався з чотирьох етапів становлення та еволюційного розвитку:

- перший етап охоплював період 1991-1994 рр. і характеризувався створенням основи для реалізації цього інструменту та ролі національних та економічних інтересів в дипломатичній практиці нашої країни;

- другий етап, який охоплював період 1994-2005 рр., характеризувався масовим визначенням країн-стратегічних партнерів України, загалом, кількість таких країн перевищувала два десятки;

- третя фаза охоплює період 2005-2010 рр. і характеризується опосередкованою перевіркою результативності стратегічного партнерства, під час якої ефективність дипломатичної діяльності нашої країни проявляється в приналежності тієї чи іншої країни-партнера, до регіонального інтеграційного угруповання чи військово-стратегічного альянсу (США, Польща, Литва, Грузія, ЄС, НАТО);

- четвертий етап охоплює період 2010-2014 рр. і характеризується наявністю багатьох напрямків розвитку міждержавних відносин українського стратегічного партнерства та «розходженням» між Європейським Союзом і Російською Федерацією з оглядом на США; другий напрямок – розширення співпраці з офіційно визнаними стратегічними партнерами (Німеччина, Польща, Канада, Азербайджан), третій напрямок – анонсоване прискорене посилення співпраці з групою країн, що розвиваються (Бразилія, Індія, Китай, Туреччина) [9];

- п'ятий етап стартував у 2014 році і триває до сьогодні. У зв'язку з військовою агресією росії проти нашої країни характеризується повним

переглядом переліку країн-стратегічних партнерів України. Тому нашими стратегічними партнерами є саме ті країни, які підтримують Україну у військовому протистоянні з агресорами.

Комплексний формально-правовий аналіз стратегічних партнерів України, проголошених на першому етапі незалежності нашої країни, підтверджує наявність номінальних стратегічних партнерів. Станом на сьогодні таких країн десять – США, Туреччина, Канада, Німеччина, Азербайджан, Великобританія, Грузія, Литва, Франція, та безпосередньо Польща.

Водночас присутність Азербайджану в цьому списку викликає дещо подив, оскільки ця країна не є партнером України у просуванні західних демократичних цінностей, не допомагає протистояти російській військовій агресії та не зосереджується на важливому економічному співробітництві. [10]

З іншого боку, серед стратегічних партнерів України досі немає чорноморської країни, яка входить до військово-політичного блоку НАТО – Румунії, яка має досить сильні антиросійські настрої в суспільно-політичній системі. Наразі, країна знаходиться лише у списку «потенційних стратегічних партнерів. (див. Рисунок 1.1)

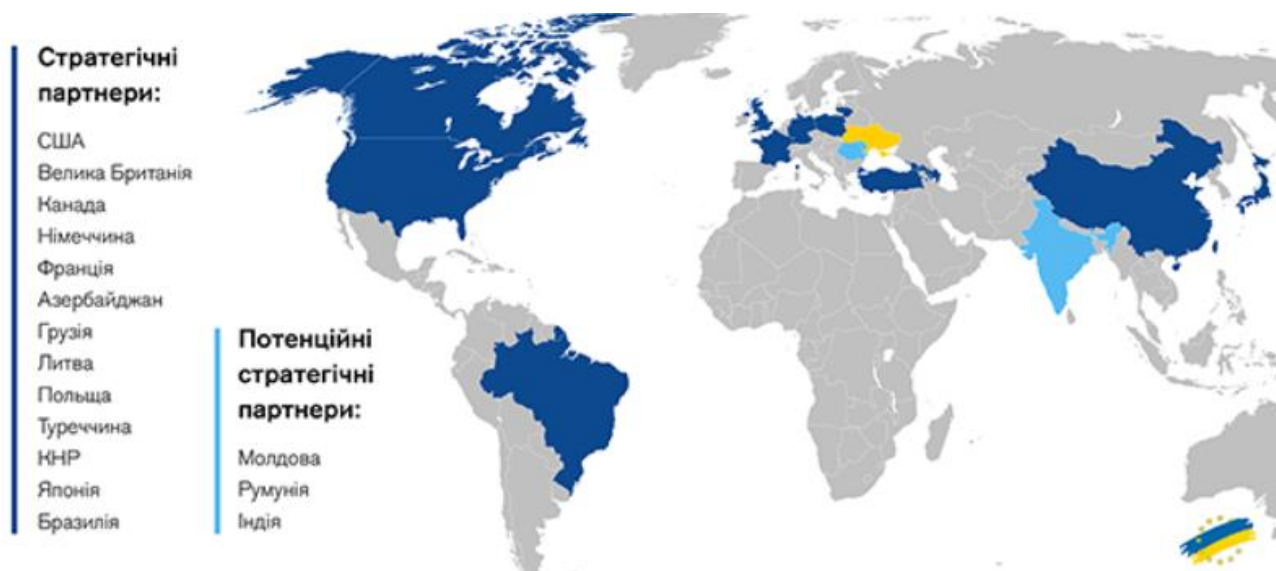

Рисунок 1.1 – Дійсні та потенційні стратегічні партнери України у світі [11]

Зважаючи на це, скористаємося результатами комплексного дослідження, проведеного експертами відомої міжнародної консалтингової компанії PwC, яка опублікувала загальні дані про нові глобальні прогнози макроекономічного

зростання в основних країнах під назвою «Світ у 2050 році. БРІК і не тільки: перспективи, проблеми та можливості». [12]

Дані звіту показують, що в останні десятиліття глобальний економічний центр тяжіння все більше зміщується до країн, що розвиваються. У цьому звіті висвітлено, що 20 найбільших економічно потужних економік світу поділяються на три кластери (Таблиця 1.1). З даних таблиці видно, що до 2050 року певна група країн утворюватиме «трикутник», який впливатиме на розвиток цивілізації, тому Україні слід орієнтуватися на ці країни з точки зору розвитку та стратегічних намірів, а також економіки, політичної, соціальної та гуманітарної сфер, етики, науки, освіти та національної безпеки.

Таблиця 1.1 - Прогноз найпотужніших економік світу станом на 2050 рік

Кластер	1	2	3
ВВП млрд дол. США	35000-54000	5000-9000	5000-26000
Держави	США, Індія, Китай	Бразилія, Індонезія, Туреччина, Японія, Мексика, Франція, Німеччина, Велика Британія	Нігерія, В'єтнам, Іспанія, Італія, Канада, Південна Корея, Саудівська Аравія, Аргентина.

Джерело: складено автором на основі [12]

Крім того, про що свідчать дані, наведені в табл.1.2. До 2050 року центр глобальної економічної влади переміститься до Китаю, Індонезії, Індії, Бразилії та Мексики із загальним оборотом понад 133 трильйони доларів. ВВП порівняно з 66,5 трильйонами США, Японії, Великобританії, Німеччини та Франції. Таким чином передовими економіками стануть ті, хто зараз вважається «країнами, що розвиваються».

Таким чином, можна стверджувати, що стратегічне партнерство з країнами, що активно розвивається, може бути корисним для України як в дипломатичному, так і в економічному вимірах. На думку автора, однією з таких країн є і Польща.

Таблиця 1.2 - Прогноз Топ-10 країн за ВВП у 2050 році

Рейтинг	Країна	Показник ВВП, трлн. Дол. США
1	Китай	61,1
2	Індія	42,2
3	Сполучені Штати	41,4
4	Індонезія	12,2
5	Бразилія	9,2
6	Мексика	8
7	Японія	7,9
8	Нігерія	7,6
9	Німеччина	7,3
10	росія	6,3

Джерело: складено автором на основі [13]

Стратегічне партнерство України та Польщі витримало періоди напруги та потрясінь між країнами протягом останніх кількох десятиліть і має позитивні перспективи для подальшої співпраці. Невизнання поляками української державності призвело до радикалізації українського національно-визвольного руху у міжвоєнний період та збройного протистояння під час Другої світової війни. Формування нової доктрини українсько-польських відносин відбувалося в польських емігрантських колах, особливо в празькій редакції часопису «Культура», очолюваній Є. Гедройцем у післявоєнний період. Він передбачає створення незалежних і демократичних країн – Польщі та України – та дружніх відносин між ними. Саме ця доктрина лягла в основу відносин між Польщею та Україною на початку 1990-х років. І сприяв їх перетворенню на стратегічних партнерів на європейському та світовому просторах. [14]

Перше, що об'єднує дві країни та сприяє взаємодії – це напрямок європейського розвитку. Він триває від першого контакту після прийняття Акту проголошення незалежності України в 1990 році до сьогодні. Даний період можна розділити на частини, пов'язані з внутрішньополітичним життям кожної країни і зовнішньою ситуацією в світі.

У зовнішній політиці Польща та Україна віддали пріоритет вступу до Європейського Союзу. Польща реалізувала цю стратегію і в 2004 році стала членом

Європейського Союзу. Україна також оголосила про своє бажання приєднатися до Європейського Союзу і наразі перебуває у стані офіційного кандидата на членство. Польща вступила до НАТО в 1999 році, в Україні в умовах повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року переважна більшість українських експертів і безпосередньо громадян України підтримують членство в НАТО. Польща та Україна розвивають співпрацю у сфері безпеки.

Багато українських науковців наголошують на збігу стратегічних цілей України та Польщі. С.Павленко наголосив на політичному вимірі стратегічного партнерства між Польщею та Україною, який, на його думку, полягає у запобіганні виникненню нової європейської лінії розмежування на кордонах України та Польщі, щоб сприяти зміцненню відносин між двома країнами. Західна і Східна, Північна і Південна Європа [15]. Я. Матійчик звертає увагу на такі чинники, як гарантування безпеки, згідно з яким Україна та Польща поділяють мету «забезпечення національної безпеки в рамках створення загальноєвропейської системи»[16].

Польща завжди була зацікавлена саме в існуванні незалежної української держави, яка також є стабільною та передбачуваною. Особливо під час «помаранчевої революції» Польща не ігнорувала події в Україні. 23 листопада 2004р. тодішній президент А. Квасневський заявив: "Польща від самого початку стверджувала, що президентські вибори будуть тестом української демократії. На жаль, результати тесту виявилися незадовільними. Ключ до майбутнього і місця у світі – це не вибір конкретного кандидата в президенти, а спосіб відповідності міжнародним стандартам і президент України буде обраний».

Стратегічне партнерство між Україною та Польщею було зафіксовано на найвищому рівні у спільній заяві Президентів Л. Кучми та А. Квасневського 21 травня 1997 р у Києві.

За словами С. Стоєцького, «з кінця 1997 року формула «стратегічного партнерства» у відносинах з Україною стала абсолютизованою в офіційному політичному дискурсі Республіки Польща і поділяється тими, хто приймає рішення

польської зовнішньої політики, незалежно від їхню ідеологію та політичну приналежність»[17].

Не менш важливо, згідно з документом «Стратегія безпеки Республіки Польща», прийнятим у 2000 році, відносини з Україною окреслюються як відносини зі стратегічними партнерами. Отже, Польща є країною, яка обрала форму «стратегічного партнерства» з Україною, як і Україна з Польщею.

Загалом україно-польське стратегічне партнерство базується на ідеології європейської та євроатлантичної інтеграції. В європейській структурі польським чиновникам постійно нагадують про необхідність підтримувати Україну у її прагненні стати європейським членом. Польща підтримує євроатлантичний курс України та готова поділитися своїм досвідом у цій сфері.

2 грудня 1991 року Польща офіційно, однією з перших визнала незалежність нашої держави. Розпочався період розвитку договірно-правової бази українсько-польських відносин. На правовому рівні українсько-польські відносини закріплені в Договорі про добросусідство, дружні відносини і співробітництво від 18 травня 1992 року. За цим договором сторони зобов'язуються декларувати спільні інтереси, відмовлятися від територіальних претензій і захищати права меншин. 12 січня 1993 року було підписано протокол про створення Польсько-українського президентського консультативного комітету. Його мета – обмін думками та інформацією щодо шляхів розвитку добросусідської співпраці та підготовка відповідних пропозицій для президентів двох країн. На засіданні комітету обговорювалися питання економіки, безпеки та культури.

Після проголошення незалежності України організації та установи на національному та громадському рівнях активізувалися у реалізації цілей стратегічного партнерства на практиці. Добре розвинені зв'язки між науковцями, викладачами, молоддю та представниками громадських організацій дозволяють створити та підтримувати різноманітні соціальні програми, гранти для бізнесу, підтримку трудової міграції.

У політичному полі польсько-українські відносини процвітають. Ще в 1993 році президент Польщі Валенса якось сказав, що «не може бути незалежної Польщі

без незалежної України». Були створені спільні політичні групи, що мали займатись подальшим зміцненням двосторонніх відносин у політичному, соціальному та науковому вимірах. Спільні форуми сприяють розвитку наукової, економічної та культурної співпраці між громадянами двох країн. Вже з 4 по 6 листопада 2000 р. у Києві відбулося засідання Форуму, на якому обговорювалося створення українсько-польського університету в Любліні.

У 1989-1991 роках стали явними демократичні зміни, що призвели до нового етапу розвитку економічних відносин між Польщею та Україною. Саме тоді Україна стала самостійним актором на європейській сцені. Проте розпад Радянського Союзу не міг не вплинути на вже сформовану систему торгових відносин, що змусило польських виробників відвойовувати східні ринки. Згідно з польськими даними, за перші шість років, коли країни були на шляху до ринкової економіки, взаємна торгівля зросла майже в шість разів.[18]

Стратегічне партнерство Польща-Україна розвивалося в рамках саме двосторонніх відносин. На думку українських дослідників, «у другій половині 1990-х років взаємодія України з Польщею стала важливим стабілізуючим чинником у Європі. У плані Центрально-Східної Європи стратегічний союз UPO можна умовно порівняти з німецько-французьким альянсом, визначаючи західноєвропейську повоєнну історію»[19]

Навіть станом на сьогодні польсько-українська співпраця все ще є двосторонньою та в багатьох аспектах взаємовигідною. Хоча європейці заперечували проти впровадження міжнародних ідей на користь Сполучених Штатів проти спільних європейських інтересів, Польща орієнтувалася переважно на національні інтереси.

З іншого боку, даються в знаки й конфлікти попередніх століть. Історичні події, визвольна боротьба українського народу проти польського панування в XVII столітті, польсько-український конфлікт у Західній Україні та Східній Польщі нагадують про великі протистояння минулого. Ця складова певною мірою послаблює стратегічне партнерство. Проте продумана та виважена політика двох

урядів сформувала неконфронтаційні відносини за умов стабільності та розвитку спільних інтересів. [20]

21 березня 1994 р. було підписано Міжурядову угоду про охорону меморіалів і кладовищ жертв війни та політичних утисків, а 21 травня 1997 року прийнято спільну заяву президентів Республіки Польща та України про порозуміння та солідарність. У документі зазначається, що замовчування чи однобоке викладення фактів (спільної польсько-української історії) не загоїть болю скривджених та їхніх близьких, а також не допоможе поглибити взаєморозуміння між нашими двома народами.

Отже, проаналізувавши історичні аспекти формування стратегічних відносин України та Республіки Польща, та публікації українських науковців на дану тему, можна зробити наступні висновки:

1. Зовнішня політика України протягом першого десятиліття незалежності характеризувалася оголошенням великої кількості стратегічних партнерів, що не відповідало реальності відносин. Крім того, зовнішньополітична риторика ігнорує теоретичний розвиток і параметричний характер стратегічного партнерства.

2. Важливе значення має проголошення та реалізація концепції стратегічного партнерства на умовах, що відповідають стандартам. Після застосування теоретичних концепцій до практичних аспектів відносин між Польщею та Україною можна дійти висновку, що ці відносини відповідають переважній більшості принципів стратегічного партнерства.

3. За сприятливих умов тенденція стратегічного співробітництва посилюватиметься, особливо якщо проголошена Україною мета вступу до Європейського співтовариства та євроатлантичної структури набуде реального характеру. Тоді нові фактори сприятимуть зміцненню та виникненню нових форм стратегічної співпраці. (що ми і можемо бачити на сучасному етапі відносин)

РОЗДІЛ 2.

СУЧАСНИЙ ЕТАП СТРАТЕГІЧНОЇ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З ПОЛЬЩЕЮ

2.1 Аналіз нормативно-правової бази

Договірньо-правова база між Україною та Республікою Польща включає 146 діючих міжнародних договорів, які регулюють переважну більшість сфер співпраці між Україною та Польщею та забезпечують належний розвиток двостороннього співробітництва на рівні стратегічного партнерства. Проаналізувавши дану базу документів, автором було складено таблицю (див. Додаток А), яка класифікує документи за сферою їх використання, місцем та датою підписання, датою набуття чинності, що в свою чергу допоможе зробити більш ефективний аналіз нормативно-правової бази України з Польщею.

Основним документом співробітництва між Україною та Польщею є Договір про добросусідство, дружбу та співробітництво, укладений між Україною та Республікою Польща 18 травня 1992 року.

Загалом, найбільш ефективними роками, в плані підписання двосторонніх договорів між Україною та Польщею були 1994 (15 договорів), 1996 (11 договорів) та 2015 (9 договорів), як це зазначено на рис. 2.1.

Рисунок 2.1 – Статистика підписаних двосторонніх договорів між Україною та Польщею за роками.

Джерело: Складено автором на основі Додатку А

Важливою складовою українсько-польської договірно-правової бази є понад 500 двосторонніх угод між суб'єктами адміністративно-територіального устрою України та Республіки Польща.

Найбільше з них (22%) було укладено у сфері безпеки. Зокрема йдеться про документи, що встановлюють двосторонні відносини щодо співпраці поліції, розвідки, спеціальних відомств, міністерства юстиції та ін.

Наступними (по 14% кожна) є договори у сферах транспорту та міграції. Вони освітлюють співпрацю прикордонних служб, наземного, водного та повітряного сполучень між нашими країнами, порядок перетину кордону, формування пунктів перетину кордону. (див Рис. 2.2)

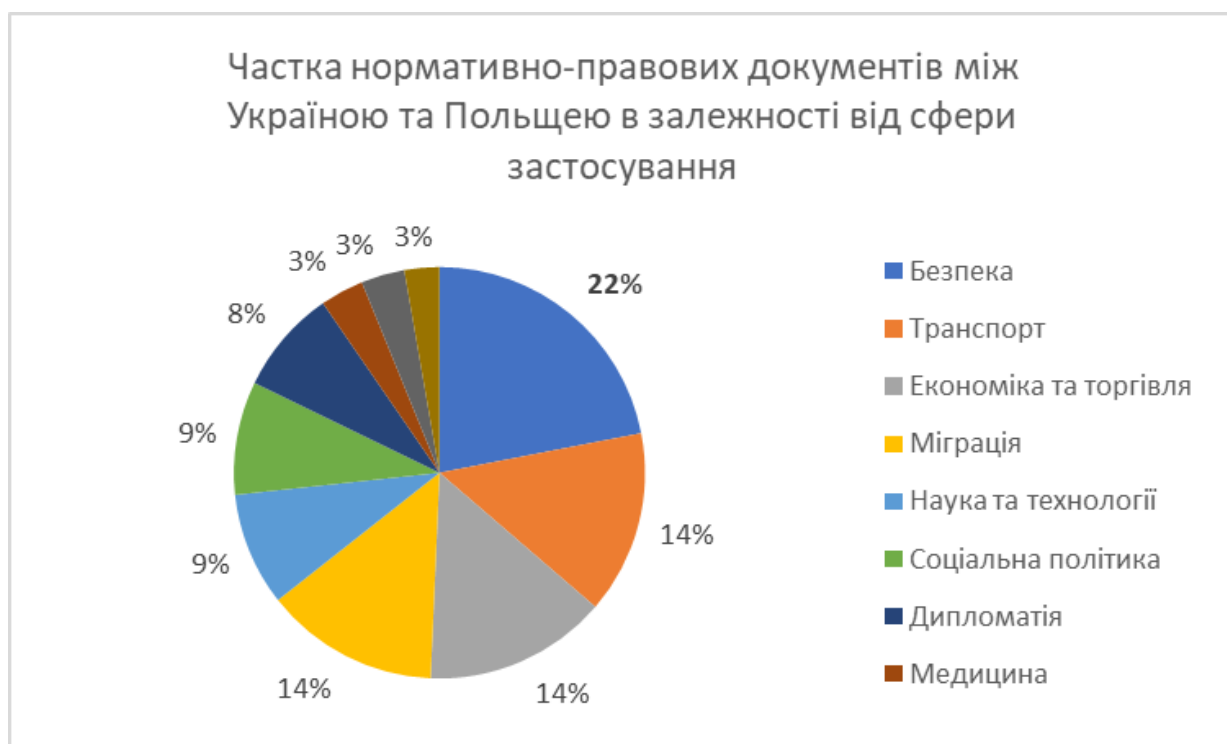

Рисунок 2.2 – Частка нормативно-правових документів між Україною та Польщею в залежності від сфери застосування

Джерело: Складено автором на основі Додатку А

Також 14% (21 документ) від усіх нормативно-правових документів займають двосторонні договори у сфері економіки та торгівлі. Частина з них (в хронологічному порядку) розглянемо ширше:

1. Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Польща про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження податкових ухилень. [21]

Даний документ засвідчує домовленість про уникнення подвійного оподаткування громадян України та Польщі, що проживають та працюють на території протилежної держави.

Тому для громадянина України, що працює в Польщі, польський місцевий прибутковий податок (ставка 20%) буде вираховуватися із зарплати. Проте на цьому оподаткування таких доходів не закінчується, оскільки відповідно до податкового законодавства України такі доходи є доходами, отриманими за межами України, а також підлягають декларуванню та оподаткуванню в Україні. Ставка податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) становить 18%, військові ставка збору становить 1,5%.

Однак через договір про уникнення подвійного оподаткування між Україною та Польщею податок, який сплачує Україна за ставкою 18%, може бути зменшений на податок, який сплачує Польща. Для цього разом із декларацією необхідно подати довідку податкової служби Польщі, яка підтверджуватиме сплату податку.

Оскільки польський податок у цьому випадку вищий, ніж український (20% > 18%), польський податок «перекриватиме» податок України, тому податкові зобов'язання України будуть обмежені військовим збором за ставкою 1,5%

Якщо ставка податку в країні імміграційного проживання українця нижча, ніж в Україні, наприклад 10% (наприклад, Болгарія), то в Україні необхідно сплатити 8% різниці (18% - 10%) доходу та сплатити військовий збір.

Таким чином, Конвенція усуває подвійне оподаткування, дозволяючи сплачувати в Україні лише різницю між українським податком і податком країни перебування або взагалі не сплачувати податок, якщо податок країни перебування є вищим за український (при цьому слід не забувати про необхідність військової служби).

2. Угода між Урядом України та Урядом Республіки Польща про взаємне заохочення та захист інвестицій. [22]

Угода поширюється на інвестиції, здійснені на території однієї Договірної Сторони інвесторами іншої Договірної Сторони відповідно до її законодавства та інших нормативних актів, якщо ці інвестиції пов'язані з господарською діяльністю та якщо ці інвестиції здійснені після 1 вересня 1991 року.

Суть угоди полягає у тому, що кожна договірна сторона захищає державні інвестиції, здійснені інвесторами іншої сторони на її території відповідно до свого національного законодавства та інших нормативних актів, і не порушуватиме необґрунтованим або дискримінаційним чином права інвесторів, зберігати, використовувати доходи від розширення, продажу та, у разі необхідності, ліквідації результатів таких інвестицій. Кожна сторона забезпечує справедливі та рівні умови для інвестиції на своїй території. Ці умови повинні бути не менш сприятливими, ніж ті, які застосовуються до інвестицій, зроблених на її національній території інвесторами з найбільш привілейованих країн.

Інвестиційна діяльність, особливо для України, є критично важливим аспектом розвитку економіки. Міжнародні інвестиції займають важливе місце у підтримці та розвитку малого та середнього бізнесу, великих корпорацій, культурних та соціальних ініціатив. Особливо актуальними інвестиції є у цей непростий час, коли існує значний дефіцит державного бюджету. [23]

3. Протокол про Українсько-польську змішану комісію з питань торгівлі та економічного співробітництва [24]

Завданнями такого Комітету є: розгляд виконання угод про торговельно-економічне співробітництво, вивчення можливостей подальшого розвитку торгівлі; економічне співробітництво, розробка пропозицій щодо вдосконалення та подання їх до компетентних органів обох країн, розгляд інших питань, пов'язаних з економічно-торговельним співробітництвом.

4. Угода між Урядом України та Урядом Республіки Польща про міжрегіональне співробітництво [25]

Під терміном «міжрегіональне співробітництво» в цій угоді розуміються заходи, які здійснюють органи державної влади області та органи місцевого самоврядування щодо зміцнення та розвитку добросусідських і дружніх відносин між двома державами. Сторони інформуватимуть свої облдержадміністрації та органи місцевого самоврядування про можливість своєї діяльності у сфері міжрегіонального співробітництва. Підтримується міжрегіональне співробітництво між місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування.

5. Договір про співробітництво Міністерства статистики України та Центральним статистичним управлінням Республіки Польща [26]

Дана угода забезпечує обмін різноманітними статистичними матеріалами, організацію спільних лекцій та навчальних курсів (в тому числі участь у наукових конференціях), двосторонні дискусії, створення програм професійної підготовки для молодих спеціалістів та проведення спільних досліджень у наступних галузях:

1. Створення законодавчих актів, які стосуються статистики.
2. Методологія статистичних досліджень — процес збору, упорядкування та інтерпретації даних.
3. Статистика організацій, які проводять дослідження та створюють реєстри компаній.
4. Система національних рахунків (СНР) для вимірювання розміру світової економіки.
5. Інтеграція класифікацій у західноєвропейську систему.
6. Статистика зовнішньо- та внутрішньоторгівельних процесів.
7. Статистика цін.
8. Обсяги інвестицій та будівництва.
9. Статистика щодо сільського господарства, в тому числі фермерських господарств.
10. Вимірювання рівня якості життя населення (прожитковий мінімум, межа бідності, сімейні бюджети).

11. Статистика населення та економічної діяльності, витрати на оплату праці.

12. Статистика безробіття.

13. Соціальна статистика (медична, житлова, екології, освіти).

14. Судова статистика.

15. Система розподілу інформації

16. Двостороннє статистичне порівняння, що характеризує зміни в соціально-економічному житті Польщі та України.

17. Гармонізація статистичних інформаційних систем для задоволення потреб Карпатської євронизи, прикордонних регіонів та столичної статистики.

6. *Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польща про співробітництво і взаємодопомогу у митних справах [27]*

Угоду було підписано в надії на розширення співпраці в галузі митниці, було визнано важливість взаємної допомоги між митними органами з метою сприяння пасажирським перевезенням і торгівлі між двома країнами, дотримання митного законодавства є одним із найбільш важливих принципів міжнародної торгівлі та взаємодопомога між митними органами допоможе боротися з незаконною діяльністю, пов'язаною з перетином кордону.

Також, в рамках угоди митні органи співпрацюють для надання один одному технічної допомоги, зокрема шляхом обміну митниками для ознайомлення з технічними засобами контролю, які використовуються та становлять спільний інтерес. Крім того, митники проходять навчання для підвищення їх професійної кваліфікації, це передбачає обмін експертами з питань митної справи, обмін професійною, науково-технічною інформацією з питань митної справи.

7. *Угода про співробітництво між Міністерством промисловості України та Міністерством промисловості і торгівлі Республіки Польща [28]*

Документ висвітлює сприяння науково-технічному та виробничому співробітництву між підприємствами, державними та науковими установами у зазначених сферах, розвитку коопераційних відносин, сприянню взаємним інвестиціям, створенню спільних підприємств, у тому числі за участю інших країн,

розширенню торгівлі в межах своєї юрисдикції та відповідно до чинного законодавства кожної зі сторін.

Сторони обмінюватимуться актуальною інформацією про промисловість України та Польщі, насамперед щодо законодавства, що стосується промисловості, зовнішньої торгівлі, реструктуризації та політики в обох країнах, братимуть участь у розвитку ринкової інфраструктури для підтримки двосторонніх економічних відносин, запроваджуватимуть нові форми співробітництва, пропонуватимуть відповідним державним органам рішення, які оптимізують механізм взаєморозрахунків та умов торговельного обміну.

8. Угода між Міністерством машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії України та Міністерством промисловості і торгівлі Республіки Польща про співробітництво в галузі машинобудування [29]

В рамках угоди йдеться про те, що Україна та Польща співпрацюватимуть у створенні сприятливих умов для співробітництва, виробничого та науково-технічного співробітництва між компаніями, фірмами та науковими установами, у створенні та вдосконаленні коопераційних зв'язків, заохоченні взаємних інвестицій, створенні спільних підприємств, у тому числі за участю інших країн, розширенні обмін товарів у межах своєї компетенції та відповідно до чинного законодавства кожної країни.

Крім того, періодично відбуватимуться консультації з метою обміну знаннями та досвідом щодо промислової політики та законодавства обох країн щодо реструктуризації та приватизації корпорацій, законодавства про підприємницьку діяльність та зовнішньоекономічної співпраці. Сторони братимуть участь у вдосконаленні існуючої ринкової інфраструктури, механізму двосторонніх економічних відносин та запровадженні нових форм співробітництва. Вони також пропонуватимуть державним органам ідеї щодо оптимального впровадження механізму взаєморозрахунків та умов торговельного обміну.

9. Угода між Державним митним комітетом України та Головою Головного митного управління Республіки Польща про зв'язок у сфері взаємодопомоги [30]

Функціональне доповнення до угоди «про співробітництво і взаємодопомогу у митних справах» що забезпечує створення компетентних комісій, які зобов'язуються обмінюватись інформацією, особливо щодо незаконного обігу наркотиків, товарів, щодо яких завідомо або можуть бути порушені правила щодо митної вартості, а також списків заборонених товарів на які діють імпорتنі та експортні табу.

10. Угода між Міністерством фінансів України і Міністерством фінансів Республіки Польща про співробітництво [31]

Угода мала на меті посилити співробітництво у фінансовій, монетарній, податковій та інших сферах економіки, у спробі інтегрувати економіку України та Польщі у світові фінансові відносини і, насамперед, структури Європейського союзу, з метою сприяння співробітництва між Україною та Республікою Польща у сфері обміну інформацією з фінансових питань, виходячи із суттєвих змін в економічному кліматі країн та враховуючи взаємну зацікавленість в ефективному вирішенні поставлених завдань.

Йдеться про поглиблення співпраці, проведення довгострокових консультацій та обміну досвідом з питань фінансово-кредитних відносин, зокрема: організаційної структури фінансових і податкових органів в умовах економічної самостійності та перехідних ринкових відносин, процесу формування та реалізації державного бюджету; вдосконалення податкової системи, оподаткування, режиму платежів і зборів, основні аспекти функціонування ринку цінних паперів та його технічне забезпечення.

11. Угода між Міністерством вугільної промисловості України та Міністерством економіки Республіки Польща про співробітництво в галузі вугільної промисловості [32]

За допомогою даної угоди, спеціалісти в галузі вугільної промисловості можуть очікувати від колег-партнерів: надання професійних послуг, пов'язаних з реструктуризацією вугільної промисловості; використання сучасного гірничошахтного обладнання та технологій у процесі реструктуризації шахт;

постачання машин, гірничошахтного обладнання та інтегрованих переробних потужностей; співпраця в сфері виробництва машин і гірничого обладнання.

12.Робоча угода між Державною податковою адміністрацією України та Міністерством фінансів Уряду Республіки Польща «Про взаємний обмін інформацією» [33]

Забезпечує обмін інформацією у сфері оподаткування податків країн-резидентів учасників угоди. Безпосередньо важлива для аудиту сплати податків в рамках угоди про уникнення подвійного оподаткування.

13.Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща щодо використання потужностей системи транспортування вуглеводнів “Одеса-Броди” та її інтеграції з польськими потужностями [34]

Укладена, як необхідність розвитку відносин України та Польщі в енергетичному секторі (до цього будь яких угод, які б стосувались енергетичного сектору не було). Нажаль даний нафтопровід так і не був запущений для експорту нафти до Європи.

Нафтопровід Одеса-Броди вважався перспективним проектом для транспортування каспійської нафти до європейських країн і зменшення впливу Росії на нафтову промисловість України, але за 20 років існування він так і не був повністю завершений. Будівництво почалося в 1996 році за президентства Леоніда Кучми для транспортування каспійської нафти в країни Європи в обхід Росії і було завершено в 2001 році. Мета проекту – диверсифікація енергетичного сектору та зменшення впливу російської федерації. У 2016 році президент Порошенко оголосив про відновлення роботи нафтопроводу Одеса-Броди, а «Укртранснафта» заявила про готовність транспортувати азербайджанську нафту до країн Центральної Європи. Нажаль цьому так і не вдалось здійснитись. [35]

14.Меморандум про взаєморозуміння між Державним департаментом фінансового моніторингу, що діє у складі Міністерства фінансів України, та Генеральним інспектором фінансово інформації Міністерства фінансів Республіки Польща щодо співробітництва в сфері боротьби з легалізацією

(відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванням тероризму [36]

Після підписання сторони взаємодіють, зокрема з питань, пов'язаних зі збором, обробкою та аналізом інформації, якою вони володіють, і стосовно фінансових операцій, які підозрюються в пов'язаності з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму, а також юридичних чи фізичних осіб, які можуть бути причетні до здійснення таких дій. Обмін будь-якою наявною інформацією має важливе значення для розслідування правопорушень, пов'язаних із фінансовими операціями, пов'язаними з відмиванням грошей, і здійснюється за ініціативою чи запитом однієї зі сторін. Будь-який запит на інформацію супроводжується стислим обґрунтуванням та переліком ключових фактів.

15. Меморандум про взаєморозуміння та співробітництво між Державним комітетом України з питань регуляторної політики та підприємництва та Польським агентством з питань розвитку підприємництва [37]

Сторони домовились про обмін інформацією у таких сферах: розвиток МСП; експортно-імпортні операції; регіональний розвиток; просування сучасних технологій та інновацій; створення можливостей для працевлаштування, розвиток людських ресурсів та ліквідація безробіття.

Задекларовано сприяння обміну досвідом, результатами досліджень, публікаціями та законодавчою інформацією у сфері підтримки суб'єктів МСП, участь в організації спільних семінарів, симпозіумів, конференцій тощо. Надання необхідної допомоги для налагодження та розбудови зв'язків між представниками інституцій, що сприяють розвитку підприємництва, та заохочують їхню участь у міжнародних, національних та професійних виставках, ярмарках та інших заходах, що проводяться на території України та/або Польщі.

16. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про економічне співробітництво [38]

Угода базується на розвитку взаємовигідного співробітництва в усіх сферах і секторах економіки, що базується на рівноправності та на користі для обох сторін.

Співробітництво, якому сприяє ця угода, зосереджено на: використанні економічного потенціалу для посилення двосторонніх економічних відносин; розширення двосторонніх економічних відносин, зокрема у сфері інвестицій, інновацій та фінансування проєктів; розвиток транспортної інфраструктури та систем транспортування енергії; розвиток міжрегіонального економічного співробітництва.

Зокрема в рамках даної угоди економічне співробітництво реалізовується таким чином:

- розвиток співпраці між підприємствами;
- проектування, будівництво, ремонт чи реконструкція, а також модернізація об'єктів однієї держави на території іншої держави або спільна діяльність між суб'єктами господарювання;
- співпраця в реалізації проєктів у нафтовій, газовій та електроенергетиці, а також у сфері транспорту та прикордонної інфраструктури;
- запровадження механізмів фінансування, страхування та надання гарантій економічних проєктів;
- співробітництво у сфері стандартизації і сертифікації.

17. Угода між Національним банком України та Національним банком Республіки Польща про відкриття своп-лінії для валютної пари злотий/гривня [39]

Валютний своп - це операція з обміну валюти, умови якої передбачають продаж іноземної валюти клієнтам і повернення цієї валюти в певну дату в майбутньому, умови контракту фіксуються на момент підписання. Це аналогічно взяттю кредиту в гривні під заставу майнових прав на депозит в іноземній валюті.

У 2015 році вперше відбувся такий обмін національними валютами, тоді Україна отримала 4млрд злотих для поповнення власних валютних запасів.

У 2022 році Україна та Польща знову використовують даний тип валютних операцій для обміну 1 млрд. доларів США в еквіваленті. Правління Національного банку Польщі прийняло рішення про проведення валютного свопу з Україною в перший день наступу Росії на Україну – 24 лютого 2022 року. З цього моменту тривала активна підготовка та вирішення технічних питань щодо відповідної

операції. На 21 березня 2022 року курс гривні до долара зафіксовано на рівні 1,9606. Контракт укладено на 1 рік, з можливістю продовження в подальшому ще на один рік.

18. Меморандум про взаєморозуміння у сфері промислової політики між Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Патентним відомством Республіки Польща [40]

Цей меморандум був спрямований на створення механізмів співпраці, які на основі взаємної вигоди сприяли б здійсненню заходів із захисту прав промислової власності, рівності та поваги до міжнародних договорів.

Угода також передбачає наступні напрямки співпраці у сфері захисту прав власності на об'єкти промислової власності:

- Взаємний обмін будь якою інформацією щодо законодавчих документів у сфері промислової власності, тенденції розвитку, сфери застосування;
- Обмін досвідом щодо процедур забезпечення правової охорони об'єктів промислової власності, особливо у сфері практики патентного пошуку та експертизи;
- Обмін інформацією щодо патентів;
- Обмін знаннями щодо управління структурами, пов'язаними з промисловою власністю, особливо щодо підготовки та розміщення персоналу, видання публікацій;
- Обмін знаннями щодо процесу експертизи та здійснення автоматизованого пошуку;
- Обмін знаннями та досвідом щодо підвищення обізнаності громадськості з даної теми;
- Участь у спільних конференціях, семінарах та дискусіях з метою підвищення обізнаності зацікавлених сторін;
- Діяльність у сфері інформаційних послуг;
- Сприяння творчим та інноваційним починанням;
- Допомога МСП у сфері охорони промислової власності;

- Спільне видання матеріалів, що містять інформацію та результати досліджень;

Для подальшого розвитку стратегічного партнерства між Україною та Республікою Польща важливим є подальше розширення та вдосконалення існуючої договірно-правової бази. Наразі сторони активно готують двосторонні документи у сферах економічного, торговельного та енергетичного співробітництва, транскордонного співробітництва, транспорту, екології, гуманітарного співробітництва, молодіжної політики та військово-технічного співробітництва.

2.2 Стратегічне партнерство, як рушійна сила торгово-економічного розвитку

Сьогодні сучасний світ характеризується процесами глобалізації, які концентровано виражаються у зростанні економічного націоналізму, поглибленні цифровізації, мережовості та фрагментації суспільного виробництва, динамічному розвитку індустрії 4.0, зростанні державного протекціонізму та поглиблення асиметрії у розподілі доходів. Найефективнішою формою взаємодії із зовнішнім світом є співробітництво, яке досягається шляхом участі в міжнародних організаціях і угодах, а також укладення багаторівневих угод про дружбу та співробітництво. Виходячи з цього, очевидно, що співробітництво, як специфічна форма міждержавної взаємодії, сьогодні активно використовується в усіх міжнародних справах держав. [41]

Щодо партнерства України та Польщі, то воно не тільки сприяє розвитку економіки України (як економічно «слабшої» держави), але й являє собою фундамент для пришвидшення вступу останньої до Європейського Союзу.

Польща та Україна пов'язані у формі стратегічного партнерства з точки зору геополітики (Румунія, Туреччина, Грузія) та культури та цивілізації (Литва), утворюючи основу багатовимірної безпеки в Центральній Європі та важливу геополітичну вісь регіону, визначаючи його силу і потенціал. Поглиблення

співпраці між Польщею та Україною (тандем стратегічних партнерів) може стати центром загальноєвропейської кристалізації. Без України Центральна Європа може бути лише територією співпраці в рамках ЄС і НАТО, а фактичні можливості визначення стратегічного напрямку цих двох міжнародних організацій дуже обмежені. [42]

Ось чому росія побоюється, що посилення зв'язків України із Заходом зменшить її статус наддержави. Це означає, що унікальне розташування України має важливе значення для геополітичного становища Польщі, що може призвести до зміни стратегії країни. Визнаючи стратегічне розташування України та її партнерство з Польщею, важливо зазначити, що це партнерство відбувається в контексті багатьох асиметрій між двома країнами. Проте, якщо асиметрія у сфері культури, науки та побуту не критична, то у галузі економіки її помітно відразу. Проте, саме таку асиметрію Україна може використати на свою користь. Маючи приклад успішної економіки, можливо, на основі рішень нашого сусіда прискорити зростання вітчизняної економіки.

Аналіз деяких економічних показників Польщі та України за останні 5 років (2018-2022 рр.) допоможе визначити, як угода про стратегічне партнерство зможе допомогти економіці України зростати:

- Загальний ВВП, ВВП на душу населення та їх динаміка
- Торгівля
- Інвестиційна привабливість
- Рівень діджиталізації економіки
- Економічна свобода
- Кредитні рейтинги
- Рівень глобалізації

1. ВВП

ВВП - це загальна вартість усіх товарів і послуг, вироблених у державі. На відміну від іншого показника під назвою ВНП (внутрішній національний продукт), ВВП не враховує концепцію походження капіталу, розглядається лише фактичний

продукт, що було вироблено в країні, яка аналізується. Загалом складається з 5-ти секторів: загальне споживання (кількість грошей, яку ми витрачаємо як споживачі) + інвестиційні витрати (скільки грошей витрачається на капітал) + державні витрати (скільки грошей витрачається на різні аспекти суспільного життя) + експорт - імпорт.

Валовий внутрішній продукт (ВВП) в Україні у 2021 році становив 200,09 млрд доларів США, згідно з офіційними даними Світового банку. [43] Величина ВВП України становить 0,15% світового.

Серед секторів найбільшу частку української економіки складає оптова та роздрібна торгівля (13,8%), сільське/лісове/рибне господарство (10,6%) та переробна промисловість (10,3%). Ще 6,7% принесла добувна промисловість і розроблення кар'єрів.

Згідно з офіційними даними Світового банку, у 2021 році валовий внутрішній продукт (ВВП) Польщі становив 674,05 мільярда доларів США. [44] Величина ВВП Польщі становить 0,52% світової економіки. (Рис. 2.3)

Найбільшими секторами економіки Польщі є промисловість і послуги. Провідне місце займають машинобудування, металургія, видобуток вугілля, виробництво хімікатів, суден, продуктів харчування, скла, текстилю.

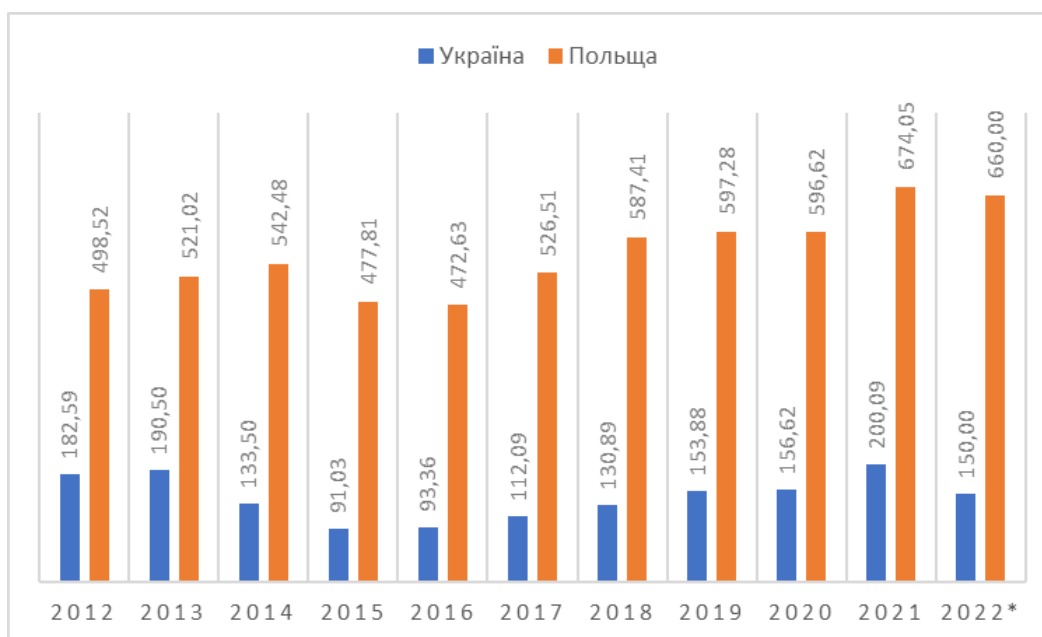

Рисунок 2.3 – ВВП України на Польщі, млрд дол США 2012-2022

Джерело: складено автором на основі [43], [44]

На рисунку 2.4 видно, що хоча ВВП України є у 3 рази меншим на номінальною величиною, тренд до росту та падінь схожий (крім 2014 року, коли економіка Польщі мала тренд до зростання, а українська – навпаки, причиною цьому стало вторгнення російський військ на територію України та початок антитерористичної операції).

Востаннє валовий внутрішній продукт на душу населення в Україні був зареєстрований на рівні 4834,30 доларів США у 2021 році. (Рис 2.4) ВВП на душу населення в Україні еквівалентний 19 відсоткам від середнього світового показника. [45]

В Польщі він становив 15549,67 доларів США в 2021 році, він перевищує середній світовий показник на 29% та показник України на 221% [46]

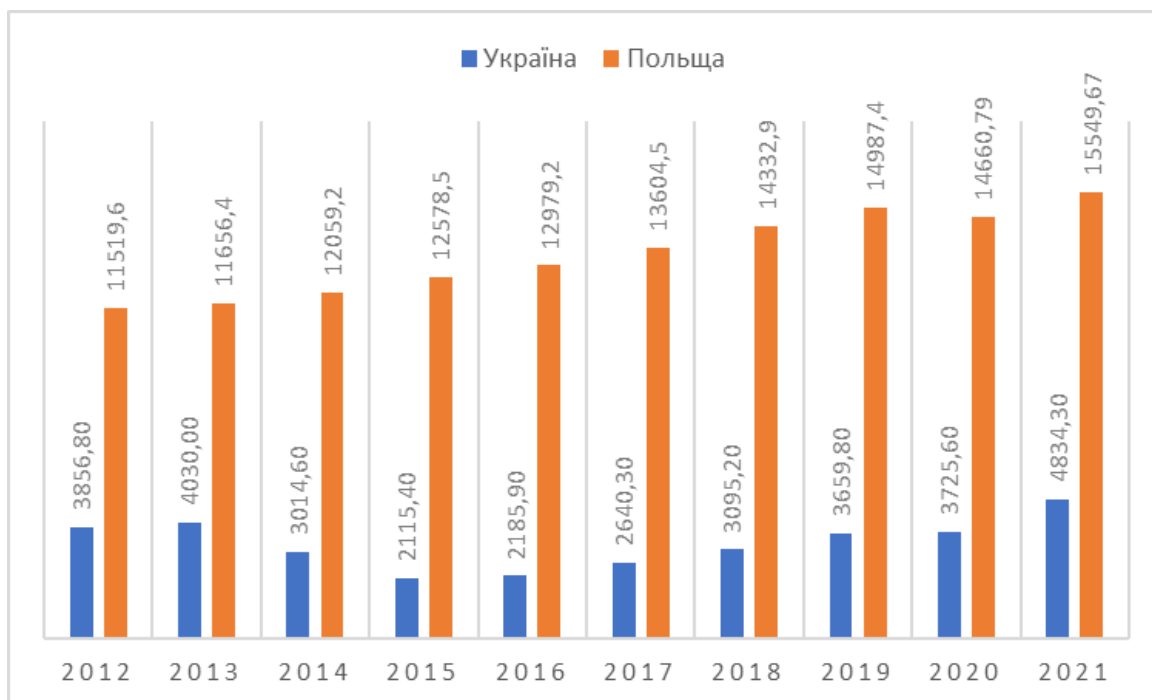

Рисунок 2.4 – ВВП на душу населення, дол США 2012-2021

Джерело: складено автором на основі [45], [46]

У 2022 році, прогноз ВВП обох країн є песимістичним. Світовий банк прогнозує, що українська економіка скоротиться на 35% у 2022 році через знищення виробничих потужностей, пошкодження сільськогосподарських угідь і скорочення пропозиції робочої сили. [47]

Світовий банк знизив свій прогноз річного зростання валового внутрішнього продукту (ВВП) Польщі до 3,9 відсотка в 2022 році, оскільки

російське вторгнення в Україну сильно вдарило по економіці Європи та Центральної Азії, йдеться в останньому звіті Світового банку про регіональну економіку. Очікується, що в Центральній Європі непрямі наслідки вторгнення Росії в Україну будуть значними. Основні канали передачі включають приплив біженців, вищі ціни на товари, зниження зовнішнього попиту з боку єврозони та погіршення довіри. Прогнозується, що зростання сповільниться разом із євразією, знизившись до 3,5 відсотка в 2022 році, оскільки інфляційний тиск, більш жорстка монетарна політика та більша невизначеність політики зменшують внутрішній попит. [48]

2. Торгівля

Торговий баланс – це різниця між загальною вартістю експорту та імпорту протягом певного періоду часу. Торговий баланс — це різниця між вартістю експорту та імпорту продукції.

Дивлячись на дані про структуру українського ВВП за кінцевим споживанням, можна також спостерігати тенденцію у співвідношенні експорту та імпорту за останні роки. (Табл. 2.1)

Очевидно, що поряд із розширенням зовнішньоторговельних операцій імпорт в Україну в останні роки хронічно перевищує експорт, і його різниця може перевищувати 8% ВВП, особливо у 2022 році, коли спостерігається критичне зменшення частки експорту та загального зменшення національного виробництва як наслідок знищення промислової інфраструктури й ланцюгів поставок.

З іншого боку зростає імпорт. Наприклад у листопаді 2022 основним драйвером зростання імпорту стали нафтопродукти, яких імпортовано 672 тис. тонн, збільшившись на 111 тис. тонн. У листопаді споживання електроенергії зросло на 9,5%, що є найвищим темпом зростання з жовтня. Найбільше зросло використання генераторів, яких українці придбали на 119 мільйонів доларів, що у 2,5 рази більше, ніж у жовтні. Незважаючи на негативне сальдо торговельного балансу, ця статистика свідчить про високу пропозицію товарів, необхідних для того, щоб пережити зиму в разі відключення світла. [49]

Таблиця 2.1 - Зовнішньоторговельний баланс України з 2005 по 2021 (млн. грн.)

Номинальний ВВП за рік		Експорт товарів та послуг		Імпорт товарів та послуг		Сальдо (експорт - імпорт)	
			%ВВП		%ВВП		%ВВП
2005	441452	227252	51,5%	223555	50,6%	3697	0,8%
2006	544153	253707	46,6%	269200	49,5%	-15493	2,8%
2007	720731	323205	44,8%	364373	50,6%	-41168	5,7%
2008	948056	444859	46,9%	520588	54,9%	-75729	8,0%
2009	913345	423564	46,4%	438860	48,0%	-15296	1,7%
2010	1082569	549365	50,7%	580944	53,7%	-31579	2,9%
2011	1316600	707953	53,8%	779028	59,2%	-71075	5,4%
2012	1408889	717347	50,9%	835394	59,3%	-118047	8,4%
2013	1454931	681899	46,9%	805662	55,4%	-123763	8,5%
2014	1566728	770121	49,2%	834133	53,2%	-64012	4,1%
2015	1979458	1044541	52,8%	1084016	54,8%	-39475	2,0%
2016	2383182	1174625	49,3%	1323127	55,5%	-148502	6,2%
2017	2982920	1430230	47,9%	1618749	54,3%	-188519	6,3%
2018	3558706	1608890	45,2%	1914893	53,8%	-306003	8,6%
2019	3974564	1636416	41,2%	1947599	49,0%	-311183	7,8%
2020	4194102	1637399	39,0%	1681526	40,1%	-44127	1,1%
2021	5459574	2224704	40,7%	2286067	41,9%	-61363	1,1%

Джерело: складено автором на основі [50]

Ще однією помітною тенденцією в листопаді стало підвищення рівня імпорту з Китаю, який склав 936 млн доларів, тобто приблизно стільки ж, скільки до війни. Найвагомішим постачальником є Європейський Союз, на який припадає приблизно половина загального обсягу – 2,36 млрд дол. Незважаючи на невизначеність навколо зернового коридору та обстрілів енергетичної інфраструктури, експорт товарів країни в жовтні залишився майже на колишньому рівні – 3,83 млрд доларів, або 9,12 млн тонн у натуральному вираженні.

Традиційною є і географія експорту: до ЄС було відправлено експорту на 2,63 млрд доларів. Через транспорт зменшилися морські перевезення (на 8,8% у натуральному вираженні) та зросли залізничні (на 14,4%). [49]

Загалом за 2022 рік Україна найбільше експортувала до Польщі (5,1 млрд дол), Румунії (2,6 млрд дол) та Туреччини (2,1 млрд дол). Найбільша частка експорту припала на продовольчі продукти (16 млрд дол). А з жовтня, Україна скасувала експорт електроенергії до країн ЄС через руйнування інфраструктури.

У результаті у травні 2022 року Рада Європейського Союзу ухвалила резолюцію, яка тимчасово лібералізувала торгівлю з Україною та скасувала всі мита на український експорт. Ці заходи дозволили значно підтримати українську економіку під час повномасштабного конфлікту з росією. [51]

Зовнішньоекономічне Польщі завжди займало значне місце в економічному розвитку країни. З середини 80-х років XX ст. Польський експорт зріс у вартості разом із вартістю імпорту з невеликим дефіцитом у торгівлі. За даними Держстату Польщі у 2 кварталі 2022 року дефіцит торгового балансу склав -12851 млн дол США [52] (показник близький до 2012 року, коли дефіцит склав -13802 млн дол США) Табл. 2.2

Таблиця 2.2 - Зовнішньоторговельний баланс Польщі з 2009 по 2021 (млн. дол. США)

Рік	Експорт товарів та послуг	Імпорт товарів та послуг	Сальдо (експорт - імпорт)
2009	136641	149569	-12928
2010	159757	178062	-18305
2011	190247	212330	-22083
2012	184660	198463	-13803
2013	206138	208780	-2642
2014	222339	225898	-3559
2015	200342	197682	2660
2016	205047	200672	4375
2017	231591	231034	557
2018	264786	270157	-5371
2019	267062	265758	1304
2020	272655	260610	12045
2021	342005	343491	-1486

Джерело: складено автором на основі [52]

Нині основними статтями експорту держави є продукція машинобудування (43%): кораблі, гірниче обладнання, автомобілі, цукрове та хімічне обладнання, кокс. Вивозили вугілля, мідь і срібло. На сировину припадає 14% експорту, сільськогосподарська продукція та продовольство — близько 10%, продукція легкої та целюлозно-паперової промисловості — 8%, будівельні послуги — 5%.

Країна імпортує нафту та нафтопродукти (щорічно імпортує 15 млн. тонн нафти, 3,5 млн. тонн нафтопродуктів, 7,5 млрд. кубометрів природного газу), прокат чорних металів, вироби зі сталі, залізну руду, металообробне обладнання, пшеницю, бавовна, гума і дерево. Завдяки низькому ризику фінансової кризи, сучасній інфраструктурі та впровадженню передових технологій виробництва Польща є перспективною країною для іноземних інвесторів. Частка України в імпорті Польщі - 1,5%. За останні декілька років імпорт з України значно зріс. На рисунку 2.5 зображено умовну структуру імпорту з України до Польщі за 2021 р.

Рисунок 2.5 – Імпорт з України до Польщі у 2021 р. (структура) [53]

Основними торговими партнерами Польщі є Німеччина, США, Італія, Чехія, Франція, Нідерланди. Торгівля Польщі з Україною збалансована, експорт перевищує імпорт. Економічні відносини країн розвиваються насамперед у сільському господарстві та переробці його продукції, машинобудуванні, енергетиці, військовій промисловості, фармацевтичній промисловості. Польща є другим за величиною торговим партнером України. [53]

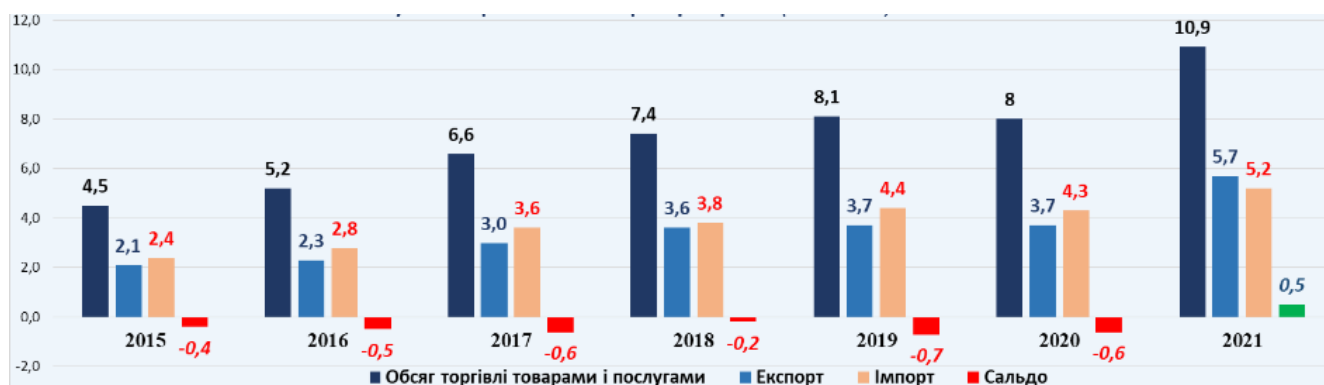

Рисунок 2.6 – Динаміка торгівлі товарами і послугами між Україною та Польщею у 2015-2021 рр., млрд. дол. США. [54]

За даними Державної митної служби України, обсяг торгівлі між Україною та Польщею в цілому протягом 2021 року зріс на 38%. Український експорт до Польщі зріс на 60% і сягнув 5,2 млрд доларів, що на 1,9 млрд доларів більше показника 2020 року. (частка українського експорту товарів до Польщі від загального обсягу експорту становила близько 8% або 20% від усього експорту країни до ЄС загалом). Обсяг польського імпорту зріс на 21% і склав 5 мільярдів доларів. США (приблизно 7% від загального обсягу імпорту в Україну). Позитивне сальдо України становило 247 млн дол. (на відміну від -856 млн доларів США у 2020 році). За підсумками 2021 року номенклатура двосторонньої торгівлі складалася з 1050 товарних категорій. (див. рис. 2.6)

За 4 місяці 2022 року обсяг торгівлі товарами між Україною та Польщею склав 3,3 млрд доларів, у тому числі український експорт зріс на +73% і склав 2 млрд доларів. (одночасно частка Польщі в світовому експорті України становила 12%, що зробило Польщу провідним експортним ринком країни, випередивши навіть Китай; частка Польщі в загальному експорті до ЄС становила 23%) у 2021 році частка Польщі в загальному експорті до ЄС становив 7,6%.

Обсяг польського імпорту зменшився на 12% до 1,3 млрд доларів. (частка загального обсягу імпорту становила 7,6%), позитивне сальдо для України становило 729 млн дол. (приріст сальдо у порівнянні з 2021 роком склав 12,7%). [54].

2 червня 2022 року між Польщею та Україною було підписано меморандум, щодо сприяння торгівлі. [54] Метою угоди є посилення економічної співпраці між Польщею та Україною шляхом полегшення торгівлі з акцентом на забезпечення страхування перевезень товарів і послуг. Угода передбачає, що Польща та Україна встановлять чіткий механізм надання інструментів страхування для розподілу товарів і послуг. Йдеться про страхування транспорту та вантажів, які польські партнери завозитимуть в Україну. Крім того, це можна зробити через польське експортно-кредитне агентство KUKE.

Першочергового значення для українського експорту польський напрямок набув після блокування ворогом чорноморських портів. Майбутнє сільського господарства та металургії залежить від того, наскільки швидко та ефективно ми зможемо розширити експортні маршрути на захід. Подібні інструменти страхування дозволять українському бізнесу залучити якнайширший перелік польських логістичних компаній для сприяння збільшенню обсягів експортно-імпортних операцій. Крім того, Польща стала центром збору та розподілу гуманітарної допомоги з інших країн в Україну. Через територію Польщі проходить більша половина гуманітарних вантажів. [55]

3. Інвестиційна привабливість

Функціонування національної економіки виступає як «інвестиційна привабливість» країни або сукупність політичних, соціальних, інституційних, екологічних та економічних умов. Це створює стабільне інвестиційне середовище як для місцевих, так і для іноземних інвесторів.

Фінансова інвестиційна привабливість для України визначається «Індексом інвестиційної привабливості», який розраховує Європейська Бізнес Асоціація (ЄБА).

За перше півріччя 2022 року інтегральна складова Індексу інвестиційної привабливості України знизилася на півпункту та сягнула 2,17 бала з 5 можливих. Це найнижче значення з 2013 року. (рис. 2.7)

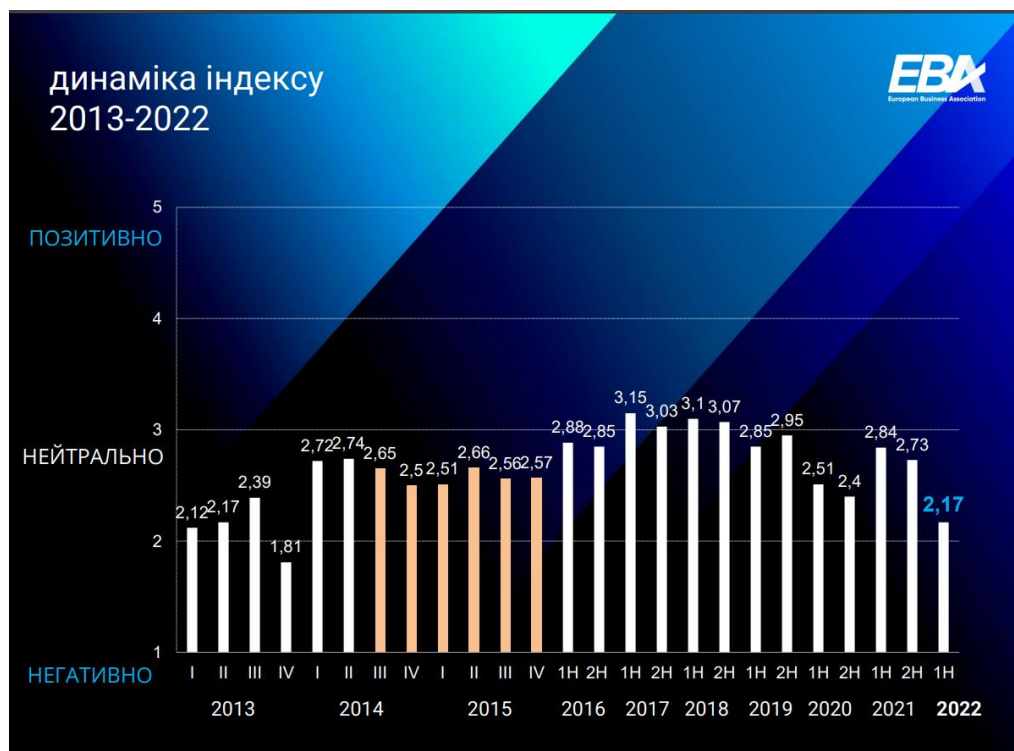

Рисунок 2.7 – Динаміка індексу інвестиційної привабливості України за 2013-2022 рр. [56]

Минулого року індекс становив 2,73 бала. Під час активної фази пандемії Індекс знизився до 2,4 бала, під час Євромайдану – до 1,8 бала, що досі є найнижчим значенням за весь час дослідження. Одразу після Революції Гідності Індекс суттєво зріс і продовжує зростати, тож будемо сподіватися на подібну траєкторію після завершення конфлікту.

Незважаючи на конфлікт, 91% компаній Асоціації мають намір продовжувати роботу в Україні, а 55% мають намір інвестувати в країну навіть під час війни. Зокрема, генеральні директори обговорюють інвестиційні плани в аграрному секторі, енергетиці, ІТ та телекомунікаціях, будівництві, фармацевтиці, харчовій промисловості та напоях, нерухомості тощо. Крім того, 12% вважають, що новим інвесторам буде вигідно прийти в Україну цього року, однак більшість респондентів з цим не погоджуються.

Найвагомішим фактором негативного впливу на інвестиційний клімат очікувано стала військова агресія Росії проти України, на другому місці – корупція, на третьому – слабка судова система. Крім того, гендиректори визнали мінімальним негативний вплив Covid-19 і поставили його в цьому списку на останнє місце. Серед позитивних змін лідери бізнесу високо оцінили надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС, скасування мит і квот на український експорт, а також «безвіз» для транспорту між ЄС та Україною. [56]

На міжнародному рівні, існує багато індексів, які висвітлюють привабливість тої чи іншої країни для зовнішніх інвестицій. У цьому дослідженні для порівняльного аналізу інвестиційної привабливості України та Польщі автором було вирішено використати Індекс глобальної привабливості (GAI), що був розроблений італійською компанією Ambrosetti. [57]

Індекс GAI порівнює 148 економік у всьому світі, які представляють 95% світового населення та 99% валового внутрішнього продукту в чотирьох макросферах привабливості (відкритість, інновації, забезпеченість та ефективність), чотири додаткові індекси (динамізм, стійкість, очікування зростання, і Conflict Exposure, доданий у 2022 році).

Отже, Україна у рейтингу даного індексу за 2022 рік займає 71 сходинку з показником глобальної інвестиційної привабливості 26,5/100. Незважаючи на повномасштабну війну, спостерігається зростання на 4 сходинки порівняно з 2021 роком. Натомість Польща увійшла у ТОП-35 і знаходиться на 33 позиції з оцінкою 49,5. Динаміка до 2021 року -1 сходинка.

Індекс динамічності підтверджує, що Європа рухається трьома швидкостями зі значними розбіжностями у розвитку привабливості країни на користь, перш за все, країн Північної та Східної Європи. Цікаво відзначити, що до початку конфлікту Україна мала відмінні показники зростання, тоді як росія до конфлікту займала низькі позиції щодо динамічності. (рис. 2.8)

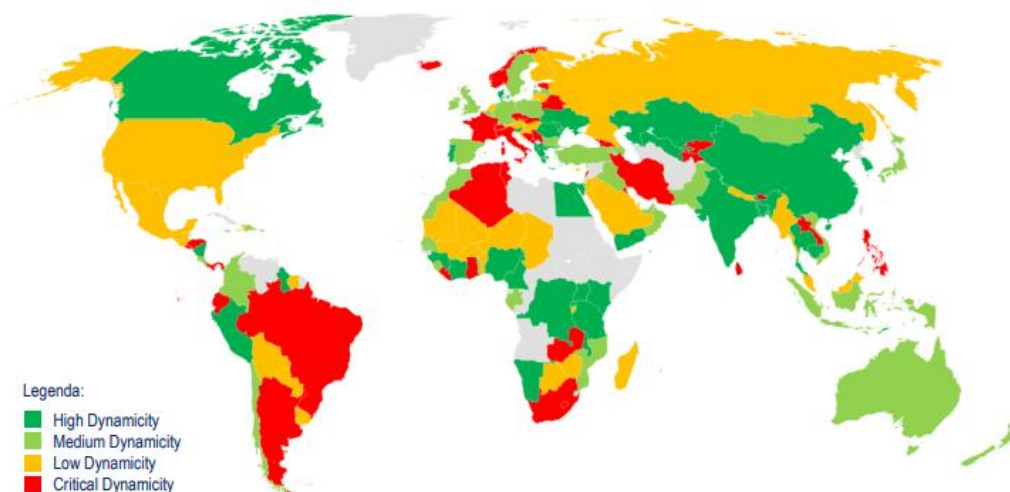

Рисунок 2.8 – Індекс динамічності 2022 [57]

Другим елементом GAI є індекс стійкості, який синтезує майбутню здатність країни залишатися конкурентоспроможною. Індекс включає в себе елементи, що включають стійкість країни, вимірювання потенційної вразливості, а у випуску 2022 року також індикатор, який синтезує екологічну ефективність країни. Індекс включає перш за все економічні КРІ, такі як рівень інфляції, КРІ, які вказують на якість життя населення та соціальну нерівність, а також КРІ, які вимірюють екологічну ефективність з точки зору викидів, наприклад використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел і викиди CO на душу населення. (рис. 2.9)

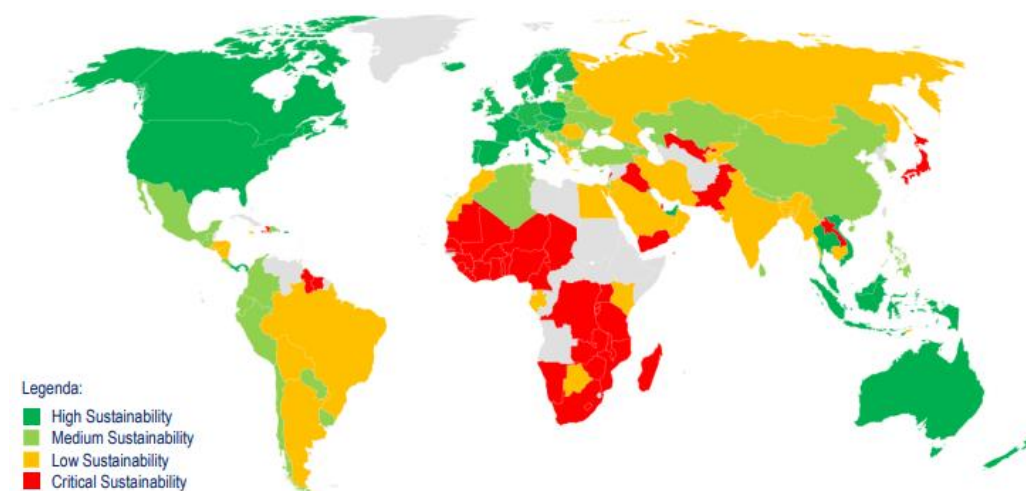

Рисунок 2.9 – Індекс стійкості 2022 [57]

Третім елементом GAI є підіндекс прогнозування щодо очікувань зростання. Цей індекс складається переважно з економічних змінних, таких як

прогноз ВВП і 5-річний прогноз рівня безробіття. Цей зведений прогнозний індекс дає картину, орієнтовану на середній/довгий період. Україна, у даному індексі, зображується з найвищим з 4-х можливих показником – експерти Ambrosetti оцінюють нашу державу як перспективну з точки зору росту економіки, навіть за поточних кризових умов.

Останній показник, запроваджений у редакції 2022 року, – це індекс вразливості від конфліктів, який вимірює рівень економічної залежності країн від регіонів, залучених у поточний конфлікт між Росією та Україною. Як видно на рис. 2.10, вразливість до конфлікту нерівномірно розподілена між країнами та особливо зосереджена в деяких географічних областях.

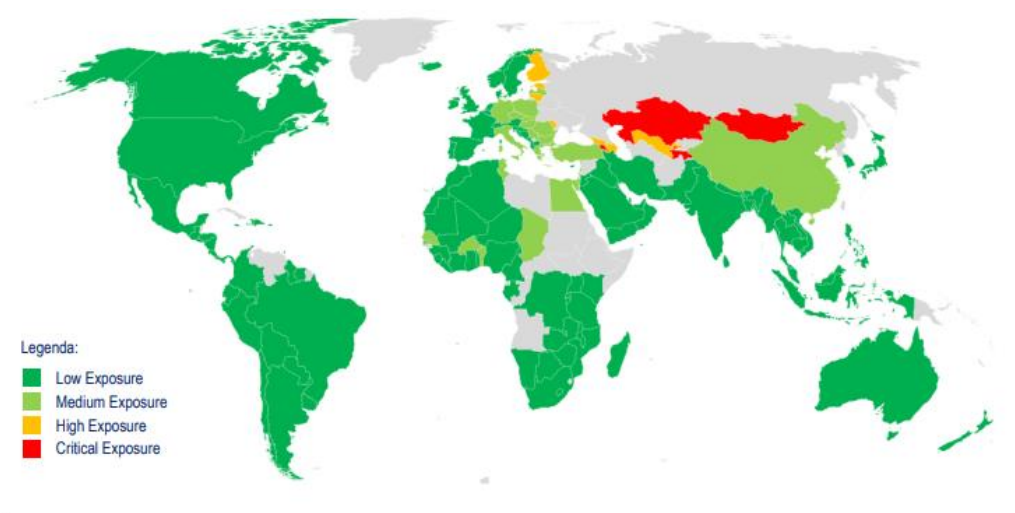

Рисунок 2.10 – Індекс вразливості від конфліктів 2022 [57]

Зокрема, найбільша ступінь ризику припадає лише на п'ять економік (Казахстан, Киргизстан, Вірменія, Таджикистан і Монголія). Сім країн мають відносно високу вразливість, включаючи Фінляндію, Естонію та Молдову, а двадцять дві країни, включаючи Італію, Німеччину та Китай, мають незначний вплив на поточний конфлікт.

Дослідження векторів іноземного інвестування в Україну дозволило дати статистичну оцінку масштабів іноземного інвестування в країну до війни. Загальна статистика прямих іноземних інвестицій в Україну за 2016-2021 рр. наведена на рисунку 2.11.

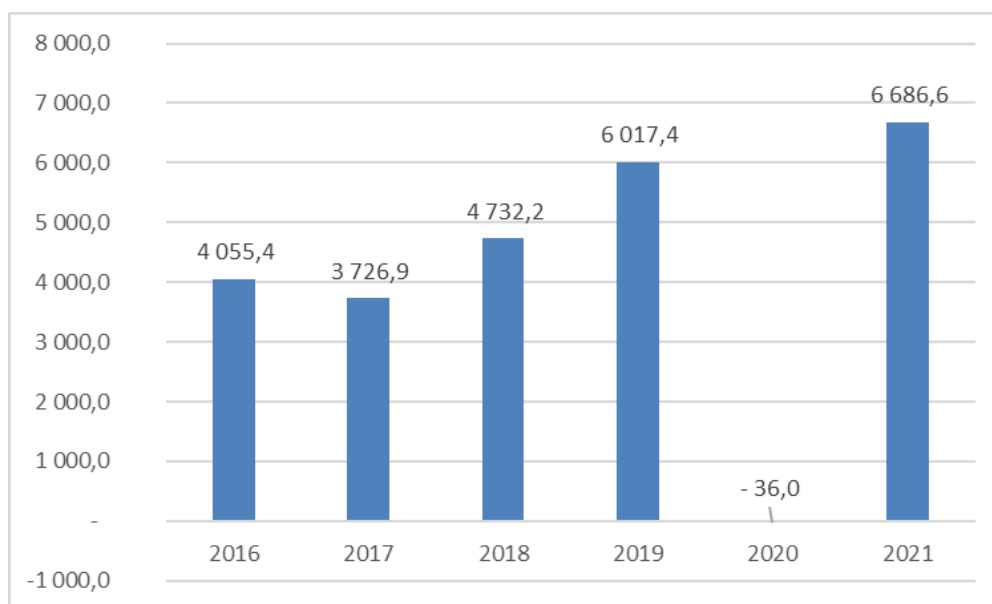

Рисунок 2.11 – Прямі іноземні інвестиції в Україну 2015-2021, млн. дол. США

Джерело: складено автором на основі [58]

На рисунку видно, що існує тенденція до приросту прямих іноземних інвестицій в українську економіку, виключенням є 2020 рік. У 2021 році приріст відносно 2016 року склав близько 63%.

Частки іноземних інвестицій в Україні (рис. 2.12) свідчать про те, що більшість інтересів іноземних інвесторів представляли галузі промисловості та торгівлі. Аграрний сектор не мав значних іноземних інвестицій в Україні.

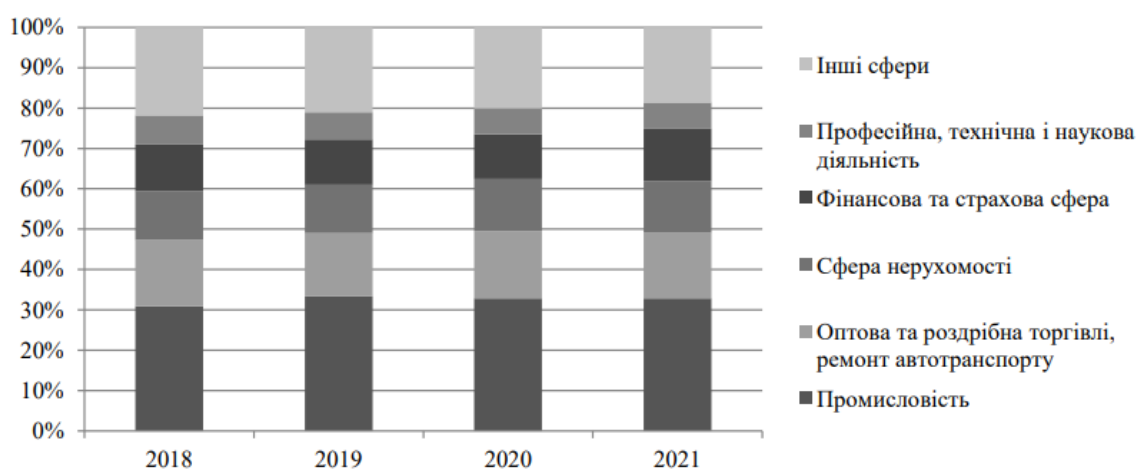

Рисунок 2.12 – Частки іноземних інвестицій за секторами [59]

На рисунку 2.13 наведено перелік країн з найбільшим обсягом іноземних інвестицій в Україну.

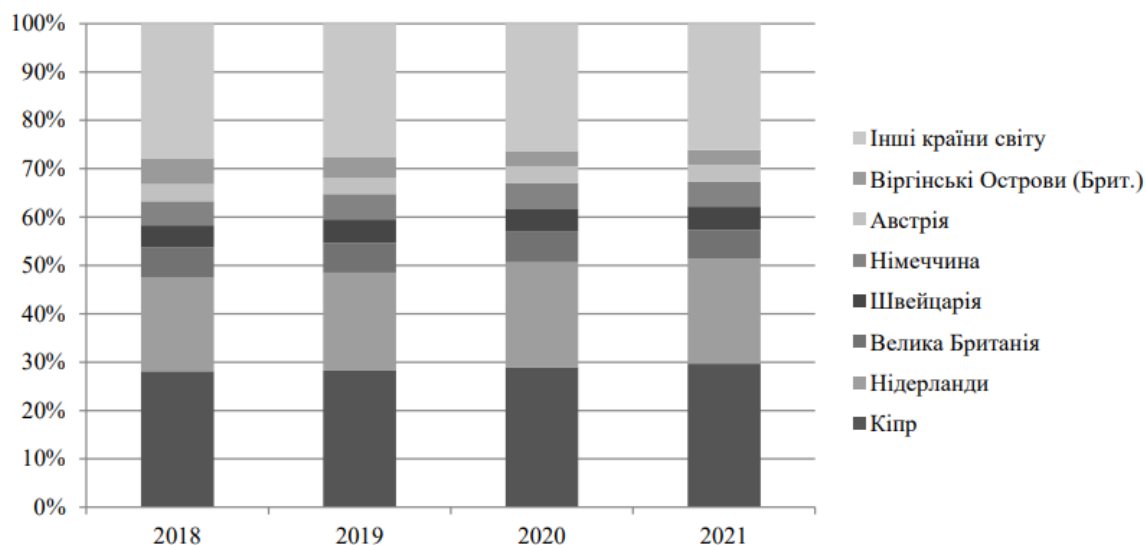

Рисунок 2.13 – Основні країни-донори прямих інвестицій в Україну [59]

Основними країнами-донорами іноземного інвестування в Україну були традиційні офшори або країни з низьким податковим навантаженням (Кіпр, Нідерланди, Швейцарія, британські території), це свідчить про тенденцію українського бізнесу до обходів оподаткування.

Частка Польщі в прямих іноземних інвестицій є невеликою проте стабільною. На рис. 2.14 видно, що частка інвестицій залишається відносно стабільною, на рівні 3% від загального розміру інвестицій. Проте у валютному вираженні, інвестування з Польщі має тенденцію до стабільного зростання.

Україна має значний потенціал для інвестицій завдяки великій кількості населення, його високоосвіченості та багатим природним ресурсам. Угода про асоціацію між Україною та ЄС надає Україні преференційний доступ до ринку та сприяє економічній інтеграції країни з ЄС. Іноземні компанії досягли успіху в Україні, зокрема в галузі сільського господарства, споживчих товарів і комп'ютерних технологій. Україна є великою сільськогосподарською країною і є третім найбільшим експортером зерна у світі. Сектор ІТ-послуг і розробки програмного забезпечення в Україні має великий потенціал завдяки значній кількості кваліфікованого населення в країні. [60]

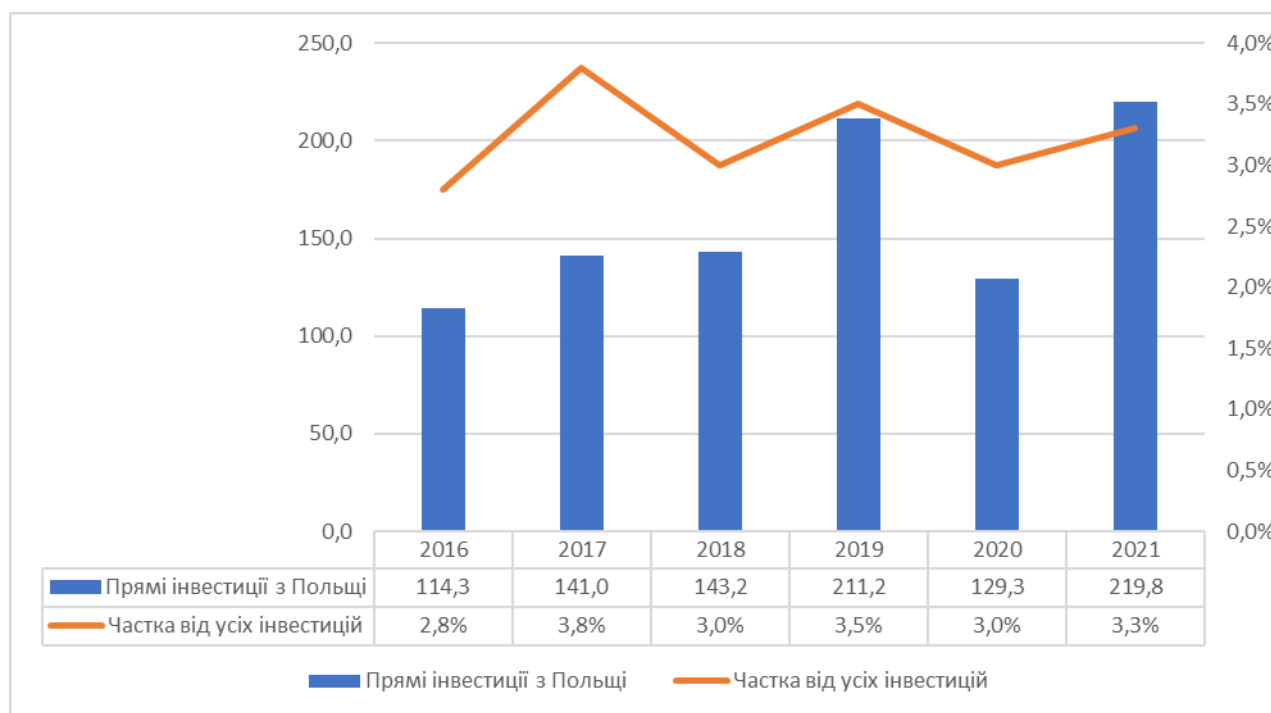

Рисунок 2.14 – Прямі інвестиції з Польщі та їх частка від загального обсягу прямих іноземних інвестицій в Україну за 2016-2021 рр. (млн. дол. США та %)

Джерело: Складено автором на основі [58]

Права інвесторів з багатьох країн підкріплені також і міжнародними двосторонніми угодами. З Польщею, як вже було зазначено раніше, такий договір також було підписано. [22]

Через повномасштабне вторгнення більшість венчурних капіталістів перестали розглядати Україну як країну для інвестицій. Навіть до цього український ринок був меншим за ринки інших країн.

Однак ситуація на світовому ринку венчурного капіталу погіршилася, і залучити капітал стало важче. Вартість ринку знизилася до 120 мільярдів доларів у другому кварталі 2022 року в результаті війни, інфляції, процентних ставок та інших факторів, розмір ринку в цей період впав до 120 мільярдів доларів. [60]

Зросла кількість конкурентів за гроші, велика кількість стартапів зараз шукає екосистему за межами України. Польща географічно та культурно схожа на Україну, і її громадяни мають сильну прихильність до українців. Найпрактичнішою логістикою для українців є Польща, мова проста у вивченні, понад третина населення володіє англійською.

З 2017 року діє програма «Polish-Ukrainian Startup Bridge», яка сприяє обміну українських засновників із польською екосистемою. Це полегшує придбання капіталу, менторство, офісні приміщення, фінансову допомогу, навчання.

Крім того, в країні діє урядова програма для іноземних стартапів під назвою Poland Prize, яка надає гранти до 66 000 євро, допомагає з банківськими питаннями та житлом, залучає інвестиції, проходить акселерацію – словом, готує стартап до роботи в Польщі, супроводжує його до виходу продукту на ринок. Польське агентство інвестицій і торгівлі надає українським компаніям безкоштовні офісні приміщення в центрі Варшави, а також рекомендації щодо взаємодії з урядом, інформацію про ведення бізнесу в Польщі тощо. [61]

4. Рівень діджиталізації економіки

Згідно з визначенням Світового банку, концепція цифрової економіки розглядається як система економічних, соціальних і культурних відносин, заснована на використанні цифрових інформаційно-комунікаційних технологій. Треба зауважити, що цифровізація економіки здійснюється в тісному зв'язку з цифровізацією суспільства, яке широко виробляє та використовує цифрові технології для різноманітних потреб: роботи, навчання, реабілітації, фінансових операцій, відпочинку, реалізації функцій публічної комунікації, спілкування. спілкування з владою тощо.

Польща посідає 24 місце з 27 країн-членів ЄС у виданні Індексу цифрової економіки та суспільства (DESI) за 2022 рік. Однак між 2017 і 2022 роками загальний показник DESI Польщі зріс трохи більше, ніж середній показник по ЄС, сигналізуючи про те, що Польща наздоганяє решту країн ЄС. [62]

Станом на 2021 рік у Польщі лише 43% людей віком від 16 до 74 років мають принаймні базові цифрові навички (54% у ЄС), а 57% мають принаймні базові навички створення цифрового контенту (66% у ЄС). Фахівці з ІКТ складають у Польщі дещо нижчий відсоток робочої сили, ніж середній показник по ЄС. Якщо дивитися на кількість випускників ІКТ, то Польща все ще нижча за середній показник ЄС. Дефіцит спеціалістів суттєво впливає на інтеграцію бізнесу в цифрові

технології. Лише 18% підприємств забезпечують спеціальне навчання ІКТ; у поєднанні з низьким рівнем цифрових навичок і низькою схильністю керівництва інвестувати в навчання заважає підприємствам, зокрема МСП, повністю використати потенціал цифрової економіки.[62]

Напротивагу Польщі, Україна розвиває технічні навички громадян більш глобально. У 2019 році Міністерство цифрової трансформації провело опитування концептуально на базі DigComp 2.1. Воно показало, що 37,9% українців віком від 18 до 70 років мають низькі базові навички електронної роботи, а 15,1% не мають їх взагалі. Таким чином, 53% населення потребують розвитку цифрових навичок. Більшість із 61,6% людей із цифровими навичками на рівні вище середнього становлять молоді люди віком від 10 до 17 років.

Друге опитування, проведене у 2021 році, показало поступове зростання рівня цифрових навичок порівняно з 2019 роком. Кількість українців із цифровими навичками нижче базового рівня зменшилася на 5,2% або на 1,42 мільйона осіб і охопила 47,8% населення. Частка тих, хто не має навичок, зменшилася на 4%, або на 1,09 млн осіб. [63]

Загалом, рівень діджиталізації не тільки на рівні пересічних громадян, але й у сфері бізнесу та державного сектору в Україні більш розвинутий через потреби пристосовуватись до жорстких умов пандемії а потім і війни. Насамперед електронний документообіг, держава «в смартфоні» та онлайн-банкінг є тими аспектами, які б могли стати фундаментом для угоди про співпрацю між Україною та Польщею.

Маючи досвід успішної імплементації даних технологій на державному рівні, українські спеціалісти могли б допомогти польським колегам розробити ефективний аналог таких систем для цифрового розвитку Польщі та й всього ЄС.

5. Економічна свобода

Індекс економічної свободи – це щорічне дослідження, яке розраховується Heritage Foundation і Wall Street Journal з 1995 року.

Індекс складається з 12 компонентів, кожен з яких оцінюється за шкалою від 0 до 100, 100 — це максимальний ступінь свободи: свобода бізнесу, свобода

торгівлі, свобода податків, державні витрати, монетарна свобода, свобода інвестицій, фінансова свобода, захист прав власності та свобода від корупції.[64]

Порівняно з 2021 роком (127 місце) показник України впав на 2,1 бала до 54,1 зі 100. В європейському регіоні Україна знаходиться між Росією та Білоруссю на 44 місці знизу. Загальний бал нижчий від середнього регіонального та світового показників.

Економічна свобода України в цілому зросла на вражаючих 6,0 відсоткових пунктів з 2017 року завдяки досягненню трудової та фінансової свободи, але залишається в середині «здебільшого невірних» країн.

Наша економіка значно поступається показникам економічної свободи Польщі за 2022 рік, як видно з таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Показники економічної свободи України та Польщі за компонентами

Україна	Показник	Польща
54,1	<i>Загальний показник економічної свободи</i>	68,7
39,7	Майнові права	72,3
31,4	Судова система	54,7
33,8	Доброчесність уряду	60,6
89,1	Податкова система	73,6
44,5	Державний бюджет	41,9
73,6	Охорона здоров'я	78,3
61,1	Свобода бізнесу	78,7
60,7	Свобода праці	55,7
71,2	Грошова система	79,1
78,6	Свобода торгівлі	79,2
35,0	Свобода інвестицій	80,0
30,0	Фінансова свобода	70,0

Джерело: складено автором на основі [64]

З таблиці 2.3 видно, що Україна має перевагу лише серед трьох компонентів: податкова система, державний бюджет та свобода праці. Найбільший розрив по показниках свободи інвестицій та фінансової свободи, саме по цим категоріям уряду України слід поглиблювати співпрацю та переймати досвід польських колег.

6. Кредитні рейтинги

Кредитний рейтинг — умовний висновок про кредитоспроможність країни в цілому та/або його окремого боргового зобов'язання за шкалою кредитних рейтингів.

Суверенний кредитний рейтинг - це оцінка ризику, пов'язаного з інвестиційним середовищем країни, він використовується інвесторами, щоб визначити, в які країни інвестувати, а також враховує політичний ризик. Рейтинг емітента описує ступінь здатності емітента цінних паперів своєчасно та в повному обсязі виплачувати відсотки та основну суму боргових зобов'язань.

Рейтинг визначається міжнародним агентством, яке дотримується шкали, прийнятої цим агентством. Наявність кредитного рейтингу має вирішальне значення для відкритої фінансової системи, воно використовується на міжнародному рівні, зокрема під час переговорів з інвесторами та залучення коштів через публічні чи приватні пропозиції. [65]

Існує три основні рейтингові агентства: Moody's, Standard&Poor's і Fitch Ratings. Крім того, Україна співпрацює з японським агентством Rating and Investment Information, Inc. Детальну статистику кредитних рейтингів від даних організацій за період з 2004 по 2022 роки можна переглянути у Додатку Б.

У 2022 році, за даними цих агентств Україна має статус економіки, що знаходиться на межі дефолту. (див. таблицю 2.4) Насамперед це пов'язано з початком повномасштабного вторгнення з боку росії, адже до початку війни, країна мала стабільний рейтинг економіки з середнім ступенем спекулятивності. (див. Додаток Б). Польща ж в свою чергу є країною з однією з найстабільніших економік східної Європи: вона має вищий рейтинг за, наприклад, країни Балтики та країни балканського регіону.

Наразі, можемо стверджувати, що Україні вкрай необхідна допомога Польщі у сфері збереження рівня економіки та недопущення дефолту. Насамперед вже відбувається насичення вітчизняної банківської системи валютою, серед якої й польський злотий. Йдеться саме про відкриття спов-лінії гривня/злотий у березні 2022 року. [39]

Таблиця 2.4 – Кредитні рейтинги України та Польщі у 2022 році

Рейтинг	Україна	Польща
Moody's	Caa3	A2
Standard&Poor's	CCC+/C	A-
Fitch Ratings	CC/CCC-	A-
Rating and Investment Information, Inc	CCC	-

Джерело: складено автором на основі [65], [66], [67], [68].

7. Рівень глобалізації

Глобалізація – це процес інтеграції країни у ширшу спільноту. Зокрема, визначення глобалізації - це рух товарів, послуг, капіталу, інформації, ідей і людей через міжнародні кордони. Це розширення міжособистісної взаємодії, яка приймає різні форми. Економічна глобалізація здійснюється в кількох напрямках: глобалізація виробництва, глобалізація торгівлі, фінансова глобалізація, трансформація міжнародних механізмів регулювання. [69]

Такі показники, як індекс глобалізації CSGR, індекс глобалізації T.A. The Kearney / Foreign Policy Magazine, соціологічний індекс глобалізації Global Index, KOF - індекс глобалізації ілюструють ступінь участі національної економіки та всього світового виробництва в міжнародній торгівлі. Позиція України в загальній шкалі глобалізації вважається середньою, як і позиція Польщі. Для оцінки ступеня глобалізації скористаємося кількісним вимірюванням ступеня розвитку процесів глобалізації KOF, що вимірює економічні, соціальні та політичні аспекти глобалізації.

Загалом для України загальний індекс глобалізації вважається стабільним. Розглянемо її позицію за кожною складовою індексу глобалізації. (таблиця 2.5)

Якщо розглядати зміни індексу глобалізації України протягом трьох років, то стає очевидним, що статистика де-юре переважає, ніж статистика де-факто. Як підсумок, створений законодавчий та інституційний механізм сприяння глобалізації недостатньо залучений в економічні, соціальні чи політичні процеси. Найбільш сприйнятливою до глобалізації виявилася політична сфера, що було зумовлено насамперед поширенням державної політики (89,24-88,35).

Таблиця 2.5 - Позиція України в загальному рейтингу рівня глобалізації
KOF Globalization Index

Показники		Період аналізу		
		2019	2020	2021
Загальний індекс глобалізації	індекс	74,83	74,95	73,93
	місце в рейтингу	45	44	45
Де-факто	індекс	76,51	76,31	74,1
	місце в рейтингу	34	33	40
Де-юре	індекс	73,15	73,62	73,75
	місце в рейтингу	57	53	54
Глобалізація економіки	індекс	64,97	66,01	64
	місце в рейтингу	72	66	71
Соціальна глобалізація	індекс	70,29	70,38	69,04
	місце в рейтингу	90	88	95
Політична глобалізація	індекс	89,24	88,32	88,35
	місце в рейтингу	30	32	32

Джерело: складено автором на основі [70]

Польща на відміну від України має вищі позиції у рейтингу глобалізації (загальний показник 2021 року 80,02), перш за все через членство у Європейському Союзі. (Рис. 2.15)

Проте, якщо розглянути показники обох країн у розрізі глобалізації Де-факто, бачимо, що Україна з 2010 року випереджає позиції Польщі. (Рис. 2.16). Це свідчить про низьку ступінь реалізації переходу на глобальні ринки з точки зору правової та інституційної сфери, тобто в Україні відсутня правова база для

регуляторних аспектів глобальної торгівлі. З іншого боку, в нашої держави було значно менше часу для переходу з планової економіки СРСР до ринкової одночасно з пристосуванням до стрімкої глобалізації ніж у Польщі, яка мала доступ до досвіду інтернаціоналізації та глобалізації країн ЄС.

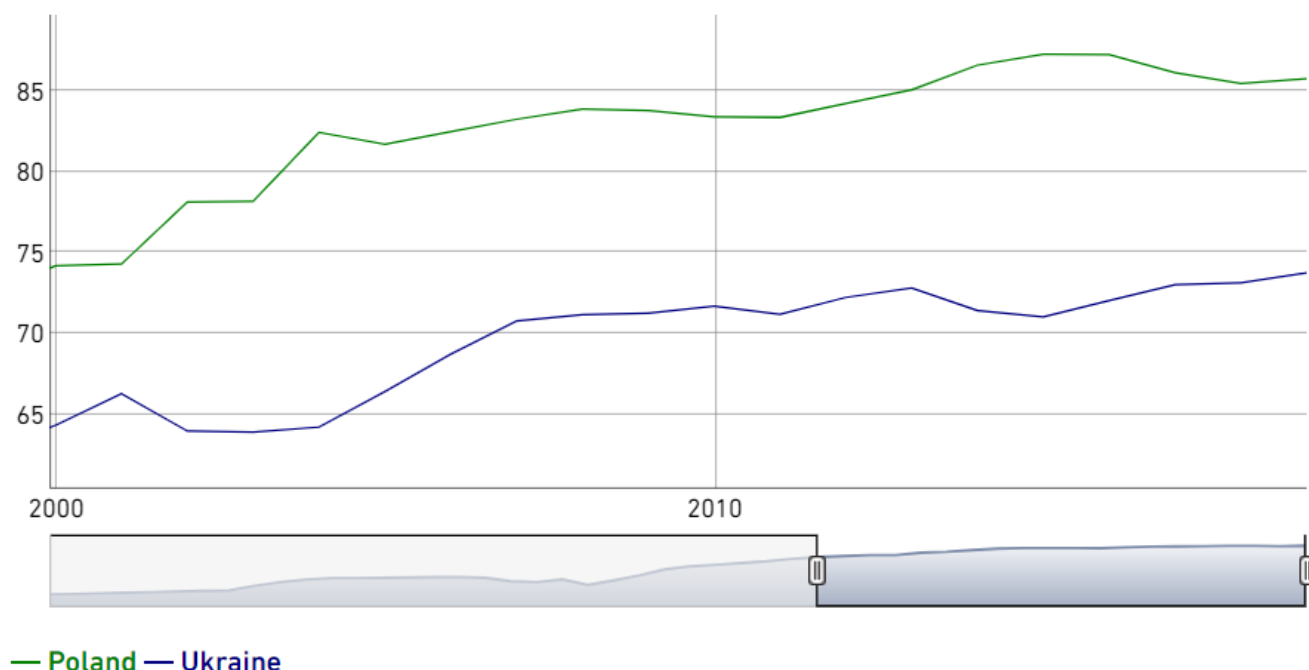

Рисунок 2.15 – Динаміка індексу глобалізації KOF Globalization Index де-юре 2000-2021 роки [70]

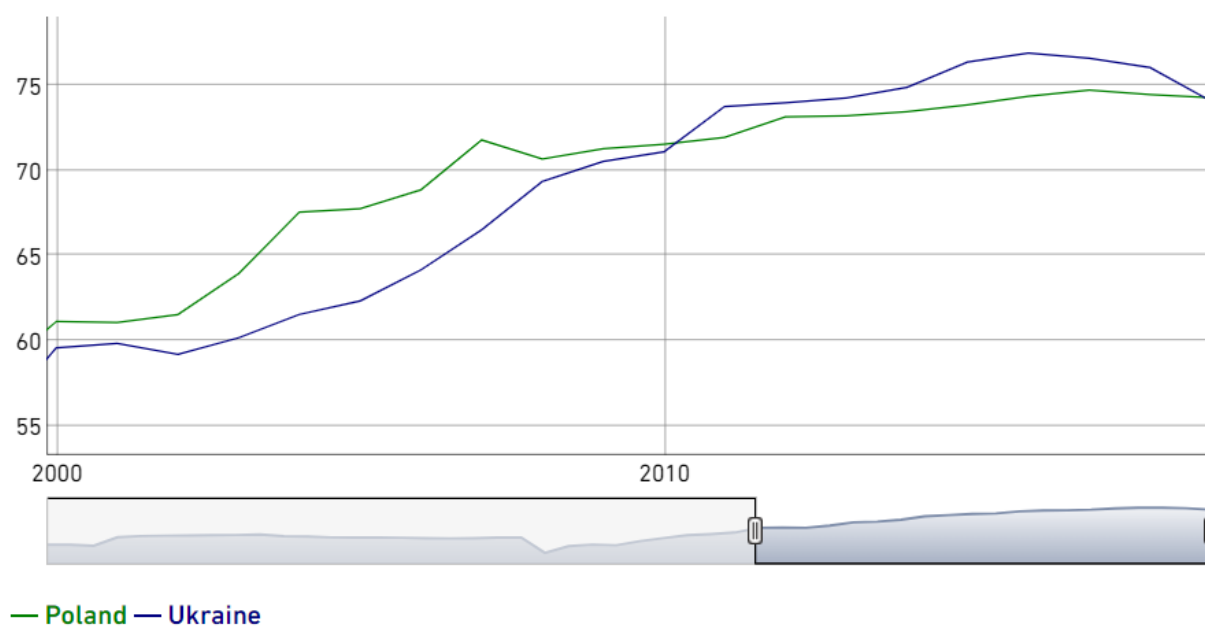

Рисунок 2.16 – Динаміка індексу глобалізації KOF Globalization Index де-факто 2000-2021 роки [70]

Отже, розглянувши різні аспекти економіки України та Польщі, зрозуміло, що розвиток стратегічного партнерства саме в економічній сфері вкрай необхідний нашій країні в умовах європейської інтеграції. Більшість проаналізованих сфер вітчизняної економіки потребують реформ, покращень та нерідко допомоги у вигляді різного роду інвестицій або грантів, для того, щоб відповідати стандартам ЄС та бути на рівні з іншими країнами союзу. На думку автора, в сучасних реаліях найбільше потребують допомоги сфера зовнішньої торгівлі (створення та розвиток логістичних ланцюгів, підвищення імпорту для запобігання дефіциту товарів), підтримка МСП, підтримка банківської системи (запобігання дефолту, поповнення золотовалютних запасів).

З іншого боку, Україні слід поділитись з польськими колегами інноваціями в сфері цифрової економіки та діджиталізації суспільства в цілому, оскільки діджиталізація є однією з наших переваг.

2.3 Вплив повномасштабного російського вторгнення 24 лютого 2022 на курс політичних та економічних взаємовідносин

Зараз в Україні триває війна. Вона виснажує ресурси, пригнічує морально і заважає прогресу. Багато країн надають різну допомогу для вирішення проблем в Україні і країни Європейського Союзу, серед яких і Польща, є найбільш помітними серед них.

Конфлікт в Україні став ще одним викликом для Європейського Союзу щодо економічної стабільності, безпеки та демократії, а також викликом для позиції ЄС як суб'єкта в міжнародному співтоваристві. Фінансова криза 2008 року, дебати щодо виходу окремих країн-членів із Союзу, а згодом і пандемія коронавірусу — усе це було серйозним викликом для ЄС. Зараз Союз переживає саме проблему, яка негативно впливає як на внутрішньополітичні та соціальні процеси в державах-членах, так і проблему, яка має асиметричний вплив на держави Союзу, що спричиняє значний вплив на відносини між державами-членами.

Наразі війна в Україні, яка почалася 24 лютого, стала потужним стратегічним викликом і трансформацією для ЄС: ЄС почав дивитися на політичний аспект новими очима; змінився механізм співпраці та взаємодії на міжнародному рівні. Зараз це питання де-факто прийнято державами-членами (тобто: прийняття біженців).

Примітно, що за час діяльності Європейського Союзу це вперше, коли питання повної ізоляції окремої країни так рішуче та однозначно поставлене організацією. Запроваджуються санкції, приймаються рішення щодо можливих методів міжнародної ізоляції Російської Федерації, вживаються заходи щодо ізоляції Російської Федерації і зсередини. Союзу було доручено визначитися з «пакетом рішень», який продовжить ізолювати Росію від міжнародного співтовариства, вплине на внутрішні справи країн, а також матиме значний вплив на завершення війни. Головною метою ЄС було співпрацювати над низкою заходів, які мали б змогу зупинити конфлікт в Україні, знизити міжнародний авторитет Російської Федерації та, зрештою, продемонструвати силу ЄС як глобального гравця.

Загалом найбільш значущими кроками Євросоюзу в аспекті санкцій є: виключення російських банків від системи SWIFT (незважаючи на те, що до початку конфлікту ЄС заявляв, що не готовий і не має наміру реалізовувати цей сценарій у разі нападу з боку РФ), санкції проти В. Путіна та С. Лаврова, санкції проти фізичних та юридичних осіб (понад 1200 осіб), повна заборона РФ на ринку капіталу ЄС, повне закриття повітряного простору для Російська Федерація, обмежений доступ дипломатичних рангів на рівні ЄС, візові обмеження для урядовців тощо. Однак і тут важливо зазначити, що загальна європейська позиція суттєво відрізнялася від позицій окремих країн. Наприклад, напередодні конфлікту весь ЄС в цілому та окремі члени Союзу заявили, що не будуть відривати Росію від системи SWIFT. З початком конфлікту офіційна позиція Союзу щодо цього питання змінилася з захисту відключення на підтримку підключення. У Європі ж позиція залишилася досить розділеною, тут важливо відзначити і Францію, і Німеччину.[71]

Євросоюз пішов на безпрецедентний крок – скасував торгові обмеження на український експорт, що дозволить українським виробникам збільшити експорт до ЄС в умовах війни та зміцнити економіку країни. [72]

На жаль, багато українських компаній постраждали від наслідків війни. Деякі заводи були знищені, а деякі підприємства були тимчасово захоплені, що завадило їм експортувати товари ні на контрольовану українським урядом територію, ні до ЄС. Ті, хто вижив, зіткнулися з іншими проблемами, зокрема з логістикою, яка є найбільшою. Конфлікт фактично позбавив Україну виходу до моря, на який припадало 60% усього експорту, і ускладнив наземне транспортування. Дефіцит палива, довгі черги на кордонах, зруйновані розподільні центри та інша інфраструктура роблять експорт товарів до ЄС набагато складнішим, ніж у мирний час. Перевезти мільйони тонн української агропродукції та металопродукції лише залізницею чи автотранспортом майже фізично неможливо, зокрема через різну ширину колій в Україні та ЄС.

Наразі вітчизняні експерти для економічної політики мають зосередитись насамперед на тому, щоб допомогти суб'єктам господарювання пережити шок і максимально зберегти свій потенціал і зайнятість.

ЄС також може допомогти українському бізнесу вже зараз. По-перше, через поширення програми сприяння працевлаштуванню (SURE) на Україну. По-друге, передбачивши фінансування ваучерної системи, яка збільшить попит на українську продукцію, це дозволить їй вийти на європейський ринок або запровадити нові технології, зокрема у сфері діджиталізації. Звісно, це не єдині ресурси, які можуть допомогти бізнесу, але вони вже існують і тому можуть бути швидко запроваджені в Україні. [73]

У 2021 році масштабний план впровадження ПВЗВТ призвів до найвищого рівня двосторонньої торгівлі між Україною та ЄС з початку дії угоди (понад 52 мільярди євро, що вдвічі перевищує суму до впровадження угоди у 2016 році).

Через російське вторгнення українська економіка та торгівля сильно постраждали. Разом із численними міжгалузевими ініціативами з боку ЄС, ці торговельні заходи збільшать економічну допомогу, що надається Україні, і

збережуть її доступ до світу в той час, коли вона зазнає нападів з боку Росії. Останній саміт Україна-ЄС (12 жовтня 2021 року) продемонстрував декілька позитивних зрушень, зокрема ініціювання перегляду статті 29 щодо подальшої лібералізації торгівлі.

ЄС ніколи раніше не реалізовував заходів такого масштабу. З початку російського вторгнення ЄС визначив пріоритетом збереження української економіки, що має вирішальне значення як для перемоги в цьому конфлікті, так і для збереження платоспроможності після завершення війни. Ця політика принесе пряму користь українським виробникам та експортерам. Вони вселяють впевненість в українській економіці, що вона відновиться, і демонструють, що ЄС зробить усе можливе, щоб допомогти Україні у важкі часи.

В результаті початку російською повномасштабної війни у лютому 2022 року, наслідків зазнали не тільки сфера торгівлі та вітчизняна економіка, значний вплив на країни ЄС та безпосередньо Польщі має міграція населення.

За даними ООН, станом на 15 листопада 2022 року внаслідок конфлікту за кордоном перебуває 7,6 млн громадян України. Приблизно 3 мільйони з них знаходяться в Росії та Білорусі, в тому числі внаслідок вимушеного переселення до першої. Близько 4,5 мільйонів українців перебувають за межами України. [74]

Приплив нової робочої сили й витрати українських іммігрантів за кордоном є позитивними факторами для приймаючої економіки, хоча високий темп такого припливу створює багато проблем, особливо для державних фінансів. Водночас, оскільки українці активно інтегруються в європейський ринок праці та сплачують податки, чистий фіскальний вплив на Європу в довгостроковій перспективі буде позитивним.

Біженці з України за час конфлікту сплатили Польщі 2 мільярди євро податків. Це втричі більше, ніж країна виділяє їм на допомогу. Цю інформацію отримав професор Мацей Душик з Центру досліджень міграції Варшавського університету. [75]

Витрати українських мігрантів здебільшого підтримують економіку приймаючої країни через приватне споживання (частково компенсуючи

негативний вплив тотальної війни Росії проти України на реальне приватне споживання в ЄС). Зокрема, до 2022 року витрати українців за кордоном зростуть більш ніж утричі – до 2 мільярдів доларів порівняно з попереднім роком. місяць. Крім того, витрати на українських іммігрантів стимулюють споживання, особливо у сферах житлової інфраструктури, системи охорони здоров'я та освіти (з урахуванням значної частки дітей – від 28% до 44% у різних країнах). [76]

Станом на листопад найбільше статусів тимчасового захисту – майже 1,5 мільйона – надала Польща, понад 1 мільйон – Німеччина та приблизно 450 тисяч – Чехія. Понад 100 тисяч українців також присутні в Італії, Іспанії, Болгарії, Великій Британії та Франції. (рис. 2.17)

Опитування REACH на польському кордоні показало, що основними факторами, які вплинули на вибір країни призначення, були родина чи друзі в пункті призначення (39%), близькість до України (31%) та поради, отримані в пунктах прийому (17%). Однак макроекономічні умови та умови ринку праці з часом матимуть більший вплив на вибір мігрантами країни. Згідно з опитуванням УВКБ ООН, 87% мігрантів – жінки з дітьми, 65% жінок – працездатного віку, від 18 до 59 років. Близько 70% мігрантів мають вищу освіту. [77]

Рисунок 2.17 - Чисельність українських мігрантів за кордоном (без урахування РФ), тис. осіб [76]

Переміщення людей між Україною та Польщею має давню історію. Протягом останнього десятиліття міграція з України до Польщі мала переважно

економічний характер. [78] У результаті це визначило демографічний та економічний склад українських мігрантів у Польщі. Станом на початок 2021 року відсоток українців серед усіх іноземних працівників, які отримали дозвіл на роботу в Польщі, становив 73%, причому більшу частку становили чоловіки. Натомість конфлікт суттєво вплинув на кількість та склад українських мігрантів у Польщі. Станом на червень 2022 року кількість українських мігрантів, яким надано статус тимчасового захисту, оцінюється в 1,2 мільйона осіб. Крім того, відсоток жінок і дітей становив понад 93%, а відсоток дітей до 18 років становив майже 44%. [79]

Водночас статистика ООН свідчить, що кількість людей, які перетнули кордон, значно перевищує кількість осіб, які отримали тимчасовий захист: понад 4 млн осіб проти 1,2 млн. Насправді приблизно третина всіх тих, хто в'їхав до Польщі з України, офіційно визнані в цій країні. Це пов'язано насамперед з тим, що частина українців мігрувала до інших європейських країн, насамперед до Німеччини та Чехії: зокрема, кількість офіційно зареєстрованих українців у цих країнах становить 662 274 та 379 524 осіб відповідно. Ще одна причина – повернення в Україну, кількість перетинів кордону в напрямку з Польщі в Україну станом на середину червня досягла 2,8 млн осіб. [74]

Проте результати опитування Центру досліджень міграції Варшавського університету свідчать про те, що внаслідок цієї міграції зростання населення польських міст значно зросло. Питома вага українців у населенні деяких міст Польщі станом на 1 квітня 2022 року становила 11% (Білосток, Бидгощ, Лодзь), 25% (Гданськ, Катовіце) та 35% (Жешув). [80] Загалом цей міграційний потік вважається одним із найбільших і найшвидших міграційних рухів після Другої світової війни, оскільки протягом першого місяця, а саме з 25 лютого по 30 березня 2022 року кількість людей, які в'їхали до Польщі з України, перевищила 2,3 млн. [74]

Враховуючи зазначену динаміку, 12 березня 2022 року на виконання Директиви ЄС про тимчасовий захист № 2001/55/ЄС для українців, які перетнули кордон після 24 лютого 2022 року, у Польщі було прийнято закон, яким надано

допомогу громадянам України. У цьому документі йдеться, що українці, які в'їхали до Польщі безпосередньо після 24 лютого 2022 року, мають право:

- Легально перебувати на території Польщі протягом 18 місяців з дати початку війни, тобто до 24 серпня 2023 року;
- Отримати власний ідентифікаційний код (PESEL);
- Офіційно працювати, реєструвати об'єкти господарювання та вести підприємницьку діяльність;
- Безкоштовно навчатись у польських вузах та школах;
- Отримувати соціальні виплати, серед яких одноразова допомога у розмірі 300 злотих на особу та щомісячні виплати для дітей до 18-ти років у розмірі 500 злотих (для кожної дитини);
- Отримувати медичну допомогу;
- Відкрити банківський рахунок у польському банку. [81]

Крім цього, за результатом співпраці Міністерства цифрової трансформації України та Державного секретаріату із цифровізації при канцелярії прем'єр міністра Польщі було створено електронний документ для українців «Дія,пл» на базі польського державного мобільного застосунку mObywatel.

З метою контролю за пересуванням громадян України в межах Шенгенської зони та їх пропуском через європейські кордони 12 липня 2022 року Міністерство внутрішніх справ та адміністрації Польщі повідомило Єврокомісію, що дозвіл на тимчасове проживання Diia.pl може служити як доказ легальності в Польщі. Оголошення одночасно було надіслано державам-членам ЄС та асоційованим країнам Шенгенської зони.

Документ Diia.pl, який має громадянин України чи інший іноземець (який перебуває у Польщі відповідно закону про допомогу українцям у зв'язку з війною), вважається посвідкою на проживання, яка використовується разом із дійсним проїзним документом для в'їзду на зовнішні кордони ЄС. Він також дозволяє подорожувати в межах Шенгенської зони протягом 90 днів з будь-якого 180-денного періоду. Diia.pl може використовуватись як цифровий ідентифікаційний документ після отримання номера PESEL та активації довіреного профілю. Під час

подання заявки на номер PESEL можна отримати доступ до підтвердженого профілю. [82]

Незважаючи на імплементацію нового законодавства ЄС щодо вимушених мігрантів та розробку напрямків міграційної політики для українців, які втекли до Польщі після 24 лютого 2022 року, польський уряд був інституційно та організаційно неготовим до викликів перших кількох місяців масової міграції. У результаті громадянське суспільство одразу розпочало новий етап діяльності. [83] Серед численних організацій, які займаються допомогою емігрантам у Польщі, є також ті, які засновані іммігрантами з України або представниками національних меншин. Зокрема, згідно з інформацією, опублікованою на офіційному порталі Посольства України в Польщі, в Польщі офіційно діють 15 українських організацій, однак це ще не всі: до переліку входять також організації, які не є частиною української меншини в Польщі, але належать українцям. [84]

Частина організацій, які створювалися як культурні осередки, зберегли в основному свою первісну діяльність – це, насамперед, фундація «Духовна культура порубіжжя», фундація «Просвіта», фундація «Український інформаційний центр». Замість того, щоб зосередитися на вербуванні українських працівників, організації, які брали участь у сприянні та допомозі українським трудовим мігрантам у Польщі (фонди «Наш вибір», «Україна» та «Зустріх»), переорієнтували свої зусилля на допомогу українським біженцям. Окрім традиційних сфер працевлаштування – надання консультаційної, юридичної та психологічної допомоги, ці організації започаткували зовсім нові напрямки діяльності – забезпечення житлом українських біженців у Польщі, гуманітарна допомога цим біженцям.

Ще з початку конфлікту на сході України у 2014 р. значна частина українських гуманітарних організацій, які займаються допомогою Україні, надавали гуманітарну допомогу, зокрема медикаментами, одягом, технікою та транспортними засобами для Збройних Сил України, організовували відпочинок дітей, учасників АТО та лікування українських військових у Польщі, проте для них такий вид діяльності новий. Деякі з організацій, які утворилися як громадські ініціативи на базі Євромайдану (наприклад, «Євромайдан-Варшава»), розширили

свою діяльність у цьому напрямку. Зокрема, це пропаганда дотримання міжнародних торгових угод і санкцій, запобігання торгівлі ЄС з Росією шляхом демонстрацій і протестів. Важливе значення для досягнення політичних цілей мали й інші акції протесту під посольствами відповідних країн у Польщі, виступи та заяви українських організацій на телебаченні, їхня участь у політичних телешоу та дебатах. [85]

Загалом, війна допомогла зрозуміти, що Польща є тією країною, з якою потрібно і надалі підтримувати і розвивати відносини в аспекті стратегічного партнерства.

РОЗДІЛ 3.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

3.1 Євроінтеграція України та пов'язані з нею додаткові можливості для розвитку співпраці

Основними інструментами, які сприятимуть реалізації національних цілей України та створенню в країні демократичного суспільства, безперечно, є євроінтеграційні процеси, удосконалення існуючих механізмів та запровадження нових, що функціонують за європейською моделлю. Крім того, Україна повинна прагнути до членства в Європейському Союзі. Європейська інтеграція України є життєво важливою для підвищення її міжнародної популярності. Обговорюючи найважливіші напрями співпраці між Європейським Союзом та Україною та визначаючи напрями подальшого розвитку відносин між Україною та ЄС, вплив Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом на їх двосторонню співпрацю стає все більш вагомим. Сьогодні головною метою України є просування європейських цінностей і стандартів у політиці, економіці та соціальній сфері. Це найважливіший фактор збереження соціальної стабільності та розвитку нашої держави. [86]

Співпраця незалежної України та Європейського Союзу почалася в грудні 1991 року, коли голова Єврокомісії надіслав українському уряду листа, в якому від імені Європейського Союзу було визнано незалежність країни. У жовтні 1993 р. відбулося урочисте відкриття Представництва Комісії в Києві, а в липні 1995 р. у селі Брюс урочисто відкрито Представництво України при Європейських Співтовариствах. З 1994 року розпочалися двосторонні переговори щодо кількох сфер промислового співробітництва та торгових відносин. [87]

У листопаді 1994 року було ратифіковано Угоду про партнерство та співробітництво, яка започатковує партнерство між Європейськими

Співтовариствами та їх державами-членами з одного боку та Україною з іншого боку. [88]

Основними напрямками двостороннього співробітництва на той час були: тісна співпраця між країнами шляхом розвитку політичного діалогу; координація економічних відносин, та таких аспектів, як підтримка торгівлі та отримання інвестицій з-за кордону; створення основи для взаємного економічного співробітництва, соціальної, фінансової, наукової технічної та культурні проекти, підтримка України у зміцненні демократії та зусиллях з економічного розвитку.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС, яку часто називають «дорожньою картою внутрішніх реформ в Україні», була новою угодою, яка передусім мала на меті замінити Угоду про партнерство та співпрацю. Угода про асоціацію є найважливішим міжнародно-правовим документом в історії України та найбільшою міжнародною угодою з третьою країною, коли-небудь підписаною Європейським Союзом.

Після кількох самітів Україна-ЄС і насамперед після подій, відомих як Євромайдан, політичну частину угоди про асоціацію було підписано 21 березня 2014 року в Брюсселі, економічну частину угоди було підписано 27 червня 2014 року. Звичайно, об'єднання двох сторін не могло відразу призвести до глобальних економічних змін. Необхідно було внести суттєві положення та змінити законодавство України. Угода про асоціацію між Україною та ЄС отримала новий аспект співпраці. В угоду введено нові механізми координації та контролю за діяльністю сторін та проведено моніторинг ефективності цих механізмів. Угода про асоціацію охоплювала чотири основні сфери: 1) політичний діалог і реформи, співробітництво та зближення у сфері зовнішньої політики та безпеки; 2) демократія; 3) економічна та промислова кооперація; 4) створення зони вільної торгівлі. [89]

Діалог між Україною та ЄС відбувався через щорічні саміти на найвищому дипломатичному рівні. Щороку в рамках співпраці ЄС з Україною відбувалися візити на найвищому офіційному рівні, зустрічі на рівні міністрів закордонних справ для політичного діалогу; галузеві діалоги; консультації.

Угода про асоціацію України та ЄС сприяла посиленню співпраці через конкретні зобов'язання України у сфері зміцнення демократичних інституцій та боротьби з корупцією, впровадження структурних економічних реформ, а також вжиття заходів для сприяння співпраці з ЄС у ключових сферах. Угода про асоціацію з Україною є важливою економічною та політичною ініціативою, яка має стати засобом посилення модернізації української держави. Зважаючи на унікальність цієї угоди з політичної точки зору, її підписання має важливе політичне значення, оскільки стане свідомим вибором українського уряду на користь розвитку країни в рамках європейської культурної моделі. [90]

Європейська політика сусідства була створена у 2003 році у відповідь на зміну політичних поглядів України. Підтвердження вибору Україною демократичного розвитку вплинуло на політику ЄС щодо України, прийняття нетрадиційних методів та інструментів співпраці. Ця зміна зробила їх більш сприйнятливими до Європейського Союзу, що призвело до розширення співпраці між Україною та кількома іншими сусідніми європейськими країнами. Ці партнерства призвели до розвитку офіційних політичних союзів між Україною та кількома країнами Центральної та Східної Європи. Зокрема розширення ЄС у 2004 році мало значний позитивний вплив на розвиток політичних відносин між Україною та ЄС, це призвело до формування групи країн, які вважаються друзями України, ці країни традиційно мають кращі за інші відносини з Україною. [86]

Як наслідок виникнення конфлікту між парламентом та президентом, політична криза в Україні в березні-червні 2007 р. негативно вплинула на розвиток співробітництва між Україною та ЄС. Незважаючи на формальне продовження співпраці з ЄС на всіх рівнях, у цей період невизначеність політичної ситуації суттєво обмежувала можливості української сторони щодо розширення масштабів співпраці, внаслідок чого переговори щодо європейських перспектив України були призупинені. З 2010 року відносини між Україною та ЄС увійшли в період політичної стагнації та кризи. Декларація про пріоритетність європейського напрямку та формальне закріплення цієї ідеї в українському законі «Про основи

внутрішньої та зовнішньої політики» (2010 р.) супроводжувалися посиленням монополізму влади в Україні та авторитарних тенденцій.

З весни 2014 року Україна почала реалізацію комплексного плану реформ, спрямованих на стабілізацію економіки країни та підвищення рівня життя громадян. Найважливішими реформами є: боротьба з корупцією, судова реформа, конституційна та виборча реформи, покращення бізнес-клімату та підвищення енергоефективності, реформи державного управління, включаючи заходи децентралізації. З 2014 року Європейський Союз та європейські фінансові інституції виділили загалом 14,2 млрд євро грантів і позик на підтримку процесу реформ, який є необхідною складовою прогресу в Україні. [91]

У квітні 2017 році Європейський парламент проголосував за введення безвізового режиму. 11 травня відповідний регламент схвалила Європейська рада. 17 травня під час поїздки Петра Порошенка до Європарламенту у Страсбурзі було підписано документ про запровадження безвізового режиму в'їзду українців до Європи. Закон офіційно набрав чинності 1 червня 2017 року. Запровадження безвізового режиму дає громадянам України можливість вільно подорожувати 30 країнами та проживати в Європі максимум 90 днів протягом кожного 180-денного періоду. [92]

Безперечно, для досягнення певних стандартів Європейського Союзу, щоб отримати зелене світло на присвоєння статусу країни-члена ЄС, Україні необхідно змінюватись. ЄС разом із МВФ, Світовим банком, іншими урядами та міжнародними організаціями просувають реформи в Україні з початку 1990-х років – спочатку в рамках програми технічної допомоги Співдружності Незалежних Держав, пізніше в рамках Twinning та інших домовленостей. У рамках програми макрофінансової допомоги з 2014 року ЄС виділив Україні майже €6 млрд. З початку повномасштабної атаки на Україну ЄС надав Україні €1,2 млрд за цією програмою та пообіцяв забезпечити додаткову позику в € 9 мільярдів у 2022 році. [93]

Після 2014 року темпи реформ значно пришвидшилися. Основними чинниками цього стали підписання Угоди про асоціацію (УА) з ЄС, екзистенційна

загроза для країни, зростання громадянської активності та програми «гроші в обмін на реформи», які реалізують МВФ та ЄС. Останні дослідження показують, що Україна досить успішно впровадила УА. Емерсон та ін. припускають, що з 26 розділів УА Україна впровадила 17 із оцінкою 2 або вище (за шкалою від 1 до 3). Найпроблемнішими сферами, на їхню думку, є боротьба з корупцією, верховенство права та транспорт, а громадянське суспільство отримало найвищий бал. [94]

За оцінками українського уряду, станом на 2021 рік Україна виконала 63% положень УА з найбільшим прогресом у політичному діалозі, гуманітарній політиці, а також у сфері правосуддя, свободи та безпеки та захисту прав людини, тоді як фінансове співробітництво, трудові відносини та транспорт залишають бажати кращого. [95]

Як зазначають деякі дослідники (Лаф, Дж., О. Луцевич, Дж. Ніксі, К. Волчук та Дж. Ганн), Угода про асоціацію та ПВЗВТ були розроблені, щоб наблизити Україну до ЄС (без обіцянки повноправного членства), а деякі пункти були надто складними з огляду на стан інституційного розвитку України. [96] Тим не менш, прогрес реформ з 2014 року був значним. За оцінками VoxUkraine2, у період з січня 2015 року по червень 2022 року було прийнято майже 1300 реформаторських законодавчих актів, найбільше просуваються у бізнес-середовищі та управлінні. З них 127 законодавчих актів спрямовані на боротьбу з корупцією, 59 — опосередковано, тобто шляхом зміни процедур (найяскравішим прикладом є реформа державних закупівель), відкриття даних чи дерегуляції окремих сфер. У результаті показник сприйняття корупції в Україні покращився з 25 у 2013 році до 32 у 2021 році; для порівняння, показник Угорщини впав з 54 до 43 за той самий період. [97]

Починаючи з 2014 року, в Україні спостерігається значні зміни не лише в ставленні громадян до корупції (зменшилася частка людей, які давали хабарі, а зросла частка людей, які за жодних умов не можуть виправдати корупцію) а й також у створенні офіційних інституцій, які борються з корупцією. [98] Так, Національне антикорупційне бюро повідомляє про 859 активних розслідувань у другій половині

2021 року, а Вищий антикорупційний суд завершив слухання у понад 110 справах з моменту свого запуску у 2019 році; Засуджено 58 осіб. [99]

Були спроби істеблішменту скасувати деякі антикорупційні розробки, але активна позиція громадянського суспільства допомогла скасувати ці спроби. Безумовно, залишаються проблеми, головною з яких є незавершена судова реформа. Ця реформа, як і антикорупційна реформа, займає перше місце в порядку денному. Наприклад, опитування DIF показує, що п'ятіркою найважливіших реформ для громадян України є антикорупційна (63%), охорона здоров'я (57%), реформа пенсійного та соціального забезпечення (52%), реформа судочинства та прокуратури (37%) та люстрація (33%). [100] Звичайно, сьогодні українці найбільше дбають про перемогу у війні. Бо якби не було України, то рівень корупції не мав би значення. Однак під час реконструкції, яку, сподіваємось, очолить ЄС, інтереси українців та європейських інституцій будуть дуже узгоджені.

Незважаючи на ці проблеми, Україна так само кваліфікована для отримання статусу кандидата, як і країни Західних Балкан. Надання статусу кандидата не має недоліків, оскільки цей статус не передбачає конкретних дат вступу. Водночас він має величезний плюс: він дає моральну підтримку українському народу під час війни і, що важливіше, забезпечує умови для подальших реформ. Шлях реформ України досить чіткий і описаний, наприклад, у програмах МВФ, рекомендаціях Європейської комісії або документах щодо відновлення України. Як уже зазначалося, найважливішим є завершення судової реформи, потім реформа державної служби (прийняття рішень у публічній сфері) та реформи, які розвивають ринки, включно з антимонопольною. Також дуже важливо продовжувати децентралізацію – це одна з найуспішніших і найпопулярніших реформ. [101]

Вступ України до ЄС був би вигідний не лише Україні, а й самому ЄС. Однією з очевидних переваг є безпека: якби Україна зараз не воювала, російські танки, ймовірно, уже були б у Варшаві чи Таллінні. У мирний час є багато можливостей для співпраці. Очевидними сферами є продовольча безпека та виробництво енергії; крім того, Україна має багато людського капіталу та

підприємницького таланту, і вона досить розвинена в ІТ, машинобудуванні та інших галузях, які вимагають високого рівня технічних навичок. Українська культура багата та самобутня. Однак під час вступу зміниться не лише Україна. Сам ЄС реформуватиметься у відповідь на нові виклики.

Про необхідність реформ для зміцнення європейської єдності говорять уже давно. Ця дискусія включає кілька питань. По-перше, механізм прийняття рішень, відмінний від одностайності. Як показала ситуація з шостим пакетом санкцій, Росія може знайти «слабку ланку» в ЄС і фактично заблокувати його рішення або внести розбрат. По-друге, спільна або набагато більш узгоджена фіскальна політика [102] Остання боргова криза в Греції вимагала багато грошей і зусиль заради порятунку єврозони. [103] По-третє, спільна зовнішня політика, частиною якої є подальше розширення ЄС, напр. є пропозиція щодо поетапного вступу до ЄС, щоб не знеохочувати балканські держави. [104] У разі прийняття цю процедуру також можна буде застосовувати до України, Грузії та Молдови.

Водночас, прийняття державами-кандидатами регламентів ЄС може пожвавити дискусію щодо перегляду європейських регламентів. Дерегуляція зробила б ЄС більш конкурентоспроможним порівняно зі США чи Китаєм.

Коротше кажучи, більший ЄС потребує більш ефективних механізмів прийняття рішень. Водночас ЄС, який говорить єдиним голосом, може стати набагато сильнішим міжнародним гравцем. Оскільки ЄС базується на таких цінностях, як повага до прав людини, свобода та демократія, це допоможе зробити світ більш демократичним і безпечнішим (демократії мають меншу ймовірність розв'язувати війни). Це має прямі наслідки для регіональної та глобальної безпеки. Згадайте, що ЄС базувався на дуже простій ідеї запобігання новій війні в Європі шляхом максимального економічного переплетення європейських країн. З Росією це не спрацювало, тому що вона недемократична. Отже, настав час переосмислити основну ідею ЄС і водночас відповісти на інші важливі питання. [105]

Реформа ООН теж обговорюється досить давно. Багато країн засмучені правом вето і тим фактом, що одні країни мають більше прав, ніж інші. Багато

спостерігачів обурені поведінкою та безкарністю Росії як постійного члена Ради безпеки.

Таким чином, має бути механізм негайного покарання держави-агресора, якщо вона нападає на іншу країну. Якби такий механізм діяв у 2014 році, то заморожування активів і нафтове ембарго, а також заборона на імпорту були б автоматично застосовані до Росії, щойно вона анексувала Крим. Коли такий механізм буде створено, це збільшить вартість війни для авторитарних держав (оскільки вони з більшою ймовірністю нападуть на інші країни і обмежить їх здатність вести війну).

Отже, протягом всього періоду після здобуття незалежності у 1991 році, Україна бореться за право бути частиною європейського суспільства. Протягом більш як 30-ти років було підписано декілька важливих угод, у тому числі Угода про асоціацію з Європейським Союзом та Заявка на прискорений вступ до ЄС. Як результат, у 2022 році Україна здобула офіційний статус країни-кандидата на вступ до ЄС. І хоча, драйвером цих процесів в якійсь мірі були не тільки всеосяжні державні реформи, але й повномасштабна війна з росією, саме останні події вказали таким наддержавним організаціям, як ЄС та ООН про гостру необхідність проведення реструктуризаційних та організаційних змін.

3.2 Адаптація польського досвіду європейської інтеграції

Надійним і реалістичним способом оцінки потенціалу різних інтеграційних шляхів є вивчення держав, які вже приєдналися до асоціацій. Це дозволяє чітко усвідомлювати, що їх чекає після вступу в ту чи іншу організацію. Тому найефективнішим прикладом аналізу перспектив проєвропейського шляху в Україні є Польща.

Опосередковано процес розвитку євроінтеграційних відносин між Польщею та ЄС можна розділити на три етапи:

1. Розвиток співробітництва між Польщею та ЄС у справі стратегії «розширення на Схід» (фактично перевірка прихильності Польщі членським зобов'язанням) – 1995-1997 рр.

2. Варшавсько-Брюссельський процес (дозвіл польським державним інституціям відповідати європейським стандартам і критеріям, посилення співпраці) - 1997-2004.

3. Становлення повноправним членом Європейського Союзу (перегляд внутрішньої та зовнішньої політичної стратегії та векторів розвитку, проголошення членом Європейського Союзу) – з 2004 р. [106]

Перший неформальний контакт між ЄС і Польщею розпочався 25 липня 1989 року, коли делегація Європейської комісії прибула до Варшави. Під час зустрічі обговорювалися питання, порушені польською стороною, як-от підписання угоди про асоційоване членство, укладення Митного союзу з ЄС, організація колективної безпеки. На той час Польща офіційно була членом Варшавського договору та членом Ради економічної взаємодопомоги, проте на той час обидві організації вже були на шляху припинення свого існування. Об'єктивно найкращим рішенням комітету було продовження співпраці та лише запровадження зон вільної торгівлі. Проте тривали консультації та робочі зустрічі щодо подальшої співпраці. Щоб якомога швидше стати членом ЄС, Польща визначила головні пріоритети та наполягала на тому, щоб ЄС їх врахував. [107]

Такими пріоритетами були:

- 1) Укладення митного союзу, що передбачає скасування тарифів і імпорتنих квот на всі товари країн-членів ЄС;
- 2) Створення ефективної ринкової економіки з урахуванням спільних інтересів окремих галузей;
- 3) Реалізація вільного руху капіталу в межах ЄС;
- 4) Реалізація єдиного валютного союзу;
- 5) Приєднання до Єдиної системи оборони та безпеки.

Активні дискусії точилися навколо досягнення компромісів у політичній та економічній сферах, фінансової угоди, яка встановила основу для допомоги ЄС

Польщі, відкриття ринків для польських товарів, експорту «вразливих» товарів, тобто сільськогосподарської продукції, сталі, вугілля, текстиль. Угоду, яка надала Польщі асоційоване членство в ЄС, було підписано 16 грудня 1991 року, це продемонструвало продовження співпраці протягом наступних 10 років і набуло чинності 1 лютого 1994 року. [108]

Початок активних відносин з ЄС поклала участь країни в обговоренні так званої «Білої книги» (White Paper). Пропозиція Асоціації включала перелік змін, які необхідно внести до правової системи країн-кандидатів. Незважаючи на стислість цього переліку, саме дотримання країнами-кандидатами визначених стандартів було визнано найефективнішим засобом покращення відносин з ЄС у всіх сферах і набуло найвищого пріоритету в майбутньому. Після цього на саміті ЄС у Мадриді 1995 року європейські дипломати, знайшовши компроміс між згаданими вище підходами Франції та Німеччини до членства в організації, уточнили конкретні вимоги та можливості для членства. [109]

Україна наразі проходить схожий шлях, проводячи реформи всіх основних соціально-економічних та правових секторів державного апарату, проте, якщо для Польщі даний процес зайняв близько 10-ти років, то наша держава, через постійні перепони, досі намагається побудувати систему, що відповідає стандартам ЄС.

Польща та Україна є постсоціалістичними країнами, які мали приблизно однакові стартові позиції на початку трансформаційних процесів, подібну економіку, схожу складну геополітичну ситуацію та поляризовану політичну систему. Протягом тривалого часу вони йшли різними шляхами, тому було цікаво порівняти поточні результати двох держав, зокрема показники соціально-економічного розвитку, що дозволяє оцінити ефективність кожної з двох зовнішньополітичних стратегій: чітка й активна політика євроінтеграції та політика балансування між Сходом і Заходом. (див. розділ 2.2)

Слід зауважити, що єдина, але досить вагома перевага України, окрім діджиталізації – нижчий рівень безробіття (у мирний час). Фактичні дані підтверджують статистичні дані: питання безробіття було для Польщі дуже важливим. Польські економісти пояснюють високий рівень безробіття

неправильною політикою ліквідації металообробної та вугільної промисловості, це також призвело до занепаду виробництва важкого машинобудування, яке було зосереджено насамперед на цих галузях. Це сталося через суворі екологічні норми ЄС, які були запроваджені після вступу Республіки Польща до союзу. Вкладення значних коштів у підвищення екологічності цих виробництв уряд Польщі визнав недоцільним та економічно не вигідним. Проте в цих галузях є значна кількість робочих місць, ліквідація яких не може бути компенсована розвитком високотехнологічного виробництва чи сектору малого та середнього підприємництва. [107]

Україні ж, заважаючи на поточну ситуацію у сфері промисловості та зростання рівня безробіття, як наслідок війни, необхідно прислухатись до методів і дій, за допомогою яких Польща досягла теперішніх економічних результатів. Зокрема, становлення економіки Польщі відбулось завдяки певним можливостям і вигодам, які країна отримала вже після вступу до ЄС.

Ці вигоди є як прямими, так і непрямими. Залишаючи осторонь непрямі, але надзвичайно важливі досягнення проєвропейської інтеграції, такі як покращення бізнес-середовища, зміцнення економіки, забезпечення прав власності завдяки створенню ефективної системи захисту, прямий доступ до фінансових ринків країн ЄС і відсутність тарифних бар'єрів в рамках союзу, розглянемо лише прямі конкретні економічні інтереси.

Найочевидніші з них – це прямі субсидії з бюджету ЄС. Вони потрапляють до Польщі внаслідок двох ініціатив ЄС, а саме політики вирівнювання та допомоги сільському господарству. З моменту вступу до ЄС (1 травня 2004 року) вона отримала майже 85,3 мільярда євро. Щоправда, як член ЄС країна також робить свій внесок у бюджет союзу, в результаті загальний обсяг чистих трансфертів трохи менше – 65 мільярдів євро. У рекомендаціях зазначено, що 52,8 мільярда євро було розподілено в рамках політики вирівнювання, а ще 28,2 мільярда було розподілено в рамках спільної сільськогосподарської політики. Лише у 2012 році Польща отримала «чистими» з бюджету ЄС майже 12 мільярдів євро. У майбутньому

бюджеті ЄС на 2014-2020 роки Польщі було виділено 105,8 мільярда євро, з яких 72,9 мільярда були частиною політики вирівнювання. [110]

Щодо механізмів фінансування, то воно реалізується через фінансування оперативних планів, розроблених національними органами влади та узгоджених з керівними органами ЄС. Слід ще раз наголосити, що зазначені кошти надходять до бюджету для фінансування напрямів, які відповідають назвам бізнес-планів. При цьому більшість коштів є капітальними видатками і не можуть бути спрямовані на інші цілі.

Європейський Союз виділив значні кошти на модернізацію інфраструктури Польщі (будівництво автошляхів, аеропортів, модернізація залізниць, модернізація громадського транспорту, енергоефективні заходи тощо); розвиток проектів «зеленої» енергетики; переобладнання ТЕС під газоспоживання; підтримка досліджень і розробок; розвиток малого бізнесу; фінансування освіти і науки тощо. [111]

Крім того, прямими вигодами від членства в ЄС можна вважати збільшення прямих іноземних інвестицій (ПІІ), а не репатріацію капіталу, як в Україні. Це підтверджується тим фактом, що 90% польських інвестицій здійснюють європейські та американські компанії, присутність цих компаній у країні зумовлена асоціацією країни із західним економічним блоком. За цей час Польща отримала 101,9 млрд євро, тоді як Україна мала більший потенціал – 36,8 млрд євро. Не кажучи вже про те, що значна частка іноземних інвестицій в Україну – це кошти, які раніше були вкладені в країну з метою зниження податкового тиску. [107]

Підходи до пом'якшення ризиків після вступу до ЄС для економіки України, імплементація Угоди, враховуючи побоювання щодо потенційних негативних наслідків для економіки країни, призведе до зниження ступеня ризику, пов'язаного з її впровадження. Це досягається шляхом заохочення бізнесу до розробки та впровадження інвестиційних програм, які виведуть його на сучасний технологічний паритет. Якщо вітчизняні виробники машинобудування, металургії та хімічного машинобудування не вживуть дієвих заходів щодо модернізації виробництва, дисбаланс у технологічній структурі випуску продукції

посилюватиметься та призведе до подальших втрат внутрішнього та зовнішнього ринків. Без модернізації виробництва і включення вітчизняних компаній в технологічні ланцюжки європейських компаній неможливо уникнути негативних наслідків розриву коопераційних зв'язків з російськими компаніями.

Наразі така перспектива розглядається в рамках проекту відбудови після закінчення війни. Проект передбачає відновлення підприємств з урахуванням найактуальніших стандартів якості, ефективності та зеленої політики, що забезпечить успішний перехід промисловості на ринки ЄС. [112]

Щоб звести до мінімуму ризику, вкрай важливо посилити роль галузевих асоціацій і розширити співпрацю між урядом і бізнесом, використовуючи досвід ЄС. Потенціал для інтеграції в європейський торговельний простір можливий лише за умови покращення нормативно-правового середовища в технічному регулюванні, дотримання санітарних, фітосанітарних, екологічних норм, імплементації законодавства за 2-3-5-7 років, як це передбачено в Угоді про асоціацію з ЄС. [89]

На прикладі Польщі ми чітко бачимо, які вигоди чекають на Україну в разі повної інтеграції в ЄС, будуть спрямовані додаткові фінансові ресурси і хто від цього виграє найбільше. Безперечно, проведення паралелей між Україною та Польщею з цього приводу викликає критичні коментарі низки експертів, зокрема дуже справедливі. Найсуттєвіша відмінність полягає в тому, що Україна – це не Польща. Насправді, після 10 років цілеспрямованої підготовки до членства в ЄС і ще 10 років членства, це абсолютна правда. Проте польське мислення подібне до українського, а безліч проблем, з якими зараз стикається Україна, подібні до проблем, які були в Польщі до руху до європеїзму. Сьогодні в Польщі все ще відбуваються скандали щодо різних фінансових махінацій, шахрайства чиновників, привласнення коштів, ухилення від сплати податків бізнесом. Однак саме тут участь країни в ЄС має значний позитивний ефект. [113]

Європейський суд активно протидіє будь-яким спробам державних органів спотворити ринок (тобто створити неринкові переваги для фізичних осіб). Єврокомісія стежить за ефективністю та законністю витрачання значної частини

державних коштів (насамперед, отриманих Польщею зі структурних фондів ЄС), що автоматично виховує в чиновників антикорупційну культуру. Європейські компанії створили бізнес-клімат, який регулюється прозорістю, чесною конкуренцією та діалогом з владою.

На проміжному етапі інтеграції до ЄС (статус кандидата та зона вільної торгівлі) європейські компанії будуть переважно імпортувати товари, а не інвестувати в технології чи розширювати свою діяльність. Крім того, менш сприятливий інвестиційний клімат в Україні пояснюється чинниками, які ми не обговорюємо через брак відповідної інформації. Йдеться насамперед про посилення правил оподаткування доходів і капіталу дочірніх компаній європейських компаній, які знаходяться за межами території ЄС. Крім того, вони не можуть скористатися інструментами державної допомоги, яка може становити до 80% вартості реалізації інноваційних проектів (насамперед науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт) і 70% вартості реалізації інвестиційного проекту (фактично будь-якої модернізації). або проект розширення виробництва). [107]

Рисунок 3.1 – Шляхи прискорення євроінтеграції України

Джерело: складено автором

Загалом, на євроінтеграційному шляху існує багато загроз для вітчизняної економіки, але потенційні винагороди також значні. Досягти успіху в цьому напрямку можливо, якщо керівництво країни матиме політичну волю повністю інтегрувати цей рух в ЄС. Інакше, якщо Україна залишиться лише на етапі кандидата та зони вільної торгівлі, вона не отримає жодних відчутних переваг на західному напрямку.

3.3 Перспективи розвитку стратегічного партнерства України з Польщею. Формула симетричного партнерства

Вкрай важливо розробити стратегію підтримки та розвитку стратегічного партнерства України та Польщі, яка буде однаково вигідна для обох сторін, це допоможе досягти спільних цілей обох країн за відсутності симетрії між ними. Важливою є взаємодія між Польщею та Україною в різних міжнародних організаціях (ООН, Рада Європи, ОБСЄ).

Симетрична формула партнерства передбачає підтримку Польщею процесу інтеграції України до ЄС та НАТО, в контексті вибору моделі внутрішньої трансформації (європеїзації) та моделі зовнішньої інтеграції (геополітична модель). Важливо пам'ятати, що альянс між Польщею та Україною має важливе значення для конфігурації геополітичного простору в Центральній та Східній Європі та на нього впливає зміна глобального геополітичного ландшафту.

Така формула рівноправного та симетричного партнерства вимагає розробки та затвердження обома сторонами стратегічного документу (Стратегія стратегічного партнерства Польщі та України), а також оперативно-тактичного документа. Документи мають містити детальний опис фактичного стану справ між сторонами з урахуванням контексту міжнародного середовища на центральноєвропейському, європейському та світовому рівнях. Крім того, план повинен мати спільні цілі та методи, а дорожня карта – механізми та методи їх реалізації. У запропонованій формулі партнерства також важливо описати обов'язки державних і місцевих органів влади, а також ролі державних органів

влади. щодо сприяння верховенству права та незалежності судової влади спрямовані на розвиток інститутів громадянського суспільства. [114]

Основною метою подальшого розвитку партнерства є активізація політичного діалогу, досягнення консенсусу щодо спільної позиції до важливих міжнародних питань і подій, підтримка дипломатичних зусиль обох країн у міжнародних організаціях і правовій сфері, проведення регулярних політичних дискусій. Однак, виходячи з важливості питань безпеки, оборони та економіки, а також їх асиметричності в системі партнерства між Україною та Польщею, доцільно було б виділити пріоритетні питання, які мають бути вирішені в цих сферах.

Співробітництво між Україною та Польщею в економічній сфері регулюється Угодою між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про економічне співробітництво, яка була підписана у 2005 році та створила Міжурядову комісію з економічного співробітництва. [38]

Вирішальним для розвитку економічних (і, особливо, торгових) відносин є створення інфраструктури. Дві країни вже багато років ведуть переговори про будівництво автомагістралі з українського боку, яка б стала продовженням траси А4 у Третьому європейському транспортному коридорі через Львів аж до Одеси. На жаль, поки що безуспішно. Інфраструктура доріг і мостів має першочергове значення. На українсько-польському кордоні є 12 пунктів пропуску – 6 автомобільних та 6 залізничних. Мета – додати чотири додаткових пункти найближчим часом. Для покращення прикордонної інфраструктури польський уряд у 2015 році виділив 100 млн євро кредитів на ремонт пунктів пропуску, шляхів до них, будівель Державної прикордонної служби. Однак по вині української сторони, роботи так і не почалися.

Енергетична незалежність є надзвичайно важливою для обох країн, особливо за поточних обставин. У цьому контексті український уряд розглядає можливість будівництва СПГ-терміналу на узбережжі Чорного моря, однак цього поки не відбулося. У результаті в 2019 році Україна вперше імпортувала скраплений газ через польський термінал Свіноуйсьце на узбережжі Балтійського

моря. Польща намагалася досягти незалежності від поставок російського природного газу, інвестуючи в будівництво LNG-терміналу, газопроводу Baltic Pipe і розвиток внутрішньої транспортної системи країни. Сьогодні Польща отримує природний газ із США, Норвегії та Катару, Україна також може отримувати цей газ після регазифікації через газотранспортну систему. [114]

Окрім питань, пов'язаних із реалізацією інфраструктурних проєктів та співробітництвом в енергетичній сфері, є також спільна робота щодо імплементації The European Green Deal, досягнення Цілей сталого розвитку до 2030 року, питання зміни клімату. [115]

Питання безпеки та її модернізації й масштабування, беручи до уваги в сучасні реалії, мають бути першочерговими при розробці нової Стратегії партнерства Польщі та України. Реалізація цих принципів зумовлює необхідність створення сфери безпеки в Центральній та Східній Європі. Важливою в довгостроковій перспективі є також і освітня діяльність ширшого масштабу, спрямована в першу чергу на молодь.

Важливою складовою українсько-польського військово-політичного співробітництва має стати сприяння Польщі інтеграції України в євроатлантичний простір безпеки з метою сприяння набуттю нею членства в НАТО. Як відомо, 30 вересня 2022 року Україна підписала заявку про пришивдшений вступ до НАТО, проте у зв'язку з активними бойовими діями на території нашої держави в рамках повномасштабної війни з росією не всі країни-учасники НАТО підтримують таку ініціативу. [116]

Тому важливо нарощувати військову співпрацю між країнами ЦСЄ, на регіональному рівні вигідно просувати формат співпраці між США та ЦСЄ (включаючи Україну, не як пострадянську чи східноєвропейську країну, а радше як державу Центральної Європи), через кордони НАТО, як формат регіонального співробітництва на підтримку цілей НАТО та євроатлантичної інтеграції України. Необхідно вивчити потенціал країн ЦСЄ самостійно діяти в оборонному та військово-технічному співробітництві, умови та обмеження використання регіонального співробітництва у сфері безпеки для глибшого залучення НАТО до

України та інших країн поза Альянсом. Особливо важливою є участь України за сприяння Польщі у військово-політичних інтеграційних проєктах ЄС: участь України в місіях та операціях ЄС, приєднання до проєктів PESCO, розширення співпраці з Європейським оборонним агентством. Вигідно продовжувати співпрацю з Польщею в «бойових групах» ЄС, зокрема у Вишеградській бойовій групі. [117]

Основним вектором військового співробітництва між Україною та Польщею має стати проведення спільних навчань оборонної тематики, відпрацювання взаємодії та координації різнорідних сил та з'єднання Збройних Сил України та Польщі. Другим за значимістю напрямом військового співробітництва повинно стати створення українських та польських підрозділів різного походження, які складаються з батальйонної групи та базуються на досвіді формування та діяльності Литовсько-Польсько-Української Бригади. Третім стратегічним напрямком військового співробітництва слід обрати сприяння реформуванню та розвитку Збройних Сил України з метою досягнення оперативної сумісності зі Збройними Силами Польщі та підвищення оперативних можливостей збройних сил обох держав.

Сфера міжнародних відносин потребує формування регіональних об'єднань у Центральній та Східній Європі. Польща має великий досвід такого типу співпраці в рамках таких асоціацій, як Вишеградська група, Центральноєвропейська ініціатива, CEFTA та ін. Україна намагалася приєднатися до кількох із цих регіональних утворень, але вони не мали особливого успіху.

Останньою з таких ініціатив є формування троїстого союзу Україна-Польща-Британія. 17 лютого відбулось підписання трьохсторонньої угоди про економічне, енергетичне, торговельне, оборонне та соціальне співробітництво країн, та спільну боротьбу з ворогом (росією). Наразі в рамках даного альянсу Україна отримує підтримку у вигляді грошової допомоги, обладнання для ремонту енергетичних мереж, які були пошкоджені в наслідок ворожих атак, боєприпаси та військову техніку. [118]

Ці ініціативи та проекти мають не тільки посилити інтеграцію ЄС і НАТО, але й створити нову якість відносин у регіоні, які мають більш щільний і горизонтальний характер. Регіональне співробітництво має бути автономним, воно має бути здатним сприяти європейській та американській інтеграції або діяти незалежно. У сфері інтеграції ЄС і НАТО має бути сформоване центральноєвропейське ядро співпраці, яке відзначатиметься високим ступенем взаємодії та інтенсивністю розвитку горизонтальних зв'язків. Ядро такого типу має стратегічне та ідеологічне призначення, воно впроваджуватиме та реалізовуватиме принципи та орієнтири ЄС та НАТО, але в інституційному сенсі має відрізнятися від середнього рівня взаємодії в цих утвореннях у напрямку збільшення показників та запровадження додаткових, непередбачених форматів та інститутів співпраці. Країни, які входять до Європейського Союзу та Альянсу, повинні мати горизонтальне стратегічне партнерство, яке захищає їхні власні інтереси в рамках асоціацій. Це має передбачати розробку додаткових методів адаптації, які підтримуються регіональними партнерами, ці методи будуть перевищувати стандартний рівень, темп і якість зв'язки, передбачені стандартними процедурами. [114]

Співпраця має важливе значення також і для адаптації до європейських норм, стандартів, адміністрування та ділової практики для Східного партнерства. Зокрема організації різноманітних тренінгів, навчання польськими спеціалістами. Польська сторона має сприяти співпраці між сторонами, які беруть участь у боротьбі з корупцією, а також у покращенні умов ведення бізнесу в Україні (для бізнесу країн-членів ЄС) та українського бізнесу, що працює в країнах-членах ЄС. Також, сприяти пришвидшенню виконання реформ, які мають критичний вплив на швидкість вступу України в ЄС.

Важливою в довгостроковій перспективі є освітня діяльність ширшого масштабу, спрямована в першу чергу на молодь. Крім того, завдяки освітнім ініціативам саме молоде покоління має найбільшу підтримку тісної співпраці в рамках ЄС.

Останнім компонентом є сприяння міжнародній торгівлі через угоди (наприклад, CEFTA+). [119] Рекомендовано підприємцям проводити виставки та ярмарки під час офіційних візитів глав держав в Україну. Просування туризму в регіоні Центрально-Східної Європи підсилить притік іноземних інвестицій в період відновлення після війни.

Ця пропозиція має на меті розширити сферу співпраці в рамках Центральноєвропейської угоди про вільну торгівлю (CEFTA) за рахунок включення України. Ця пропозиція ґрунтується на гіпотезі, що партнери Польщі з V4 більше орієнтовані на південний схід Європи, де розташована CEFTA. Пропозиція CEFTA+ поєднує східний і південний вектори політики ЄС. Крім того, географічне розташування, географічна та товарна структура торгівлі між державами Вишеградської групи та їхній досвід співпраці в рамках CEFTA роблять їх ідеальними партнерами в запропонованій структурі.

Отже, стратегічне партнерство України та Польщі має значний потенціал для розвитку, проте, наразі акцент повинен бути на допомозі Україні не тільки протистояти військовій агресії, але й невілювати економічну асиметрію. За допомогою нового альянсу (угода Україна-Польща-Британія), розвитку добросусідських відносин та участі Польщі в ролі гаранта для приєднання нашої країни до міжнародних угод та альянсів, Україна матиме високі шанси стати повноцінним членом ЄС та НАТО.

ВИСНОВКИ

Зовнішньоекономічна політика будь-якої країни визначає методи і засоби досягнення нею своїх цілей або союзників (держав-партнерів) у збереженні або посиленні своєї могутності. У результаті термін «стратегічне партнерство» став загальноприйнятим у політичному та економічному дискурсі та зазвичай використовується під час обговорення важливості міжнародних відносин. У кожному конкретному випадку під стратегічним партнерством політики розуміють різний ступінь розвитку відносин і поточний порядок денний їх розвитку та структурної диверсифікації. Цей термін стосується процесу встановлення простих, дружніх довгострокових відносин, які раніше були відомі як «нація найбільшого сприяння» в торговельних і економічних відносинах між державами. Для України такою державою-партнером стала Польща.

Дані країни мають спільну історію, схожу культуру та ментальність. Саме Польща, своїми діями в критичній для нашої держави ситуації (повномасштабна війна) надала найбільше гуманітарної, військової допомоги, лобіює інтереси України на міжнародній політичній арені, стала прихистком для більш ніж 8-ми мільйонів українських біженців.

Поєднання Польщі та України як стратегічного партнерства, має потенціал для розширення, як культурного, так і політичного (Румунія, Туреччина, Грузія), це поєднання становить основу багатовимірної безпеки Центральної Європи та є важливою геополітичною віссю регіону, що визначає його силу та потенціал. Поглиблення співпраці між Польщею та Україною (стратегічне партнерство) може стати центром центральноєвропейського розвитку. Без України Центральна Європа може бути лише регіоном співпраці в рамках ЄС і НАТО.

Проте, наразі дане партнерство не є симетричним. Аналіз економічних показників обох країн показав значні розбіжності в структурі та величині економік, їх інвестиційної привабливості, розвитку. Для нівелювання таких розбіжностей Україні та Польщі необхідно сформулювати, так звану, формулу симетричного партнерства: план дій для зменшення економічних, соціальних та ін. розбіжностей

країн. З одного боку, Польща допоможе Україні підтримати та відбудувати економіку після закінчення війни, а Україна – з підвищенням рівня діджиталізації Польщі. Такі крос-державні проекти зможуть не тільки пришвидшити розвиток нашої економіки, але й вступ до ЄС.

Для України досвід членства Польщі в ЄС як її західного сусіда є дуже важливим і актуальним, оскільки аналіз позитивних і негативних сторін цього процесу може сприяти прискоренню членства в євроатлантичних структурах.

Вивчивши досвід інтеграції Польщі до ЄС, розроблено такі пропозиції щодо покращення інтеграції України:

- найближчим часом розпочати підготовку висококваліфікованих фахівців з адаптації законодавства України до стандартів ЄС;
- взяти до уваги тактику ефективних і жорстких переговорів, яку успішно застосувала Польща, і не чекати перших кроків від структурних фондів ЄС, що є особливо актуальним в умовах повномасштабної війни;
- впровадження реформ, які призведуть до можливості наблизитися та досягти Копенгагенських критеріїв в економічній, судовій та соціальній сферах;
- розробка заходів щодо посилення існуючих механізмів інституційної підтримки інтеграції України до ЄС та організація вищого Координаційного органу за прикладом Польського комітету з питань європейської інтеграції;
- використання позитивного досвіду Вишеградської четвірки, що може призвести до формування подібного угруповання, до якого потенційно увійде Україна, Молдова та Грузія, оскільки всі три країни мають схожі проблеми, виклики та перспективи, а також знаходяться на одному етапі інтеграції до ЄС;
- Українське керівництво має створювати якомога тісніші зв'язки між членами найбільш інтегрованого утворення, співпрацюючи з іншими державами-учасницями, прикладом чого є досвід Польщі у створенні об'єднання «Веймарський трикутник». Враховуючи динаміку міжнародних відносин, важливість євроінтеграційного процесу для України визначає

актуальність подальшого дослідження специфіки євроінтеграційного процесу Польщі та інших країн-членів для застосування їх досвіду Україною.

Щоб приєднатися до Європейського Союзу та НАТО, Республіка Польща успішно виконала ряд завдань, які зараз стоять й перед Україною, а саме: реформи промисловості та сільського господарства, серйозні реформи економіки та центрального банку, значне скорочення безробіття тощо. Також важливо повністю перебудувати Збройні Сили відповідно до стандартів НАТО, адаптувати національне законодавство до законодавства ЄС, створити сучасну систему оборони відповідно до стандартів ЄС і НАТО та своєчасно адаптуватись до нових викликів та загроз.

Тому, враховуючи європейський та євроатлантичний вектор розвитку України, в інтересах нашої держави використовувати досвід Польщі для забезпечення національних інтересів та безпеки

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1 Горбачова Н.С. Можливість використання стратегічного партнерства з метою впливу на національні економічні інтереси. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/4443/Gorbachova.pdf?sequence=1>.
- 2 Гандзюра А. Стратегічне партнерство як інструмент реалізації міжнародних двосторонніх відносин. Юридичний вісник, 2020. №1 с.376-383.
- 3 Шамраєва В.М. Стратегічне партнерство як інструмент зовнішньої політики держави (історіографія проблеми). Державне будівництво. 2012. № 1. С. 154–164.
- 4 Чекаленко Л.Д. Стратегічне партнерство: плюси і мінуси. URL: <http://elibrary.ivinas.gov.ua/3811/1/Zbirnyk032015.pdf>.
- 5 Гнип О. Стратегічне партнерство та його моделі у міжнародних відносинах. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/19312>
- 6 Ржевська Н.Ф. Стратегічні прогнози щодо перспектив стратегічного партнерства для України. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/3647/3315>.
- 7 Фесенко М. Глобальне стратегічне партнерство провідних акторів: теоретико-методологічний вимір. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/knu/article/view/2797/2507>
- 8 Парахонський Б., Яворська Г. Стратегічне партнерство України : аналітична записка. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/600/>
- 9 Гнип О. Стратегічне партнерство та його моделі у міжнародних відносинах. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/19312>
- 10 У перелік стратегічних партнерів України помістили Азербайджан, але не Румунію і Словаччину. Європейська правда, 15 вересня 2020 р. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/09/15/7114366/>
- 11 Партнерство без правил: як Україна визначила своїх головних союзників у світі. Європейська правда. 4 листопада 2021 р. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/11/4/7129846/>

- 12 Прогноз PricewaterhouseCoopers: Экономическое развитие ведущих стран мира в период до 2050 г. Центр гуманитарных технологий. URL: <http://gtmarket.ru/news/2013/01/16/5283>
- 13 The World in 2050. Will the shift in global economic power continue? PWC, October 2015.
- 14 Білобровець О. Прагматизм міждержавних відносин України і Польщі на сучасному етапі. Дриновський збірник. 2021. С. 14.
- 15 Павленко С. М. Відносини України і Польщі в контексті європейської інтеграції Україна і Польща – стратегічне партнерство. Історія. Сьогодення. Майбутнє. Частина друга. 2002. С. 30-31
- 16 За ред. О. С. Власюка. Стратегії розвитку України: теорія і практика НІСД, 2002. С. 305.
- 17 Стоєцький С. Концепція стратегічного партнерства в політиці Республіки Польща щодо України. Політичний менеджмент, № 3 (12), 2005. С. 147 – 158.
- 18 Соскін О. Моделі розвитку країн посткомуністичного простору. Економічний часопис. 2000. № 6. С. 7
- 19 Мельникова І. М., Мартинов А. Ю. Україна в новому геополітичному устрої Центральної та Південно-Східної Європи (90ті роки ХХ століття) Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. 2001. №10. С. 101.
- 20 Митрофанова О. Польща як стратегічний партнер України. Політичний менеджмент. 2006. № 6. С. 153-160
- 21 Між урядом України та урядом республіки Польща про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень. Конвенція. Від 12 листопада 1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_168#Text
- 22 Між Урядом України та Урядом Республіки Польща «Про взаємне заохочення та захист інвестицій» Угода. Від 12 січня 1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_169#Text
- 23 Міністерство фінансів України. Проект Закону «Про державний Бюджет України на 2023 рік» URL:

https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%94%D0%91_%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82_%D0%B7_%D0%9A%D0%9C%D0%A3.pdf

- 24 Про Українсько-Польську Змішану Комісію з питань торгівлі та економічного співробітництва. Протокол. Від 12 січня 1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_188#Text
- 25 Між Урядом України та Урядом Республіки Польща про міжрегіональне співробітництво. Угода. Від 27 жовтня 1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_171#Text
- 26 Про співробітництво Центрального статистичного управління Республіки Польща та Міністерства статистики України. Договір. Від 22 лютого 1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_038#Text
- 27 Про співробітництво і взаємодопомогу у митних справах. Угода. Від 22 квітня 1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_017#Text
- 28 Про співробітництво між Міністерством промисловості України та Міністерством промисловості і торгівлі Республіки Польща. Угода. Від 25 червня 1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_086#Text
- 29 Між Міністерством машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії України та Міністерства промисловості і торгівлі Республіки Польща про співробітництво в галузі машинобудування. Угода. Від 25 червня 1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_087#Text
- 30 Між Державним митним комітетом України та Головою Головного митного управління Республіки Польща про зв'язок у сфері взаємодопомоги. Угода. Від 3 серпня 1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_020#Text
- 31 Між Міністерством фінансів України і Міністерством фінансів Республіки Польща про співробітництво. Угода. Від 20 травня 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_136#Text
- 32 Між Міністерством вугільної промисловості України та Міністерством економіки Республіки Польща про співробітництво в галузі вугільної промисловості. Угода. Від 20 травня 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_135#Text

- 33 Між Державною податковою адміністрацією України та Міністром Фінансів Уряду Республіки Польща "Про взаємний обмін інформацією". Угода. Від 6 травня 2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_033#Text
- 34 Між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща щодо використання потужностей системи транспортування вуглеводнів "Одеса - Броди" та її інтеграції з польськими потужностями. Угода. Від 16 лютого 2004 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_046#Text
- 35 Міські легенди України. Нафтопровід «Одеса-Броди». Аналітичний портал Слово і Діло. 27 червня 2017 р. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2017/06/27/infografika/ekonomika/miski-lehendy-ukrayiny.-naftoprovid-odesa-brody>
- 36 Про взаєморозуміння між Державним департаментом фінансового моніторингу, що діє у складі Міністерства фінансів України, та Генеральним інспектором фінансової інформації Міністерства фінансів Республіки Польща щодо співробітництва в сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванням тероризму. Меморандум. Від 14 квітня 2004 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_050#Text
- 37 Про взаєморозуміння та співробітництво між Державним комітетом України з питань регуляторної політики та підприємництва та Польським агентством з питань розвитку підприємництва. Меморандум. Від 26 липня 2004 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_075#Text
- 38 Між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про економічне співробітництво. Угода. Від 4 травня 2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_063#Text
- 39 Договір із Національним банком Польщі про валютний своп на 1 млрд дол. США укладено. Національний банк України. 22 березня 2022 р. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/dogovir-iz-natsionalnim-bankom-polschi-pro-valyutniy-svop-na-1-mlrd-dol-ssha-ukladeno>
- 40 Про взаєморозуміння у сфері промислової власності між Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Патентним відомством Республіки

- Польща. Меморандум. Від 26 вересня 2018 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_002-18#Text
- 41 Wilkinson R. Multilateralism. Encyclopaedia of International Relations and Global Politics (ed. Martin Griffiths). Oxon: Routledge, 2005. P. 549-551
- 42 Стан та перспективи стратегічного партнерства Польщі та України. Точка зору Польщі та України. Аналітична доповідь. Люблін-Київ: Видавництво Сейму РП, 2021 р.
- 43 GDP (current US\$) – Ukraine. The World Bank. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2021&locations=UA&start=2018>
- 44 GDP (current US\$) – Poland. The World Bank. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2021&locations=PL&start=2018>
- 45 Russian Invasion to Shrink Ukraine Economy by 45 Percent this Year. The world Bank. 10 April 2022. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/04/10/russian-invasion-to-shrink-ukraine-economy-by-45-percent-this-year>
- 46 GDP per capita (current US\$) – Ukraine. The World Bank. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=UA>
- 47 GDP per capita (current US\$) – Poland. The World Bank. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=PL>
- 48 Polish Growth Forecast Revised Down in 2022 as Russian Invasion of Ukraine Weighs on Europe's Economy. The World Bank. 10 April 2022. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/04/08/polish-growth-forecast-revised-down-in-2022-as-the-russian-invasion-weighs-on-europe-s-economy>
- 49 Ірина Гамалій. У Мінекономіки повідомили про різке збільшення імпорту генераторів і пального у листопаді. 1 грудня 2022 р. URL: https://lb.ua/economics/2022/12/01/537731_minekonomiki_povidomili_pro_rizke.html

- 50 Експорт та імпорт України. Статистичний портал Міністерства фінансів України. Редакція від 14 квітня 2022 р. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/eximp/>
- 51 Ukraine: Council adopts temporary trade liberalisation with Ukraine. Council of the EU. 24 May 2022. URL: https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/05/24/ukraine-council-adopts-temporary-trade-liberalisation-with-ukraine/?utm_source=dsms-auto&utm_medium=email&utm_campaign=Ukraine%3A+Council+adopts+temporary+trade+liberalisation+with+Ukraine
- 52 Foreign trade of Poland. Macroeconomic data bank. URL: <https://bdm.stat.gov.pl/>
- 53 Diia Business. Trade with Ukraine. Poland. URL: <https://imp.export.gov.ua/>
- 54 Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Польщею. Посольство України в республіці Польща. URL: <https://poland.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/229-torgovelyno-jekonomichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-polysheju>
- 55 Міністерство економіки України. Україна та Польща підписали меморандум щодо розробки інструментів сприяння торгівлі. Опубліковано 2 червня 2022 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minekonomiki-ukrayina-ta-polshcha-pidpisali-memorandum-shchodo-rozrobki-instrumentiv-spriyannya-torgivli>
- 56 Індекс інвестиційної привабливості України 2022. Європейська бізнес асоціація. 8 серпня 2022р. URL: <https://eba.com.ua/indeks-investytsijnoyi-pryvablyvosti-ukrayiny-pokazav-najnyzhche-znachennya-z-2013-roku/>
- 57 Global Attractiveness Index (GTA) 2022. URL: https://acadmin.ambrosetti.eu/dompdf/crea_wmark.php?doc=L2F0dGFjaG1lbnRzL3BkZi9nbG9iYWwtYXR0cmFjdGl2ZW5lc3MtaW5kZXgtcmVwb3J0LWVuZy0yMDIyMDkwNDA5LnBkZg%3D%3D&id=16463&muid=corporate
- 58 Статистика прямих іноземних інвестицій в Україну за роками у розрізі країн. Національний Банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#5>

- 59 Міністерство фінансів України. Макропоказники України. URL: <https://index.minfin.com.ua/economy/balance/>
- 60 U.S. Department of State. Investment Climate Statements: Стан інвестиційної привабливості країн світу. 2020 р. URL: <https://www.state.gov/reports/2020-investment-climate-statements/>
- 61 Сорока О. США, Польща чи ОАЕ. Де підняти гроші українському стартапу у 2022 році. Огляд найкращих умов. Forbes Ukraine. 2 грудня 2022 р. URL: <https://forbes.ua/innovations/ssha-polshcha-chi-oae-de-pidnyati-groshi-ukrainskomu-startapu-u-2022-rotsi-oglyad-naykrashchikh-umov-02122022-10221>
- 62 Index of Digital economy and society (DESI) Poland. 2022. URL: <https://ec.europa.eu/newsroom/dae/redirection/document/88719>
- 63 UN annual report. Digital Developing Country Profile. Ukraine. URL: [Digital Development Country Profile Ukraine final 02.22.pdf \(itu.int\)](https://www.un.org/development/dcpd/country-profiles/ukraine/)
- 64 2022 Index of Economic Freedom URL: <https://www.heritage.org/index/ranking>
- 65 Кредитний рейтинг. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/kreditnij-rejting-potochni-rejtingi-zagalna-informacija-istorichni-zmini>
- 66 Ratings & Assessments. Moody's. URL: <https://www.moody's.com/researchandratings/research-type/ratings-news/-/00300E/00300E/-/-1/0/-/0/-/-/-1/-/-/-/en/global/pdf/-/rra>
- 67 Standard&Poor's Global ratings. URL: <https://www.spglobal.com/ratings/en/>
- 68 Fitch ratings. URL: <https://www.spglobal.com/ratings/en/>
- 69 Піскун А. В. Основні макроекономічні пропорції України. Статистичні методи оцінки соціально-економічного розвитку країни і регіонів. Міжнародна науково-практична конференція "Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо— та мікроекономічному рівнях" Одеса: ОНУ. 2015.С. 37—40
- 70 KOF Globalisation Index. KOF Swiss Economic Institute. URL: <https://kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html>
- 71 The Commission of the European Union URL: <https://europeanunion.europa.eu/>

- 72 ЄС робить кроки, щоб призупинити всі мита на імпорт з України URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/uk/IP_22_2671
- 73 Про Основні напрями зовнішньої політики України. Постанова Верховної Ради України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1993 р.. №37, ст.379.
- 74 Operational Data Portal. Ukrainian refugee situation. United Nations. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>
- 75 Anna Bałakur. Українці платять більше податків у Польщі, ніж країна витрачає на біженців. Мінфін. 31 жовтня 2022 р. URL: <https://ukrayina.pl/ukrayina/7,183830,29091034,1059-1082-1088-1072-1111-1085-1094-1110-1087-1083-1072-1090-1103-1090-1100.html>
- 76 Туча О. Співак І. Бондаренко О. Погарська О. Вплив українських мігрантів на економіки країн-реципієнтів. Дослідження. Національний Банк України. Грудень 2022 р.
- 77 United Nations. Lives on Hold: Intentions and Perspectives of Refugees from Ukraine #2 URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/download/95767>
- 78 Садова У.Я. Міграція в умовах трансформації регіональних ринків праці України: механізми регулювання. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів 2019 р. с.263.
- 79 Zezwolenia na pracę cudzoziemców w Polsce 20.05.2021 r. w 2020. URL: <https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5821/18/4/1/zezwolenia>
- 80 Wojdat M., Cywiński P. Miejska Gościnność: wielki wzrost, wyzwania i szanse. Raport o ugodzcach z Ukrainy w największych Polskich miastach. URL: https://metropolie.pl/fileadmin/user_upload/UMP_raport_Ukraina_20220429_final.pdf?fbclid=IwAR-1GLX0Z2tY8wUeJEB6GQ6mLhcu2zet9tJV3pVJcMCSzvgM1WLcw2ooOuhg
- 81 Poland: Parliament adopts law on assistance to Ukrainian refugees. An official website of the European Union. URL: https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/poland-parliament-adopts-law-assistance-ukrainian-refugees_en

- 82 Офіційний сайт республіки Польща. Diia.pl — перша повністю цифрова посвідка на проживання! 1 серпня 2022 р. URL: <https://www.gov.pl/web/ua/Diia-pl-persha-povnistyu-tsyfrova-posvidka-na-prozhyvannya>
- 83 Ciobanu C. Overwhelmed Polish volunteers helping Ukraine refugees beg government to step in. Reporting Democracy. 2022 URL: <https://balkaninsight.com/2022/03/10/overwhelmed-polish-volunteers-helping-ukraine-refugees-beg-government-to-stepin/>
- 84 Українська громада в Республіці Польща. Посольство України у Республіці Польща. URL: <https://poland.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/232-ukrajinci-u-polyshhi>
- 85 П'ятковська О. Українські вимушені мігранти у Польщі. Геополітичні пріоритети України. Збірник наукових праць Національного університету «Львівська політехніка». Випуск 1 (28), 2022 р. с.69
- 86 Бровко, О.В. Жеребятнікова, І.В. Історія та особливості взаємовідносин України з Євросоюзом. Вступне слово. 2020 р. С.51.
- 87 Недогибченко Н. І. Теоретико-правові аспекти євроінтеграційних процесів в Україні. 2018 р. С. 47–51. URL: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/33757/1/%D0%9D%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D0%B1%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%9D.%D0%86>
- 88 Про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами. Угода. Від 14 червня 1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text
- 89 Сушко О., Зелінська О., Хорольський Р., Мовчан В. та ін. Угода про асоціацію. Україна – ЄС: дороговказ реформ. Київ: Представництво Фонду Конрада Аденауера в Україні, 2012. URL: https://www.kas.de/c/document_library/get_file?uuid=6ed4cae3-76be-1b45-8ca0-596acd131646&groupId=252038
- 90 Гнидюк Н., Павлюк С. Наближення законодавства України до права ЄС відповідно до Угоди про асоціацію: між правовими зобов'язаннями та аналізом політики. Київ: Європейський інформаційно-дослідницький центр, 2016 р. 39 с

- 91 Волошина, В. В. Українська євроінтеграція: історія та обриси майбутнього. Європейська дипломатія у XXI столітті, 2021 р.
- 92 Visas: Council adopts regulation on visa liberalisation for Ukrainian citizens. Урядовий портал : веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/249971154>
- 93 European Commission (2022a), EU assistance to Ukraine, URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine_en
- 94 Emerson, M., V. Movchan, T. Akhvlediani, S. Blockmans and G. Van der Loo, Deepening EU-Ukrainian Relations, Rowman & Littlefield Publishers, Centre for European Policy Studies. 2021.
- 95 Ukraine-Europe, Report on Implementation of the Association Agreement Between Ukraine and the European Union 2021, Report
- 96 Lough, J., O. Lutsevych, J. Nixey, K. Wolczuk and J. Gunn, The Struggle for Ukraine, Chatham House Report 2017.
- 97 Transparency International, Corruption perception index. 2021.
- 98 Gorodnichenko, Y. and O. Korenok, Greek Debt Crisis and its Lessons for Ukraine, VoxUkraine. 24 June 2015.
- 99 National Anti-Corruption Bureau, Звіт за II півріччя. 2021 р.
- 100 European Commission (2022b, 18 May), Ukraine Relief and Reconstruction, Communication, COM 233 final. 2022
- 101 Becker, T., B. Eichengreen, Y. Gorodnichenko, S. Guriev, S. Johnson, T. Mylovanov, K. Rogoff and B. Weder di Mauro, A Blueprint for the Reconstruction of Ukraine, Centre for Economic Policy Research. 2022
- 102 Sapir, A. Does the war in Ukraine call for a new Next Generation EU?, Bruegel Blog. 17 May 2022
- 103 Gorodnichenko, Y. and O. Korenok. Greek Debt Crisis and its Lessons for Ukraine, VoxUkraine. 24 June 2022
- 104 Emerson, M. and S. Blockmans, The New Agenda for the EU's Enlargement and Neighbourhood Policies, CEPS Policy Insight, 2022-20. 2022

- 105 Sologoub, I. Ukraine's EU Integration: A Long Way Home, Intereconomics, Springer, Heidelberg, Vol. 57, Iss. 4, pp. 218-224. 2022. URL: <https://doi.org/10.1007/s10272-022-1066-1>
- 106 Мармазов В. Є. Рада Європи: політико-правовий механізм інтеграції: навч. посіб. В. Є. Мармазов, І. С. Піляєв ; за ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка. - К. : ВД "Юрид. книга", 2000р.
- 107 Аспір. О.В. Бородій. Досвід Польщі для інтеграції України в європейський союз. Науковий вісник НЛТУ України. Вип. 20.4. 2012 р.
- 108 Społeczny bilans korzyści i kosztów członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Badania i ekspertyzy. Czerwiec 2002-czerwiec 2003 Monitor Integracji Europejskiej, Warszawa, 2003, UKIE. – S. 10.
- 109 Звягіна О. М. Вироблення нового курсу зовнішньої політики Польщею у 1990-ті роки. Київ: Гілея, 2012 р.
- 110 Трофимович В. Політичні відносини України та Республіки Польща // Наукові записки «Транскордонне співробітництво у контексті перспектив європейської інтеграції України». Серія: 72 Політичні науки. 80 Острог: Вид-во Нац. ун-тету «Острозька академія». 2010. Вип. 4. С. 121 – 133.
- 111 Конституція Республіки Польща від 2 квітня 1997 року URL: <http://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/rosyjski/kon1.htm>
- 112 Відбудова в обмін на реформи: ЗМІ розкрили план ЄС з повоєнного відновлення України. Портал Європейська правда. 17 травня 2022 р. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/05/17/7139575/>
- 113 Копійка В. В. Європейський Союз: історія і засади функціонування : навч. посіб. / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко ; за ред. Л. В. Губерського. К. : Знання, 2009р. 751 с.
- 114 Стан та перспективи стратегічного партнерства Польщі та України. Точка зору Польщі та України. Аналітична доповідь. Люблін-Київ: Видавництво Сейму РП, 2021 р.

- 115 Директива Європейської Комісії про ухвалення Європейського Зеленого Курсу від 11 грудня 2019 року. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1588580774040&uri=CELEX:52019DC0640>
- 116 Ірина Лисогор. Україна підписала заявку на вступ до НАТО в пришвидшеному порядку. Новинний портал LB.ua 30 вересня 2022 р. URL: https://lb.ua/news/2022/09/30/531127_ukraina_pidpisala_zayavku_vstup.html
- 117 Permanent Structured Cooperation (PESCO) Deepen defence cooperation between EU Member States. URL: <https://www.pesco.europa.eu/>
- 118 Україна, Британія та Польща створили тристоронній альянс. Новинний портал Укрінформ. 17 лютого 2022 р. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3406171-ukraina-britania-ta-polsa-zapocatkuvali-tristoronnij-alans.html>
- 119 Central European Free Trade Agreement URL: <https://cefta.int/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Договірні-правова база між Україною та Польщею

Назва міжнародного договору	Сфера застосування	Місце підписання	Дата підписання	Дата набуття чинності
<i>Консульська конвенція між Україною і Республікою Польща</i>	Дипломатія	Варшава	08.09.1991	21.01.1994
<i>Угода (у формі обміну нотами) про встановлення дипломатичних відносин між Україною та Республікою Польща</i>	Дипломатія	обмін нотами	08.01.1992	08.01.1992
<i>Угода про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України та Міністерством внутрішніх справ Республіки Польща в боротьбі із злочинністю</i>	Безпека	Варшава	12.03.1992	12.03.1992
<i>Угода між Міністерством сільського господарства і продовольства України і Міністерством сільського господарства і продовольства Республіки Польща про господарське і науково-технічне співробітництво</i>	Сільське господарство	Варшава	18.05.1992	18.05.1992
<i>Договір між Україною і Республікою Польща про добросусідство, дружні відносини і співробітництво</i>	Дипломатія	Варшава	18.05.1992	30.12.1992
<i>Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польща про міжнародні автомобільні перевезення</i>	Транспорт	Варшава	18.05.1992	07.05.1993
<i>Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польща про пункти пропуску через державний кордон</i>	Міграція	Варшава	18.05.1992	21.04.1993
<i>Угода між Міністерством охорони навколишнього природного середовища України та Міністерством охорони навколишнього середовища, природних ресурсів і лісового господарства Республіки Польща про співробітництво в галузі охорони навколишнього середовища</i>	Охорона навколишнього середовища	Варшава	18.05.1992	18.05.1992
<i>Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Польща про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження податкових ухилень</i>	Економіка та торгівля	Київ	12.01.1993	11.03.1994
<i>Угода між Урядом України та Урядом Республіки Польща про взаємне заохочення та захист інвестицій</i>	Економіка та торгівля	Київ	12.01.1993	14.09.1993

<i>Договір між Україною і Республікою Польща про правовий режим українсько-польського державного кордону, співробітництво та взаємну допомогу з прикордонних питань</i>	Міграція	Київ	12.01.1993	21.12.1993
<i>Протокол про Українсько-польську змішану комісію з питань торгівлі та економічного співробітництва</i>	Економіка та торгівля	Київ	12.01.1993	12.01.1993
<i>Договір між Урядом України та Урядом Республіки Польща про співробітництво в сфері науки і технологій</i>	Наука та технології	Київ	12.01.1993	12.01.1993
<i>Угода між Пенсійним фондом України і Установою соціального забезпечення РП про взаємне переведення пенсій особам, які мають право на пенсійне забезпечення і проживають на території України і Польщі</i>	Соціальна політика	Варшава	19.05.1993	19.05.1993
<i>Договір між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах</i>	Безпека	Київ	24.05.1993	14.08.1994
<i>Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польща про передачу і прийом осіб через спільний державний кордон</i>	Міграція	Київ	24.05.1993	10.04.1994
<i>Протокол про виконання Угоди між Урядом України і Урядом Республіки Польща про передачу і прийом осіб через спільний державний кордон</i>	Міграція	Київ	25.05.1993	10.04.1994
<i>Угода між Урядом України та Урядом Республіки Польща про міжрегіональне співробітництво</i>	Економіка та торгівля	Київ	24.05.1993	27.10.1993
<i>Договір між Урядом України та Урядом Республіки Польща про оперативне сповіщення про ядерні аварії, обмін інформацією та співробітництво у галузі ядерної безпеки і радіаційного захисту</i>	Безпека	Київ	24.05.1993	11.03.1994
<i>Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польща про залізничне сполучення через державний кордон</i>	Транспорт	Варшава	18.06.1993	01.01.1994
<i>Угода між Урядом України та Урядом Республіки Польща про повітряне сполучення</i>	Транспорт	Варшава	20.01.1994	15.02.1996
<i>Угода між Урядом України та Урядом Республіки Польща про співробітництво в галузі охорони навколишнього середовища</i>	Охорона навколишнього середовища	Варшава	24.01.1994	30.04.1994
<i>Договір між Міністром праці України і Міністром праці та соціальної політики Республіки Польща в галузі праці та соціальної політики</i>	Соціальна політика	Варшава	16.02.1994	16.02.1994

<i>Угода між Урядом України та Урядом Республіки Польща про взаємне працевлаштування працівників</i>	Міграція	Варшава	16.02.1994	19.12.1994
<i>Договір про співробітництво Міністерства статистики України та Центральним статистичним управлінням Республіки Польща</i>	Економіка та торгівля	Київ	22.02.1994	22.02.1994
<i>Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польща про збереження місць і поховання жертв війни та політичних репресій</i>	Соціальна політика	Варшава	21.03.1994	29.08.1994
<i>Угода (у формі обміну нотами) про утворення та відкриття нового залізничного пункту пропуску «Хирів – Кросценко» для пасажирського руху</i>	Транспорт	обмін нотами	14.05.1994(нота української сторони) 27.05.1994(нота польської сторони)	27.05.1994
<i>Угода про співробітництво між Міністерством у справах будівництва і архітектури України та Міністерством територіального планування і будівництва Республіки Польща</i>	Наука та технології	Київ	19.05.1994	19.05.1994
<i>Угода між Міністерством сільського господарства і продовольства України і Міністерством сільського господарства і продовольства Республіки Польща про співробітництво в галузі карантину і захисту рослин</i>	Сільське господарство	Варшава	29.09.1994	29.12.1994
<i>Угода про співробітництво в галузі охорони промислової власності між Державним патентним відомством України та Патентним відомством Республіки Польща</i>	Наука та технології	Київ	29.03.1995	29.03.1995
<i>Угода (у формі обміну нотами) між Урядом України та Урядом Республіки Польща про утворення та відкриття залізничного пункту пропуску «Рава-Руська – Верхрата»</i>	Транспорт	обмін нотами	14.05.1995	18.05.1995
<i>Угода (у формі обміну нотами) між Урядом України та Урядом Республіки Польща про відкриття пункту пропуску «Зосін-Устилуг» для пасажирського руху</i>	Транспорт	обмін нотами	29.09.1995	10.10.1995
<i>Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польща про співробітництво і взаємодопомогу у митних справах</i>	Економіка та торгівля	Варшава	18.12.1995	22.04.1996

<i>Угода (у формі обміну нотами) між Урядом України та Урядом Республіки Польща про утворення і відкриття залізничного пункту пропуску «Рава-Руська – Хребенне»</i>	Транспорт	обмін нотами	07.09.1995	25.01.1996
<i>Угода про співробітництво між Міністерством промисловості України та Міністерством промисловості і торгівлі Республіки Польща</i>	Економіка та торгівля	Варшава	25.06.1996	25.06.1996
<i>Угода між Міністерством машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії України та Міністерством промисловості і торгівлі Республіки Польща про співробітництво в галузі машинобудування</i>	Економіка та торгівля	Варшава	25.06.1996	25.06.1996
<i>Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польща про співробітництво у справі охорони та повернення втрачених і незаконно переміщених під час другої світової війни культурних цінностей</i>	Соціальна політика	Варшава	25.06.1996	25.06.1996
<i>Угода між Державним комітетом України у справах містобудування і архітектури та Міністерством територіального планування і будівництва Республіки Польща про утворення українсько-польської комісії з територіального планування</i>	Наука та технології	Варшава	25.06.1996	25.06.1996
<i>Угода між Державним митним комітетом України та Головою Головного митного управління Республіки Польща про зв'язок у сфері взаємодопомоги</i>	Економіка та торгівля	Ялта	03.08.1996	03.08.1996
<i>Протокол про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України та Головною комендатурою поліції Республіки Польща у сфері боротьби зі злочинністю</i>	Безпека	Бистре	13.09.1996	10.10.1996
<i>Угода між Державним комітетом України з фізичної культури і спорту та Державною адміністрацією у справах фізичної культури і туризму Республіки Польща про співробітництво та обміни в галузі фізичної культури і спорту</i>	Соціальна політика	Київ	10.10.1996	10.10.1996
<i>Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польща про взаємні поставки озброєння, військової техніки та надання послуг у військово-технічній галузі</i>	Безпека	Київ	10.10.1996	28.01.1999

<i>Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польща про співробітництво в галузі водного господарства на прикордонних водах</i>	Сільське господарство	Київ	10.10.1996	06.01.1999
<i>Виконавчий протокол про науково-технічне співробітництво до Угоди між Міністерством оборони України і Міністерством національної оборони Республіки Польща про співробітництво у військовій галузі</i>	Безпека	Варшава	24.10.1996	24.10.1996
<i>Угода між Державним комітетом у справах охорони державного кордону України, Державною митною службою України і Прикордонною вартою Республіки Польща, Головним митним управлінням Республіки Польща про тимчасове співробітництво при проведенні контролю осіб, транспортних засобів та товарів, які перетинають українсько-польський державний кордон у пункті пропуску “Устилуг - Зосін”</i>	Міграція	Варшава	17.03.1997	31.03.1997
<i>Угода між Державним комітетом України з медичної та мікробіологічної промисловості та Міністерством охорони здоров'я і соціального забезпечення Республіки Польща про співробітництво в галузі фармацевції та медичного устаткування</i>	Медицина	Варшава	18.03.1997	18.03.1997
<i>Угода між Міністерством фінансів України і Міністерством фінансів Республіки Польща про співробітництво</i>	Економіка та торгівля	Київ	20.05.1997	20.05.1997
<i>Угода між Міністерством вугільної промисловості України та Міністерством економіки Республіки Польща про співробітництво в галузі вугільної промисловості</i>	Економіка та торгівля	Київ	20.05.1997	20.05.1997
<i>Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польща про співробітництво в галузі культури, науки і освіти</i>	Соціальна політика	Київ	20.05.1997	22.11.1999
<i>Угода про співробітництво між Антимонопольним комітетом України і Президентом Відомства з питань конкуренції та захисту прав споживачів Республіки Польща</i>	Соціальна політика	Варшава	05.06.1997	05.06.1997

<i>Угода (у формі обміну нотами) між Урядом України та Урядом Республіки Польща про утворення автомобільного пункту пропуску «Кросценко – Смільниця» для легкових автомобілів, мікроавтобусів та вантажних автомобілів із загальною масою 3,5 тон без огляду на їх державну належність</i>	Транспорт	обмін нотами	15.05.1997	25.09.1997
<i>Угода між Державною комісією України по випробуванню та охороні сортів рослин та Центром по випробуванню сортів сільськогосподарських культур Польщі про співробітництво в галузі випробування і охорони сортів рослин</i>	Сільське господарство	Слупя Велька	05.01.1998	05.01.1998
<i>Угода між Генеральною прокуратурою України і Міністерством юстиції Республіки Польща на виконання статті 3 Договору між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах від 24 травня 1993 року</i>	Безпека	Варшава	10.11.1998	10.11.1998
<i>Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Польща про співробітництво в сфері боротьби з організованою злочинністю</i>	Безпека	Київ	03.03.1999	24.08.2003
<i>Меморандум про наміри правового співробітництва між Міністерством юстиції України, Міністерством юстиції Естонської Республіки, Міністерством юстиції Латвійської Республіки, Міністерством юстиції Литовської Республіки та Міністерством справедливості Республіки Польща</i>	Безпека	Київ	01.09.1999	01.09.1999
<i>Меморандум про створення українсько-польського транспортного коридору Балтійське море - Чорне море (Гдиня/Гданськ - Одеса/Іллічівськ)</i>	Транспорт	Варшава	15.12.1999	15.12.1999
<i>Технічна угода між Міністерством оборони України та Міністерством Національної оборони Республіки Польща щодо участі національних контингентів у міжнародній миротворчій операції на території Косово (Союзна Республіка Югославія) у складі українсько-польського батальйону</i>	Безпека	Яворів	07.06.2000	07.06.2000

<i>Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством транспорту України та Департаментом морського та річкового транспорту Міністерства інфраструктури Польщі про визнання дипломів (сертифікатів) моряків відповідно до правила I\10 конвенції ПДНВ 1978 р. зі змінами 1995 р.</i>	Транспорт	Київ	06.03.2001	06.03.2001
<i>Робоча угода між Державною податковою адміністрацією України та Міністерством фінансів Уряду Республіки Польща «Про взаємний обмін інформацією»</i>	Економіка та торгівля	Львів	16.05.2001	29.12.2001
<i>Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Польща про співробітництво під час здійснення контролю осіб, товарів і транспортних засобів, які перетинають українсько-польський державний кордон</i>	Міграція	Київ	25.06.2001	29.12.2002
<i>Угода про співробітництво між Міністерством освіти і науки України та Міністром національної освіти Республіки Польща</i>	Наука та технології	Гурув-Лавецькі	02.07.2001	02.07.2001
<i>Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Польща про співробітництво та взаємну допомогу в галузі попередження катастроф, стихійних лих, інших надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків</i>	Охорона навколишнього середовища	Варшава	19.07.2002	16.01.2003
<i>Угода у формі обміну нотами між урядом України та Урядом Республіки Польща про відкриття пункту пропуску Кросценко – Смільниця для цілодобового міжнародного автомобільного руху легкових автомобілів, мікроавтобусів та вантажних автомобілів з масою 3,5 тон.</i>	Транспорт	обмін нотами	05.11.2002 (нота польської сторони) 20.11.2002 (нота української сторони)	20.11.2002
<i>Угода між Державною митною службою України та Міністерством фінансів Республіки Польща щодо обміну інформацією про товари і транспортні засоби, які перетинають українсько-польський державний кордон</i>	Міграція	Варшава	06.06.2003	06.06.2003
<i>Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про умови поїздок громадян</i>	Міграція	Київ	30.07.2003	09.10.2003

<i>Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща щодо використання потужностей системи транспортування вуглеводнів “Одеса-Броди” та її інтеграції з польськими потужностями</i>	Економіка та торгівля	Брюссель	26.11.2003	16.02.2004
<i>Угода у формі обміну нотами між Кабінетом Міністрів України та Урядом РП про визначення пунктів пропуску в яких здійснюватиметься спільний контроль (Зосін – Устилуг, Кросценко - Смільниця)</i>	Міграція	обмін нотами	31.10.2003 (нота польської сторони) 23.02.2004 (нота української сторони)	04.03.2004
<i>Протокол між Державною митною службою України та Міністром Фінансів Республіки Польща про засвідчення документів при перевезенні товарів автомобільним транспортом в пунктах пропуску для автомобільного сполучення</i>	Міграція	Варшава	14.04.2004	14.04.2004
<i>Меморандум про взаєморозуміння між Державним департаментом фінансового моніторингу, що діє у складі Міністерства фінансів України, та Генеральним інспекторатом фінансово інформації Міністерства фінансів Республіки Польща щодо співробітництва в сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванням тероризму</i>	Економіка та торгівля	Київ	14.04.2004	14.04.2004
<i>Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про додаткові заходи зміцнення довіри та безпеки</i>	Безпека	Варшава	16.04.2004	30.11.2004
<i>Меморандум про взаєморозуміння та співробітництво між Державним комітетом України з питань регуляторної політики та підприємництва та Польським агентством з питань розвитку підприємництва</i>	Економіка та торгівля	Ялта	25.06.2004	26.07.2004
<i>Протокол між Адміністрацією Державної прикордонної служби України і Головним Комендантом Прикордонної варті Республіки Польща про умови створення і функціонування консультаційних пунктів</i>	Міграція	Варшава	22.09.2004	22.09.2004
<i>Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про співробітництво у сфері телекомунікацій і поштового зв'язку</i>	Наука та технології	Київ	04.03.2005	28.03.2007

<i>Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про економічне співробітництво</i>	Економіка та торгівля	Київ	04.03.2005	04.05.2006
<i>Робоча Угода між Державною податковою адміністрацією України та Міністром фінансів Республіки Польща про співробітництво в галузі обміну інформацією, отриманою під час проведення оперативно-розшукових дій</i>	Безпека	Львів	29.03.2005	29.03.2005
<i>Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про академічне взаємовизнання документів про освіту та рівноцінність ступенів</i>	Наука та технології	Варшава	11.04.2005	31.05.2006
<i>Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про співробітництво у сфері інформатизації</i>	Наука та технології	Варшава	11.04.2005	13.08.2007
<i>Протокол про прикордонний знак «Кременець», встановлений на стику державних кордонів України, Республіки Польща і Словацької Республіки</i>	Безпека	Чісна	14.04.2005	09.08.2005
<i>Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про співробітництво в галузі туризму</i>	Соціальна політика	Гдиня	30.06.2005	17.07.2006
<i>Угода про співробітництво у сфері розвитку державної служби і адміністративної реформи між Головним управлінням державної служби України та Головою цивільної служби Республіки Польща</i>	Дипломатія	Варшава	11.07.2005	11.07.2005
<i>Угода (у формі обміну нотами) між Кабінетом Міністрів України та Урядом РП про створення на українсько-польському державному кордоні міжнародного автомобільного пункту пропуску „Будомєж–Грушів”</i>	Транспорт	обмін нотами	15.08.2005	24.08.2005
<i>Угода (у формі обміну нотами) між Кабінетом Міністрів України та Урядом РП про створення на українсько-польському державному кордоні міжнародного автомобільного пункту пропуску „Угринів–Долгобичув”</i>	Транспорт	обмін нотами	15.08.2005	24.08.2005
<i>Угода (у формі обміну нотами) між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про розширення прикордонного руху а автомобільному пункті пропуску „Смільниця – Кросценко”</i>	Транспорт	обмін нотами	10.01.2006	11.01.2006

<i>Угода (у формі обміну нотами) між Урядом Республіки Польща і Кабінетом Міністрів України щодо розширення руху в залізничному пункті пропуску через державний кордон «Кросценко – Хирів» на міжнародний пасажирський рух</i>	Транспорт	обмін нотами	10.06.2005 (нота польської сторони) 30.01.2006 (нота української сторони)	01.02.2006
<i>Додатковий протокол між Адміністрацією Державної прикордонної служби України і Головним Комендантом Прикордонної варті Республіки Польща про внесення змін і доповнень до Протоколу між Адміністрацією Державної прикордонної служби України і Головним Комендантом Прикордонної варті Республіки Польща про напрями взаємодії оперативних органів Державної прикордонної служби України і Прикордонної варті Республіки Польща</i>	Міграція	Львів	16.02.2007	16.02.2007
<i>Виконавчий протокол між Міністерством внутрішніх справ України та Головним комендантом поліції Республіки Польща про виконання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про співробітництво в сфері боротьби з організованою злочинністю</i>	Безпека	Київ	01.03.2007	01.03.2007
<i>Протокол між Адміністрацією Державної прикордонної служби України і Головним комендантом Прикордонної варті Республіки Польща про співробітництво навчальних закладів</i>	Дипломатія	Краків	22.11.2007	22.11.2007
<i>Протокол між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про внесення змін до Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про умови поїздок громадян, підписаної у м.Київ 30 липня 2003 року</i>	Міграція	Варшава	30.11.2007	15.05.2008
<i>Угода (у формі обміну нотами) між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про запровадження на території Республіки Польща спільного контролю у пункті пропуску для залізничного сполучення «Кросценко Хирів»</i>	Транспорт	обмін нотами	14.01.2008	05.02.2008
<i>Угода між Міністерством охорони здоров'я України та Міністром здоров'я Республіки Польща про співробітництво в галузі охорони здоров'я</i>	Медицина	Варшава	14.03.2008	14.03.2008

<i>Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про правила місцевого прикордонного руху</i>	Міграція	Київ	28.03.2008	01.07.2009
<i>Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про співробітництво під час організації фінального турніру Чемпіонату Європи з футболу УЄФА Євро 2012</i>	Соціальна політика	Київ	28.03.2008	13.08.2008
<i>Угода про співробітництво у сфері розвитку державної служби і адміністративної реформи між Головним управлінням державної служби України та Канцелярією Голови Ради Міністрів Республіки Польща</i>	Дипломатія	Київ	28.03.2008	27.04.2008
<i>Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про співробітництво в галузі інформації</i>	Наука та технології	Київ	19.09.2008	30.12.2008
<i>Угода про співробітництво між Державним комітетом архівів України і Генеральною Дирекцією державних архівів Республіки Польща в галузі архівної справи</i>	Дипломатія	Варшава	17.10.2008	17.10.2008
<i>Протокол між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про внесення змін до Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про правила місцевого прикордонного руху, підписаної 28 березня 2008 року в м.Київ</i>	Міграція	Варшава	22.12.2008	01.07.2009
<i>Протокол між Адміністрацією Державної прикордонної служби України та Головним Комендантом Прикордонної варті Республіки Польща про обмін статистичною та аналітичною інформацією</i>	Безпека	Ялта	16.06.2009	16.06.2009
<i>Протокол між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про внесення змін до Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про співробітництво під час організації фінального турніру Чемпіонату Європи з футболу УЄФА Євро 2012 від 28 березня 2008 року</i>	Соціальна політика	Київ	10.07.2009	23.04.2010
<i>Угода між Службою безпеки України та Агентством внутрішньої безпеки Республіки Польща про співпрацю</i>	Безпека	Львів	02.09.2009	02.09.2009

<i>Виконавчий протокол між Міністерством внутрішніх справ України та Головним комендантом поліції Республіки Польща про виконання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про співробітництво у сфері боротьби з організованою злочинністю</i>	Безпека	Варшава	01.10.2009	01.10.2009
<i>Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Польща про внесення змін до Угоди між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Польща про співробітництво під час здійснення контролю осіб, товарів і транспортних засобів, які перетинають українсько-польський державний кордон, підписаної в м.Київ 25 червня 2001 року</i>	Міграція	Варшава	25.11.2009	08.04.2011
<i>Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Польща про навчання громадян України в Європейському колегіумі в Натоліні</i>	Наука та технології	Варшава	25.11.2009	29.12.2009
<i>Протокол між Адміністрацією Державної прикордонної служби України та Головним Комендантом Прикордонної варті Республіки Польща про спільне патрулювання</i>	Безпека	Львів	08.12.2010	22.12.2010
<i>Меморандум про співробітництво між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Республіки Польща на 2011-2012 роки</i>	Безпека	Варшава	10.01.2011	10.01.2011
<i>Угода між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Республіки Польща на виконання пункту 3 статті 3 Договору між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах</i>	Безпека	Варшава	10.01.2011	09.02.2011
<i>Угода між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Республіки Польща про застосування двомовних бланків клопотань про надання правової допомоги у цивільних справах</i>	Безпека	Варшава	10.01.2011	08.02.2011

<i>Меморандум між Міністерством аграрної політики та продовольства України і Міністерством сільського господарства та розвитку села Республіки Польща щодо підтримки з боку Міністерства сільського господарства і розвитку села Республіки Польща дій України у сфері адаптації аграрного сектору та сільських територій до стандартів ЄС</i>	Сільське господарство	Варшава	07.12.2011	07.12.2011
<i>Угода між Україною та Республікою Польща про соціальне забезпечення</i>	Соціальна політика	Київ	18.05.2012	01.01.2014
<i>Адміністративний договір про її застосування Угода між Україною та Республікою Польща про соціальне забезпечення</i>	Соціальна політика	Київ	18.05.2012	01.01.2014
<i>Угода між Міністерством аграрної політики і продовольства України та Міністерством сільського господарства і розвитку села Республіки Польща щодо виконання програми боротьби зі сказом на території України</i>	Медицина	Київ	13.06.2012	13.06.2012
<i>Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про скасування оплати за оформлення національних віз</i>	Міграція	Перемишль	06.06.2012	15.09.2012
<i>Протокол між Адміністрацією Державної прикордонної служби України і Головним Комендантом Прикордонної варті Республіки Польща про умови функціонування консульських пунктів</i>	Міграція	Варшава	14.06.2012	14.06.2012
<i>Угода (у формі обміну нотами) між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про створення на українсько-польському державному кордоні міжнародного пункту пропуску для автомобільного сполучення «Нижанковичі-Мальховичі»</i>	Транспорт	обмін нотами	22.03.2007(нота польської сторони) 19.09.2012(нота української сторони)	19.09.2012
<i>Угода між Урядами України, Білорусії та Польщі про створення транскордонного біосферного резервату «Західне Полісся»</i>	Охорона навколишнього середовища	Київ	28.10.2012	17.11.2012
<i>Двостороння угода між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Республіки Польща про кодифікацію</i>	Безпека	Одеса	07.12.2012	07.12.2012

<i>Угода (у формі обміну нотами) між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про взаємне працевлаштування членів сімей працівників закордонних дипломатичних установ</i>	Дипломатія	Варшава	27.02.2013	17.06.2015
<i>Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про повітряне перевезення</i>	Транспорт	Київ	12.03.2013	28.07.2016
<i>Угода між Кабінетом Міністрів України, Урядом Республіки Білорусь і Урядом Республіки Польща про точку стику державних кордонів України, Республіки Білорусь і Республіки Польща</i>	Безпека	Луцьк	14.03.2013	08.04.2015
<i>Угода (у формі обміну нотами) між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про відкриття на українсько-польському державному кордоні міжнародного пункту пропуску для автомобільного сполучення «Грушів-Будомєж»</i>	Транспорт	обмін нотами	27.12.2013 (нота польської сторони) 12.12.2014 (нота української сторони)	17.12.2014
<i>Угода (у формі обміну нотами) між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про відкриття на українсько-польському державному кордоні міжнародного пункту пропуску для автомобільного сполучення «Угринів - Долгобичув» та визначення виду руху</i>	Транспорт	обмін нотами	12.09.2014 (нота польської сторони) 05.06.2015 (нота української сторони)	25.06.2015
<i>Протокол між Адміністрацією Державної прикордонної служби України та Головним Комендантом Прикордонної варті Республіки Польща про внесення змін до Протоколу між Адміністрацією Державної прикордонної служби України та Головним Комендантом Прикордонної варті Республіки Польща про спільне патрулювання</i>	Безпека	Варшава	15.09.2014	09.10.2014
<i>Угода між Урядом Литовської Республіки, Урядом Республіки Польща та Кабінетом Міністрів України стосовно створення спільної військової частини</i>	Безпека	Варшава	19.09.2014	04.02.2015
<i>Другий протокол між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про внесення змін до Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про правила місцевого прикордонного руху,</i>	Міграція	Варшава	17.12.2014	22.01.2016

<i>підписаної 28 березня 2008 року в м.Київ</i>				
<i>Протокол про внесення змін до Угоди між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Польща про навчання громадян України в Європейському колегіумі в Натоліні від 25 листопада 2009 року</i>	Наука та технології	Варшава	17.12.2014	17.12.2014
<i>Угода між Міністерством освіти і науки України та Міністерством національної освіти Республіки Польща про співробітництво в галузі освіти</i>	Наука та технології	Київ	19.01.2015	19.01.2015
<i>Меморандум про взаєморозуміння між Державним космічним агентством України та Польським космічним агентством у сфері дослідження та використання космічного простору в мирних цілях</i>	Наука та технології	Варшава	20.04.2015	20.04.2015
<i>Технічна угода між Міністерством охорони краю Литовської Республіки, Міністерством національної оборони Республіки Польща та Міністерством оборони України щодо детальних аспектів функціонування спільної військової частини та її командування</i>	Безпека	Львів	24.07.2015	24.07.2015
<i>Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом</i>	Безпека	Варшава	27.08.2015	01.01.2017
<i>Договір між Урядом України та Урядом Республіки Польща про надання кредиту на умовах пов'язаної допомоги</i>	Економіка та торгівля	Варшава	09.09.2015	03.02.2016
<i>Договір між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про Українсько-Польську Раду обміну молоддю</i>	Соціальна політика	Варшава	09.09.2015	29.12.2015
<i>Угода між Національним банком України та Національним банком Республіки Польща про відкриття своп-лінії для валютної пари злотий/гривня</i>	Економіка та торгівля	Варшава	22.12.2015	22.12.2015

<i>Протокол між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про внесення змін до Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Польща про взаємні поставки озброєння, військової техніки та надання послуг у військово-технічній галузі, підписаної 10 жовтня 1996 року в м.Київ</i>	Безпека	Варшава	09.07.2016	25.04.2017
<i>Генеральна угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про співробітництво у сфері оборони</i>	Безпека	Варшава	02.12.2016	17.11.2018
<i>Технічна угода між Міністерством оборони України та Міністерством Національної оборони Республіки Польща щодо реалізації заходів військової підготовки Збройних Сил України</i>	Безпека	Варшава	02.02.2017	02.02.2017
<i>Імплементаційний протокол між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про виконання Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про реадмісію осіб, вчиненої 18 червня 2007 року в м.Люксембург</i>	Дипломатія	Варшава	24.04.2017	02.11.2018
<i>Угода між Урядом Литовської Республіки, Урядом Республіки Польща та Кабінетом Міністрів України про внесення змін до Угоди між Урядом Литовської Республіки, Урядом Республіки Польща та Кабінетом Міністрів України стосовно створення спільної військової частини</i>	Безпека	Люблін	05.10.2017	07.02.2019
<i>Угода про співробітництво між Національним антикорупційним бюро України та Центральним антикорупційним бюро Республіки Польща</i>	Дипломатія	Львів	06.10.2017	06.10.2017
<i>Протокол між Адміністрацією Державної прикордонної служби України та Головним Комендантом Прикордонної варті Республіки Польща про порядок та обсяг співробітництва у сфері боротьби з організованою злочинністю</i>	Безпека	Київ	19.04.2018	19.04.2018
<i>Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про утримання прикордонних дорожніх мостових об'єктів на українсько-польському державному кордоні</i>	Транспорт	Варшава	22.06.2018	16.02.2021

<i>Меморандум про взаєморозуміння у сфері промислової політики між Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Патентним відомством Республіки Польща</i>	Економіка та торгівля	Женева	26.09.2018	26.09.2018
<i>Протокол про внесення змін до Договору між Урядом України та Урядом Республіки Польща про внесення змін до Договору між Урядом України та Урядом Республіки Польща про надання кредиту на умовах пов'язаної допомоги від 09 вересня 2015 року</i>	Економіка та торгівля	Варшава	03.12.2018	15.03.2019
<i>Угода між Міністерством аграрної політики та продовольства України та Міністерством сільського господарства і розвитку села Республіки Польща щодо виконання програми боротьби зі сказом на території України</i>	Медицина	Варшава	18.03.2019	18.03.2019
<i>Угода між Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України та Міністерством сільського господарства та розвитку села Республіки Польща щодо виконання програми боротьби зі сказом на території України у 2019-2021 роках</i>	Медицина	Київ	08.04.2020	08.04.2020
<i>Договір щодо нерозголошення потенційним покупцем конфіденційної інформації про об'єкти приватизації між Фондом державного майна України та польською державною нафтогазовою компанією (Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.)</i>	Дипломатія	Одеса	13.10.2020	13.10.2020
<i>Протокол між Урядом України та Урядом Республіки Польща про внесення змін до Договору між Урядом України та Урядом Республіки Польща про надання кредиту на умовах пов'язаної допомоги, учиненого у м.Варшава 9 вересня 2015 року, із змінами, внесеними Протоколом, учиненим в м.Варшава 3 грудня 2018 року (.pdf, 126.17 Кб)</i>	Економіка та торгівля	Варшава	15.09.2021	15.09.2021
<i>Меморандум між Україною та Республікою Польща про поглиблення співробітництва у залізничній сфері (.pdf, 462.13 Кб)</i>	Дипломатія	Краків	23.04.2022	23.04.2022

**Динаміка кредитних рейтингів України (боргових зобов'язань)
(2004 - 2022 рр.) [64]**

Рейтингове агентство	Рейтинг боргових зобов'язань в іноземній валюті				Рейтинг боргових зобов'язань в національній валюті				Рейтинг країни за національною шкалою	Прогноз	Дата присвоєння / підтвердження рейтингу
	Довгострокові зобов'язання		Короткострокові і зобов'язання		Довгострокові зобов'язання		Короткострокові і зобов'язання				
“Standard and Poor's” (S&P)	B +	↑	B		B +	↑	B			Стабільний	20 липня 2004 р.
									uaAA		14 квітня 2005 р.
	BB-	↑	B		BB		B		uaAA	Стабільний	11 травня 2005р.
	BB-		B		BB		B			Стабільний	3 жовтня 2005 р.
	BB-		B		BB		B			Стабільний	30 серпня 2006 р.
	BB-		B		BB		B			Негативний	↓ 05 квітня 2007 р.
	BB-		B		BB		B		uaAA	Негативний	2 серпня 2007 р.
	B +	↓	B		BB-	↓	B			Стабільний	↑ 12 червня 2008 р.
	B +		B		BB-		B		uaAA	CreditWatch*	15 жовтня 2008 р.
	B	↓	B		B +	↓	B		uaA+	↓ Негативний	24 жовтня 2008 р.
	B		B		B +		B			CreditWatch	16 лютого 2009 р.
	CCC+	↓	C	↓	B-	↓	C	↓	uaBBB	Негативний	25 лютого 2009 р.
	CCC+		C		B-		C			Позитивний	↑ 31 липня 2009 р.
	CCC+		C		B-		C		uaBBB	Стабільний	↓ 30 жовтня 2009 р.
	B-	↑	C		B	↑	B	↑		Позитивний	↑ 11 березня 2010 р.
									uaA	↑	17 березня 2010р.
	B	↑	B	↑	B+	↑	B		uaA+	↑ Стабільний	↑ 17 травня 2010 р.
	B		B		B+		B		uaA+	CreditWatch	22 липня 2010 р.
	B+	↑	B		BB-	↑	B		uaAA-	↑ Стабільний	29 липня 2010 р.
	B+		B		B+	↓	B		uaAA-	Стабільний	13 вересня 2011 р.
	B+		B		B+		B		uaA+	↓ Негативний	↓ 15 березня 2012 р.
	B	↓	B		B	↓	B		uaA-	↓ Негативний	7 грудня 2012 р.
	B		B		B		B		uaA-	Негативний	16 травня 2013 р.
	B-	↓	B		B-	↓	B		uaBBB-	↓ Негативний	1 листопада 2013 р.
	B-		B		B-		B		uaBBB-	Стабільний	↑ 26 грудня 2013 р.
	CCC+	↓	C	↓	B-		B		uaBB+	↓ Негативний	28 січня 2014 р.
	CCC	↓	C		B-		B		uaBB+	Негативний	21 лютого 2014 р.
	CCC		C		B-		B		uaBB+	Стабільний	↑ 11 липня 2014 р.

	CCC-	↓	C		CCC+	↓	C	↓	uaB+	↓	Негативний	↓	19 грудня 2014 р.
	CC	↓	C		CCC+		C		uaB+		Негативний		10 квітня 2015 р.
	CC		C		CCC+		C		uaB+		Негативний		28 серпня 2015 р.
	SD	↓	SD	↓	CCC+		C		uaB+				25 вересня 2015 р.
	B-/D	↑	B	↑	B-	↑	B	↑	uaB+		Стабільний	↑	19 жовтня 2015 р.
	B-/D		B		B-		B		uaBBB-	↑	Стабільний		11 грудня 2015 р.
	B-		B		B-		B		uaBBB-		Стабільний		10 червня 2016 р.
	B-		B		B-		B		uaBBB-		Стабільний		9 грудня 2016 р.
	B-		B		B-		B		uaBBB-		Стабільний		12 травня 2017 р.
	B-		B		B-		B		uaBBB-		Стабільний		10 листопада 2017 р.
	B-		B		B-		B		uaBBB-		Стабільний		20 квітня 2018 р.
									uaBBB	↑			27 червня 2018 р.
	B-		B		B-		B		uaBBB		Стабільний		19 жовтня 2018 р.
	B-		B		B-		B		uaBBB		Стабільний		12 квітня 2019 р.
	B	↑	B		B	↑	B		uaA	↑	Стабільний		27 вересня 2019 р.
	B		B		B		B		uaA		Стабільний		13 березня 2020 р.
	B		B		B		B		uaA		Стабільний		11 вересня 2020 р.
	B		B		B		B		uaA		Стабільний		12 березня 2021 р.
	B		B		B		B		uaA		Стабільний		10 вересня 2021 р.
	B-	↓	B		B-	↓	B		uaBBB-	↓	Перегляд з можливим зниженням	↓	25 лютого 2022 р.
	B-		B		B-		B		uaBBB-		Перегляд з можливим зниженням		11 березня 2022 р.
	CCC+	↓	C	↓	B-		B		uaBBB-		Негативний	↓	27 травня 2022 р.
	CC	↓	C		B-		B		uaBBB-		Негативний		29 липня 2022 р.
	SD	↓	SD	↓	CCC+	↓	C	↓	uaBB-	↓			12 серпня 2022 р.
	CCC+	↑	C	↑	CCC+		C		uaBB	↑	Стабільний	↑	19 серпня 2022 р.

Рейтингове агентство	Рейтинг боргових зобов'язань в іноземній валюті				Рейтинг боргових зобов'язань в національній валюті				Рейтинг країни за національною шкалою	Прогноз	Дата присвоєння / підтвердження рейтингу	
	Довгострокові зобов'язання		Короткострокові зобов'язання		Довгострокові зобов'язання		Короткострокові зобов'язання					
Fitch Ratings”	BB-	↑	B		BB-	↑	-			Стабільний		21 січня 2005 р.
	BB-		B		BB-		-			Позитивний	↑	8 червня 2005 р.

(Fitch)	BB-		B		BB-		-			Стабільний	↓	12 січня 2006 р.	
									AA+(ukr)	Стабільний		26 червня 2006 р.	
	BB-		B		BB-		-			Позитивний	↑	25 жовтня 2006 р.	
	BB-		B		BB-		-			Позитивний		18 березня 2008 р.	
	BB-		B		BB-		-			Стабільний	↓	14 травня 2008 р.	
	BB-		B		BB-		-			Негативний	↓	25 вересня 2008 р.	
	B +	↓	B		B +	↓	-			Негативний		17 жовтня 2008 р.	
	B	↓	B		B	↓	-			Негативний		12 лютого 2009 р.	
									AA(ukr)	↓	Стабільний		13 лютого 2009 р.
	B		B		B		-			Негативний		14 жовтня 2009 р.	
	B-	↓	B		B-	↓	-			Негативний		12 листопада 2009 р.	
									AA-(ukr)		Стабільний		13 листопада 2009 р.
	B-		B		B-		-			Стабільний	↑	17 березня 2010 р.	
	B	↑	B		B	↑	-			Стабільний		06 липня 2010 р.	
									AA(ukr)	↑	Стабільний		07 липня 2010 р.
	B		B		B		-			Стабільний		15 вересня 2010 р.	
	B		B		B		-			Позитивний	↑	21 липня 2011 р.	
									***				2 вересня 2011 р.
	B		B		B		-			Стабільний	↓	19 жовтня 2011 р.	
	B		B		B		-			Стабільний		10 липня 2012 р.	
	B		B		B		-			Негативний	↓	28 червня 2013 р.	
	B-	↓	B		B-	↓	-			Негативний		8 листопада 2013 р.	
	CCC	↓	C	↓	B-		-			Негативний		7 лютого 2014 р.	
	CCC		C		B-		-			Негативний		28 лютого 2014 р.	
	CCC		C		CCC	↓	-					22 серпня 2014 р.	
	CC	↓	C		CCC		-					13 лютого 2015 р.	
	CC		C		CCC		-					7 серпня 2015 р.	
	C	↓	C		CCC							27 серпня 2015 р.	
	RD	↓	RD	↓	CCC							6 жовтня 2015 р.	
	CCC	↑	C	↑	CCC							18 листопада 2015 р.	
	CCC		C		CCC							13 травня 2016 р.	
			C		CCC		C					22 липня 2016 р.	
	B-	↑	B	↑	B-	↑	B	↑		Стабільний	↑	11 листопада 2016 р.	
	B-		B		B-		B			Стабільний		28 квітня 2017 р.	
	B-		B		B-		B			Стабільний		27 жовтня 2017 р.	
	B-		B		B-		B			Стабільний		27 квітня 2018 р.	

	B-		B		B-		B		Стабільний		26 жовтня 2018 р.
	B-		B		B-		B		Стабільний		8 березня 2019 р.
	B	↑	B		B	↑	B		Позитивний	↑	6 вересня 2019 р.
	B		B		B		B		Позитивний		6 березня 2020 р.
	B		B		B		B		Стабільний	↓	22 квітня 2020 р.
	B		B		B		B		Стабільний		4 вересня 2020 р.
	B		B		B		B		Стабільний		26 лютого 2021 р.
	B		B		B		B		Позитивний	↑	6 серпня 2021 р.
	B		B		B		B		Стабільний	↓	4 лютого 2022 р.
	CCC	↓	C	↓	CCC	↓	C	↓			25 лютого 2022 р.
	C	↓	C		CCC-	↓	C				22 липня 2022 р.
	RD	↓	C		CCC-		C				12 серпня 2022 р.
	CC	↑	C		CCC-		C				17 серпня 2022 р.

Рейтингове агентство	Рейтинг боргових зобов'язань в іноземній валюті				Рейтинг боргових зобов'язань в національній валюті				Рейтинг країни за національною шкалою	Прогноз	Дата присвоєння / підтвердження рейтингу	
	Довгострокові зобов'язання		Короткостроков і зобов'язання		Довгострокові зобов'язання		Короткостроков і зобов'язання					
“Rating and Investment Information, Inc.” (R&I)	BB-	↑	-		-		-			Стабільний		26 січня 2005р.
	BB-		-		-		-			Стабільний		22 грудня 2005 р.
	BB	↑	-		-		-			Стабільний		16 січня 2007 р.
	BB		-		-		-			Позитивний	↑	15 лютого 2008 р.
	BB		-		-		-			CreditWatch		14 жовтня 2008 р.
	BB-	↓	-		-		-			CreditWatch		30 жовтня 2008 р.
	BB-		-		-		-			Негативний		25 листопада 2008 р.
	B+	↓	-		-		-			Негативний		28 грудня 2009 р.
	B+		-		-		-			Стабільний	↑	05 серпня 2010 р.
	B+		-		-		-			Стабільний		31 березня 2011 р.
	B+		-		-		-			Стабільний		15 серпня 2012 р.
	B+		-		-		-			Негативний	↓	20 травня 2013 р.
	B-	↓	-		-		-			Перегляд з можливим зниженням	↓	24 лютого 2014 р.
	CCC	↓	-		-		-			Негативний	↓	1 травня 2014 р.
	CC	↓	-		-		-			Перегляд з можливим зниженням		8 квітня 2015 р.

CCC-	↑	-	-	-	-	Стабільний	↑	14 січня 2016 р.
CCC****	↑	-	-	-	-	Стабільний		24 квітня 2017 р.
CCC+	↑					Стабільний		21 травня 2018 р.
B	↑					Стабільний		09 серпня 2019 р.
B+	↑					Стабільний		03 вересня 2020 р.
B+						Стабільний		27 вересня 2021 р.
B-	↓					Перегляд з можливим зниженням	↓	28 лютого 2022 р.
CCC	↓					Перегляд з можливим зниженням		27 липня 2022 р.

Рейтингове агентство	Рейтинг боргових зобов'язань в іноземній валюті				Рейтинг боргових зобов'язань в національній валюті				Рейтинг країни за національною шкалою	Прогноз	Дата присвоєння / підтвердження рейтингу	
	Довгострокові зобов'язання		Короткострокові зобов'язання		Довгострокові зобов'язання		Короткострокові зобов'язання					
“Moody's Investors Service” (Moody’s)	B1	-	-		B1		-			Позитивний	↑	8 вересня 2004 р.
	B1		-		B1		-			Той, що розвивається**		1 грудня 2004 р.
	B1		-		B1		-			Стабільний	↑	24 травня 2006 р.
	B1		-		B1		-			Позитивний	↑	10 листопада 2006 р.
	B1		-		B1		-			Позитивний		8 серпня 2008 р.
	B1		-		B1		-			Стабільний	↑	20 жовтня 2008 р.
	B1		-		B1		-			CreditWatch		24 лютого 2009 р.
	B2	↓	-		B2	↓	-			Негативний		12 травня 2009 р.
	B2		-		B2		-			Стабільний	↑	11 жовтня 2010 р.
	B2		-		B2		-			Негативний	↓	15 грудня 2011 р.
	B3	↓	-		B3	↓	-			Негативний		05 грудня 2012 р.
	Caa1	↓	-		Caa1	↓	-			Перегляд з можливим зниженням		20 вересня 2013 р.
	Caa2	↓	-		Caa2	↓	-			Негативний		31 січня 2014 р.
	Caa3	↓	-		Caa3	↓	-			Негативний		04 квітня 2014 р.
	Ca	↓	-		Ca	↓	-			Негативний		24 березня 2015 р
	Caa3/Ca	↑	-		Caa3	↑	-			Стабільний	↑	19 листопада 2015 р.
	Caa2/Ca	↑	-		Caa2	↑	-			Позитивний	↑	25 серпня 2017 р.

	Caa1/ Ca	↑	-		Caa1	↑	-			Стабільний	↓	21 грудня 2018 р.
	Caa1/ Ca		-		Caa1		-			Позитивний	↑	22 листопада 2019 р.
	B3/ Ca	↑	-		B3	↑	-			Стабільний	↓	12 червня 2020 р.
	B3 *****	↑			B3					Стабільний		11 грудня 2020 р.
	B3				B3					Перегляд з можливим зниженням		25 лютого 2022 р.
	Caa2	↓			Caa2	↓				Перегляд з можливим зниженням	↓	4 березня 2022 р.
	Caa3	↓			Caa3	↓				Негативний	↓	20 травня 2022 р.

*Моніторинг рейтингу;

**Нова категорія прогнозу кредитних рейтингів «той, що розвивається» була використана агентством вперше і означає, що аналітики агентства приділяють велику увагу подіям, що мають місце в країні в даний момент;

↑↓ зміна рейтингу/прогнозу.

***Підтвердило та відкликло Рейтинг країни за національною шкалою, через технічні зміни в аналітичному процесі агентства Fitch

**** Після здійснення правочину з державним боргом, рейтингове агентство присвоює рейтинг емітенту Україна в іноземній валюті

*****Moody's відкликло рейтинг Ca по єврооблігаціям на 3 млрд дол. США з погашенням у 2015 році за власних ділових причин/

Короткий звіт за результатами перевірки кваліфікаційної роботи антиплагіатною інтернет-системою Strikeplagiarism:

метадані

Заголовок

Стратегічне партнерство України з Польщею в умовах європейської інтеграції

Автор

Кушнір Ірина Михайлівна

Науковий керівник

доц. Громенкова С.В.

підрозділ

кафедра міжнародної економіки

Перелік можливих спроб маніпуляцій з текстом

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати намісний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		3
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		338

Обсяг знайдених подібностей

Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

19938

Кількість слів

150885

Кількість символів

Подібності за списком джерел

Прокрутьте список та аналізуйте, особливо, фрагменти, які перевищують КП 2 (позначено жирним шрифтом). Скористайтеся посиланням "Позначити фрагмент" та перегляньте, чи є вони короткими фразами, розкиданими в документі (випадковій схожості), численними короткими фразами поруч з іншими (мозаїчний плагіат) або великими фрагментами без зазначення джерела (прямий плагіат).

10 найдовших фраз

Копію тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2019/44.pdf	113	0.57 %
2	https://new.bank.gov.ua/admin_uploads/article/Migration_impact_2022-12-15.pdf	63	0.32 %
3	https://revolution.allbest.ru/sociology/01387645_0.html	46	0.23 %
4	Tezy_krugstol18.12.2020.pdf 1/5/2021 V. N. Karazin Kharkiv National University (KGNU) (Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу - кафедра міжнародних економічних відносин імені А.Голікова)	44	0.22 %
5	http://ukrexport.gov.ua/ukr/ugodi_z_ukraini?country=pol	39	0.20 %

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ

РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В НОВИХ РЕАЛІЯХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Збірник матеріалів

**Студентської науково-практичної
Інтернет-конференції**

**м. Київ,
7 грудня 2022 р.**

УДК 339.9(477)(06)

Р 64

Організаційний комітет:

Бурмака Микола Олексійович - к.е.н., доцент

Вінська Оксана Йосипівна – к.е.н., доцент

Галенко Оксана Миколаївна – д.е.н., професор

Козачок Тетяна Сергіївна – к.е.н., доцент

Максименко Анна Вікторівна - к.е.н., доцент

Олійник Вікторія Володимирівна - к.е.н., доцент

Поплюйко Андрій Миколайович – к.е.н., доцент

Солодковський Юрій Мечиславович – к.е.н., доцент

Столярчук Ярослава Михайлівна - д.е.н., професор

Федірко Олександр Анатолійович – д.е.н., доцент

Черницька Тетяна Володимирівна - к.е.н., доцент

(Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана)

Редколегія може не поділяти погляди, викладені у збірнику.

Автори тез доповідей несуть відповідальність за їхній зміст

Р 64 Розвиток економіки України в нових реаліях міжнародних відносин: зб. матеріалів студентської наук.-практ. Інтернет-конф., 7 грудня 2022 р., м. Київ. [Електронний ресурс], – Київ: КНЕУ, 2022. – 276 с.
ISBN 978-966-926-420-6

У збірнику подано тези доповідей студентів факультету міжнародної економіки і менеджменту ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

УДК 339.9(477)(06)

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ГЛОБАЛЬНІ ІМПЕРАТИВИ ЗЕЛЕНОГО РОЗВИТКУ: ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ 9

*Робота платформи здійснювалася в рамках проекту міжнародної технічної допомоги Європейського Союзу Еразмус+ «Молодіжне лідерство для консолідації ініціатив ЄС у контексті транскордонної нестабільності в Україні» (Грантова Угода № 101099170 — YouthLeadtoEUinUA — ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH-UA-IBA — YouthLeadtoEUinUA).
"Youth leadership towards the consolidation of EU initiatives in the context of cross-border instability in Ukraine"*

**Co-funded by
the European Union**

Багірова Е.Е.	9
Перспективи розвитку відновлювальних джерел енергетики України в розрізі індустрії 4.0	
Бутенко А.О.	11
“Зелена економіка” крізь призму концепції сталого розвитку	
Дворник О.В.	13
Зелене облігаційне фінансування глобального сталого розвитку	
Іванова А.	15
Роль креативного сектору в сталому розвитку економіки країн світу	
Ігнатенко В.О.	18
Конкурентне лідерство США у формуванні зеленої енергетичної екосистеми	
Козлова С.О.	21
Мегаполіси як осередки «озеленення» глобального економіки	
Корольчук Н. І.	24
Механізми впливу глобалізації на структурну трансформацію зеленої економіки	
Сукач Д.А.	26
Глобальні тренди зеленого інвестування: досвід для України	
Білик О.Ю.	29
Світові тенденції формування міграційного капіталу	
Павловський Д. С.	31
Роль цифрових технологій в озелененні фінансових ринків	
Бойко А.О.	33
Глобальне середовище розвитку міжнародної торгівлі	
Гавриленко В.О.	35
Механізми та інструментарій стимулювання іноземного інвестування в економіку України	
Газізов В.Р.	37
«Зелена» енергетика в Україні в умовах війни та післявоєнний період	
Грек О.Д.	39
Стратегічні пріоритети розвитку зеленої економіки Китаю	
Грищенко Є.М.	41
Зелена економіка і сучасний ринок праці	

Заболотний О.В.	44
Теоретичні основи накопичення і перерозподілу фінансових ресурсів	
Дем'яненко В.В.	46
Сучасний стан зеленого розвитку ІТ-сектору в Україні та світі	
Дрогомецький М.К.	48
Співпраця США та України: зелений контекст розвитку	
Єщенко Є.О.	51
Економічне післявоєнне співробітництво КНР та України у контексті сталого розвитку	
Касьян Д.В.	53
Стратегічні напрями забезпечення конкурентного лідерства фірми на світових ринках	
Катюха І.В.	55
Вплив ІКТ на світові ринки праці та людський капітал	
Кірсанов Д. І.	57
Безпаперова економіка як зелена складова сталого економічного розвитку України	
Кіяшко І.Р.	59
Стабільність валютної системи як фактор розвитку зеленої економіки	
Коваль В.І.	60
Розвиток зеленої економіки: перспективи для України	
Колбасов М.О.	63
Вплив зеленого розвитку на зовнішньоторгівельну політику США	
Кропивницька А.В.	65
Інклюзивний економічний розвиток в умовах глобальної зміни клімату: досвід ЄС	
Кучеренко М.В.	68
Розвиток зелених блокчейн технологій у світовій та вітчизняній економіках	
Кушнір І. М.	71
Європейський зелений курс, як драйвер європейської інтеграції України	
Лісовський С.С.	73
Зелена логістика як стратегічний напрям забезпечення кліматичної нейтральності в Україні	
Лунякін О.Д.	74
Зелена енергетика: виклики та можливості для економіки США	
Магрета Я.Л.	75
Краудфандові платформи як інструмент поствоєнної відбудови економіки України в контексті зеленого розвитку	
Мазаєва Д.Ю.	78
Ключові напрями розвитку зелених фінансів	
Мамедова А.С.	80
Інтеграція України в міжнародні транспортні коридори: організаційно-економічний та екологічний аспекти	
Мельниченко О.В.	82
Сучасні особливості розвитку міжнародної торгівлі послугами	
Наумова А.А.	84
Інвестиційна офшорна діяльність в умовах зеленого розвитку	
Опанасенко А.С.	87
Адаптація європейського зеленого курсу в Україні	
Осетрова А.Є.	90
Перспективи розвитку зеленої торгівлі України на глобальних ринках	
Пархомчук Д.В.	92

Сучасні тренди зеленого інвестування міжнародної економіки	
Пономаренко І.	95
Екологічні наслідки війни в Україні та перспективи зеленої реконструкції за участі США	
Романишина Д.О.	96
Створення зелених робочих місць в контексті міграційної кризи	
Салівон І.О.	98
Ризики зеленого інвестування економіки України	
Святовець І.П.	99
Модель управління стійкістю еколого-економічної системи підприємств	
Сіденко Т.О.	101
Сучасні тренди розвитку глобального підприємництва у контексті зеленого розвитку	
Скалецька М.І.	103
Збереження парків і заповідників в Україні під час війни як передумова розвитку зеленої економіки	
Цимбалюк Д.І.	105
Корпоративна соціальна відповідальність у політиці сталого розвитку	
Шаргала В.І.	108
Розвиток світового ринку ІТ-аутсорсингу в умовах зеленої трансформації	
Щербаков О.К.	110
«Зелений курс» як інструмент стимулювання економічного розвитку України	
Ярошенко А.В.	112
Перспективи зеленого розвитку у транскордонному співробітництві України з Польщею	
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ	115
ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ В УКРАЇНУ	
Ячник М.А.	115
Особливості міжнародного консалтингу в умовах повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну	
Шишук Н.О.	117
Рецесійний вплив у США на банківську кредитну політику	
Цивінська Н.М.	119
Діяльність MERCEDES-BENZ GROUP AG в Україні	
Koliada Sofiia	121
The impact of the Covid-19 pandemic on the Global Agricultural Market	
CENGİZ ÇEVİK	123
The Opportunities of Participation in Shanghai Cooperation Organization for Turkish Strategic Development	
Горшков Б.Є.	125
Функціонування інвестиційного бізнесу в Україні під час війни (на прикладі компанії Concord Capital)	
Краснікова А.А	127
Світові тенденції злиття та поглинання у глобальному банківському секторі	
Shad Muhammed	129
OTT Platforma as a Perspective Form of Business Activity in the Mordern Conditions of the Formation of a new Global digital realiry	
Осьмак К.	131
Макроекономічні заходи стимулювання інноваційної діяльності в Україні в умовах післявоєнної відбудови	
Abdusalomov A.R.	133

Major Changes in Programme Management Triggered by Armed Conflicts – Observations from Personal Experience of Early Preparedness"	
Anatoliti S.V.	136
New Ukrainians in Greece 2022: Effect on Greek Economy	
Buriachenko V.	137
Features of the Activities of Foreign Banking Groups in Ukraine During the War	
Deepanshu Rawat	139
Peculiarities Of The International Business In The Condition Of A Full-Scale Invasion Of The Russian Federation Into Ukraine	
Feshchenko M.S.	141
Cash Flows Management In International Corporations	
Vintsyk L.E.	143
Marketing Strategy In Hotel Business	
Герасименко А.П.	145
Інвестиції Європейського Союзу в Україну в умовах війни	
Докторов К.І.	147
Стратегічні пріоритети компанії NETFLIX, INC. в умовах повномасштабного вторгнення РФ в Україну	
Коробій Н.О.	150
Особливості міжнародного фармацевтичного ринку в умовах повномасштабної війни в Україні	
Коцюба О.С.	152
Проблеми та виклики міжнародного бізнесу в умовах повномасштабного вторгнення РФ в Україну	
Піскора О.В.	154
Двосторонні економічні відносини України з Німеччиною на сучасному етапі розвитку	
Reshetnik Liliia	156
Digital Technologies and Digitalization of Ukrainian Business in the Times of War	
Sivtseva D.A.	158
Marketing Strategies Of "Tiffany & Co" In The Digital Time	
Svitlychna A.P.	160
Principles Of Corporate Social Responsibility For International Banks In The Context Of Russia's Full-Scale Invasion Of Ukraine	
Соболь Д.О.	162
Світові підприємства в умовах повномасштабного вторгнення в Україну	
Стасенко Є.В.	164
Перспективи розвитку економічної взаємодії України та Китаю	
Ходаківська А.М.	166
Стан та розвиток фармацевтичного ринку в умовах повномасштабного вторгнення РФ в Україну	
Чеботарьов М. В.	168
Особливості впливу транснаціональних корпорацій на глобальний економічний розвиток та фінансову безпеку	
Янчук Д.П.	171
Електрифікація засобів пересування як невідворотня трансформація ринку автомобілів	
РОЗДІЛ 3. ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИМІР МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	173

Бобор В.В.	173
Сучасний стан розвитку ринку міжнародних пасажирських авіаперевезень в Україні	
Голубенко Д.А.	176
Основні засади банківської діяльності на міжнародному фінансовому ринку	
Порошинський Є.О.	180
Сучасні теорії прямого іноземного інвестування	
Москаленко Ю.Д.	184
Структура фінансового ринку	
Криштоп Д.Є.	186
Розвиток міжнародного фінансового ринку	
Ляшко Н.І.	188
Інвестиційне співробітництво України з країнами-членами ЄС	
Маргвелашвілі Д.Т.	190
Розвиток туризму як фактор подолання бідності	
Храпко О.О.	192
Інвестиційне співробітництво України з країнами-членами ЄС	
Прошунін І.В.	193
Перспективи розвитку європейського енергетичного ринку	
Наumenко А.О.	196
Діяльність ТНК в умовах нерівномірності світового економічного розвитку	
Васкевич М.Р.	198
Вплив пандемії COVID-19 на розвиток фармацевтичного ринку України	
Терещук Т.Ю.	201
Зовнішня торгівля між Україною та ЄС	
Доденко А.Р.	205
Тренди міжнародного туризму в умовах глобальної економічної кризи	
Предко А.С.	207
Економічні інструменти реалізації екологічної політики ЄС	
Масенко З.І.	208
Світові виклики, з якими стикається медіа індустрія	
Покаленко Т. Г.	210
Тенденції розвитку світового ринку хостелів	
Монастирська Х.Р.	212
Пріоритети енергетичної стратегії ЄС в контексті економічної безпеки	
Волчков І.С.	214
Вплив російсько-української війни на інвестиційний клімат європейських країн	
Симоненко Н.Л.	216
Роль креативних індустрій в соціально-економічному розвитку суспільства	
Горбаченко А.А.	218
Вплив українсько-російської війни на міжнародний ринок авіаційних перевезень	
Шлапаченко К.В.	221
Сучасний стан торговельного співробітництва України з ЄС	
Мірошниченко А.О.	224
Диверсифікація співробітництва України та Хорватії в умовах російського вторгнення	
Лимар І.В.	226
Вплив розвитку фармацевтичного сектору на економічні стратегії країн ЄС	
Волянюк Д.І.	228
Трансформація світового ринку фармацевтичних препаратів	

Літвінчук П.О.	230
Сучасні тенденції та особливості розвитку глобальногоавтомобільного ринку	
Шипова Є.К.	232
Залежність енергетичного ринку ЄС від іноземних енергоносіїв	
Коломацька Л.О.	235
Міграційні кризи в ЄС	
Кухнюк К.М.	238
Економічне співробітництво України з Німеччиною	
Радутна Є.Ю.	240
Роль енергетичної політики у процесі екологізації економічного розвитку країн ЄС	
Корчак М. І.	242
Сучасний стан та особливості міжнародного ринку харчових продуктів в контексті забезпечення цілей сталого розвитку	
Сорокіна Д.В.	245
Перспективи розвитку європейського енергетичного ринку	
Єлісеєва А.О.	247
Сценарії розвитку глобального енергетичного ринку	
Стеценко С.О.	249
Особливості єдиного ринку ЄС	
Попов О.І.	251
Сутність та механізми функціонування національних систем підтримки експорту	
РОЗДІЛ 4. АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ	256
ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ	
Торутько І.О.	256
Мета та особливості аудиту імпортних операцій	
Федик О.Р.	258
Сучасні виклики та фактори фінансової нестабільностітранснаціональних корпорацій	
Лесько Д.С.	260
Методика обліку та аудиту оборотних активів у міжнародних корпораціях	
Закаблуківська В.В.	261
Офшорні юрисдикції у міжнародному податковому плануванні	
Войтенко О. В.	264
Процес відновлення економіки України та його аналітичне забезпечення	
Бойко О.Ю.	266
Глобальні імперативи зеленого розвитку: виклики і перспективи для України	
Білялов А.Р.	267
Механізми відновлення потенціалу мегаполіса	
Мосьпан Є.І.	269
Позиції міжнародних корпорацій щодо війни в Україні	
Красножон В.Ю.	272
Зарубіжні програми підтримки для українських МСП в умовах війни	
Ковалова А.О.	274
Ключові ресурси конкурентоспроможності послуг у сучасній економічній системі	

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ КУРС, ЯК ДРАЙВЕР ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

У грудні 2019 року Європейська комісія ухвалила Європейський зелений курс (ЄЗК)[1]. Європейський зелений курс – це набір заходів для визначення політики ЄС на найближчі роки у сферах клімату, енергетики, біорізноманіття, промислової політики, торгівлі тощо. Основною метою цього курсу є стійкий зелений перехід Європи до кліматично нейтрального континенту до 2050 року.

У 2020 році український уряд подав документ, що підтверджує вступ до ЄЗК [2]. Таке бажання уряду є важливим з огляду на те, що Україні необхідно виробити політику в різних сферах, яка б враховувала екологічні та кліматичні виклики сьогодення та прискорений процес вступу країни до Європейського Союзу.

Оскільки основною метою ЄЗК є створення кліматично нейтральної Європи, участь України в процесі досягнення цієї мети є обов'язковою. Це створює нові сприятливі умови для інтеграції України в ЄС у сферах енергетики, циркулярної економіки, транспорту та охорони природи. Ці можливості пов'язані не так з географічним положенням України, як із наявністю тісних міжнародно-правових, зовнішньополітичних зв'язків та недавнього надання Україні статусу кандидата в члени ЄС.

Реалізація ЄЗК у 2022 році зазнала певних перешкод після початку повномасштабної війни російської федерації проти України та відповідної необхідності перегляду існуючої політики, а також збільшення невизначеності на енергетичному ринку. Станом на кінець жовтня цього року в Україні було зруйновано приблизно 40% об'єктів сфери енергетики. Цей рівень ушкоджень вимагає збільшення фінансування для підтримки та відновлення енергетичного сектору.

Складніша ситуація в інших сферах, особливо у впровадженні кліматичних заходів, розвитку циркулярної економіки та захисту навколишнього середовища. Повномасштабне вторгнення росії на українську територію призвело до продовольчої кризи, що поставило питання про перегляд стратегії ЄС «від лану до столу» та відмову від більш амбітних цілей у сферах контролю над пестицидами та збереження біорізноманіття. Попри стурбованість цими тенденціями, екологічні громадські організації в ЄС у цілому активно підтримують Україну в її боротьбі проти агресії РФ [3].

Пропозиція щодо механізму фінансування, що міститься в Комюніке Європейської Комісії «Допомога та відновлення України», містить чіткі критерії (вимоги) сталості: Механізм RebuildUkraine [4] має гарантувати, що інвестиції в стратегічну цифрову, транспортну та енергетичну інфраструктуру відповідають кліматичній та екологічній політиці ЄС.

Позитивними наслідками успішної інтеграції в ЄЗК для нашої держави стануть:

- надання Україні статусу країни-члена ЄС;
- доступ до поглибленого фінансування проектів, спрямованих на післявоєнну відбудову;
- інтеграція України в низку критично важливих сфер ЄС;
- пришвидшення незалежності від невідновлюваних джерел енергії (зокрема нафти та природного газу);
- високі стандарти якості промислової та продовольчої продукції.

З іншого боку, існують певні перешкоди для української економіки. В першу чергу це стосується енерго- та ресурсомістких товарів, які складають значну частку в структурі українського експорту – металургії, сільського господарства, харчової промисловості, енергетики, великотоннажної хімії, машинобудування, сталі, будівельних матеріалів. Інфраструктура та газопроводи, також можуть зазнати тиску через такі механізми. Високі вимоги до продуктів харчування та дотримання екологічних стандартів при виробництві можуть стати перешкодою для подальшого експорту української агропромислової продукції на ринок ЄС [5].

Список літератури:

1. Директива Європейської Комісії про ухвалення Європейського Зеленого Курсу від 11 грудня 2019 року. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1588580774040&uri=CELEX:52019DC0640>
2. Концепція «зеленого» енергетичного переходу України до 2050 року: проєкт. Мінекоенерго, 2020. URL: <https://bit.ly/2tR0P7n> та <https://bit.ly/2wtr8BM>
3. Україна та європейський зелений курс. ГО «Діксі груп». 2022. №1 URL: https://dixigroup.org/wp-content/uploads/2022/06/2022_q1_egdmonitor_ua_final_new_logo.pdf
4. UKRAINE RELIEF AND RECONSTRUCTION. Комюніке Європейської Комісії від 15 травня 2022 року. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022DC0233>
5. Аналітичний документ «Європейський зелений курс: можливості та загрози для України». Міжнародний фонд відродження, квітень 2020. URL: <https://www.rac.org.ua/uploads/content/584/files/european-green-dealwebfinal.pdf>
6. V.Apalkova, S.Tsyganov, T.Chernytska, N.Meshko, N.Tsyganova, Evaluating the economic and ecological effects of investment projects: a new model and its application to smartphone manufacturing in Europe. Investment Management and Financial Innovations. Volume 18, Issue 4. LLC “CPC “Business Perspectives”, 2021. P. 252-265. [http://dx.doi.org/10.21511/imfi.18\(4\).2021.22](http://dx.doi.org/10.21511/imfi.18(4).2021.22)